

Terézia Rončáková
ŽURNALISTICKÉ ŽÁNRE
Skriptá pre poslucháčov vysokoškolského štúdia
Ružomberok 2011

Terézia Rončáková

ŽURNALISTICKÉ ŽÁNRE

Skriptá pre poslucháčov vysokoškolského štúdia

Ružomberok 2011

© Terézia Rončáková
© VERBUM - vydavateľstvo KU

Grafická úprava
Vincent Bocko

Jazyková úprava
Terézia Rončáková

VERBUM - vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku
Námestie Andreja Hlinku 60, 034 01 Ružomberok
<http://ku.sk>, verbum@ku.sk, tel. +421444304693 kl. 308

ISBN 978-80-8084-741-8

OBSAH

Predhovor

Reflexia na základe Aristotelovej Poetiky

Komparácia najstarších a súčasných slovenských správ

Žánrotvorné kritériá

Morfologická štruktúra vybraných textov

Morfologická štruktúra vlastných textov

Žánrové vzorce

Prvky rečníckeho štýlu v náboženských periodikách

Prvky úradného štýlu v lokálnych periodikách

Porovnanie žánrových typológií

Spravodajské hodnoty

Hodnotenie vlastných textov podľa žánrových kritérií

Redigovanie amatérskeho príspevku

Porovnanie rozhlasového a printového textu

Analýza a charakteristika zahraničných textov

Literatúra

PREDHOVOR

Mladý novinár sa najviac naučí, keď ho hodia do vody a skúsený kolega mu trpezlivo dáva spätnú väzbu na to, čo vytvoril. Toto vyškrtnúť, toto presunúť, toto vyjadriť ináč, pozri si tento text a pokús sa o prirovnania a metafory toho druhu... Dnes už takýto vzťah eléva a tútora v redakciách mizne, metóda spätnej väzby na vlastnú prácu však ostáva najúčinnjšou.

Predložené skriptá sa preto pokúšajú ponúknuť mladým záujemcom o novinárčinu a začínajúcim novinárom práve takéto priame a konkrétne rady: zadávajú úlohy a ponúkajú vzorové riešenia (ak napísať esej o Aristotelovej poetike a oponentúru na ňu – tak napríklad takto) alebo typizované riešenia z praxe, ktoré analyzujú, kritizujú, uvádzajú na pravú mieru.

Čitateľa pritom sprevádzajú od všeobecných teoretických poznatkov ku konkrétnym praktickým žurnalistickým počínom: od základnej kritickej reflexie najstarších pohľadov na žáner (Aristoteles) a najstarších slovenských žurnalistických žánrov (Štúr) cez jednotlivé teoretické vstupy do žánrológie (Slančovej žánrotvorné kritériá, Mistríkove morfológické žánrové vzorce) a orientáciu v kontexte iných jazykových štýlov (najmä v súvislosti s rečníckym a úradným štýlom prenikajúcim aj do súčasných žánrov) po vlastné žurnalistické žánre. V tejto oblasti skriptá pomáhajú zaujať vlastný postoj k aktuálnym žánrovým typológiám a ich užitočnosti v súčasnom novinárstve, vovádzajú do problematiky spravodajských hodnôt, uvádzajú príklad na hodnotenie textu na základe konkrétneho žánrového modelu, učia zredigovať cudzí (amatérsky) príspevok. Napokon sa dotýkajú iného ako printového textu (rozhlásokového) a iných ako slovenských žánrov (nemeckých, talianskych, anglických).

Takto zostavená publikácia môže poslúžiť príjemcovi samostatne – a zároveň môže fungovať doplnkovo popri učebnici žurnalistických žánrov (RONČÁKOVÁ, Terézia: *Žurnalistické žánre. Učebnica pre poslucháčov vysokoškolského štúdia*. Ružomberok : Verbum, 2011).

Vzhľadom na potrebu aktualizovať existujúce teoretické prístupy k novinárskym žánrom na Slovensku predstavuje tiež zásobáreň podnetov na uvažovanie o tom, čo je funkčné a čo zastarané, čo slúži a čo doslúžilo, kde nové trendy vytvorili biele miesta, ktoré treba zmapovať. Vysokoškolské skriptá tak popri pedagogickej funkcii čiastočne plnia aj vedeckú, keď naznačujú sféry potrebného budúceho výskumu.

REFLEXIA NA ZÁKLADE ARISTOTELOVEJ POETIKY

PREČÍTAJTE SI ARISTOTELOVU POETIKU, VYBRATÝ ŠTUDENT NECH NAPÍŠE ESEJ INŠPIROVANÚ DIELOM (POZOR, ESEJ V ANGLOSASKOM CHÁPANÍ, ČIŽE KRITICKÚ REFLEXIU S VLASTNOU ARGUMENTÁCIOU, NIE REFERÁT ANI UMELECKY POŇATÚ ÚVAHU), VYBRATÍ ŠTUDENTI NECH SI NA JEHO ESEJ VOPRED PRIPRAVIA Oponentúry a potom v skupine diskutujte o svojom dojme z diela, o poznatkoch o ňom a postojoch k nemu.

NIEKOĽKO POZNÁMOK K ARISTOTELOVEJ POETIKE Z HĽADISKA ŽÁNROLÓGIE

Aristotela by sme mohli zaradiť k tzv. funkcionalistom – čiže tým mysliteľom, ktorí za základ určovania štýlu považujú cieľ a funkciu prejavu, na rozdiel od tzv. formalistov, ktorí štýl charakterizujú v prvom rade prostredníctvom (jazykových i mimojazykových) výrazových prostriedkov.

Aristoteles totiž zdôrazňuje primát účelu, cieľa, účinku.

Činy a dej sú podľa Aristotela účelom a cieľom tragédie a účel a cieľ (*telos*) je zo všetkého najdôležitejší. „Básnici teda nepredvádzajú konanie, aby napodobnili povahy, ale povahy používajú preto, lebo napodobňujú konanie.“¹ To, čo hovorí o tragédii, môžeme zovšeobecniť a spolu s ním konštatovať, že v širšom význame štýl a v užšom žáner určuje predovšetkým *telos*.

Nadradenosť témy a cieľa nad výrazovými prostriedkami Aristoteles jasne deklaruje aj v časti, kde odporúča dosahovať účinok (tragédie) radšej obsahom než básnickými prostriedkami. Obsah je teda v službe účinku – a účinok je to, čo určuje žáner. V prípade tragédie je účinkom tragický pocit diváka, bez ktorého by tragédia nemohla byť tragédiou. To si od autora vyžaduje schopnosť vcítiť sa do deja a rozvinutú predstavivosť.

Za tri hlavné zložky určujúce žáner Aristoteles označuje tému, štýl a zámer. Do podrobnejších kategórií ich rozpisuje, keď k téme priraduje (v špecifickom prípade tragédie) dej, povahy postáv a jazyk, k štýlu výpravu a hudbu a k téme myšlienkový výraz. Tému pritom chápe ako „to, čo sa napodobňuje“, štýl ako „prostriedky, ktorými sa napodobňuje“ a zámer ako „spôsob napodobňovania“.

To možno porovnať so súčasnými žánrotvornými princípmi a kritériami od rôznych autorov. Napr. D. Slančová uvádza päťero tzv. žánrotvorných kritérií: tému, funkciu, jazyk, kompozíciu a formu.² Ak jazyk, kompozíciu a formu zlúčime pod hlavičku štýlu, dostávame sa presne k Aristotelovým kategóriám.

Dôležité sú Aristotelove poznámky k jazyku umeleckého diela. Zdôrazňuje potrebu netradičného vyjadrovania sa – čiže nie priameho, bez nápadu a iskry, ale takého, pri ktorom čitateľ zažíva estetické aj intelektuálne potešenie, oživenie, povzbudenie. Také vyjadrovanie zahŕňa aj schopnosť obraznosti, metaforického prirovnania. Akoby „polopate“, klišéovito sa vyjadrujú menej šikovní autori – čo konštatoval už Aristoteles v časoch antiky a čo platí

¹ ARISTOTELÉS: *Rétorika. Poetika*. Praha : Rezek, 1999, s. 348.

² SLANČOVÁ, Dana: *Praktická štylistika* (2. vyd.). 1996, s. 116 – 117.

dodnes. Metaforu považuje Aristoteles za známku kvality textu a za meradlo autorskej zručnosti.

V žurnalistike sa jazyková obraznosť týka predovšetkým publicistických textov (racionálneho aj emocionálneho typu), netradičnosť, nápaditosť a zručnosť je však neoceniteľná aj u redaktorov spravodajstva.

Podobne sa musí autor podľa Aristotelových kritérií dokázať pohrať so sujetom, čiže s dejovou líniou – tak, aby ju neprerозprával ako „učebnica dejepisu“, chronologicky, bez zápletky, digresie, retrospektívy a vrcholu. Rovnako novinár musí vedieť vstupovať do deja *in medias res*, vystavať epický oblúk, vypointovať text. Chronologický prístup treba ponechať amatérskym externým prispievateľom, ktorých texty ešte prechádzajú odbornou redakčnou úpravou.

Ako vyplýva z vyššie povedaného, Aristoteles nazýva umelecké stvárňovanie „napodobňovaním“ (*mimésis*). Je to určitá definícia umenia, a teda aj písania. Aristoteles vo svojom náhľade na umenie nadväzoval na svojho učiteľa Platóna, podľa ktorého básne nesmú obsahovať nič, čo by škodilo mravnému zmýšľaniu občanov, čo by odporovalo pravde a čo by neuznávalo nutnosť sebaovládania. Tieto zásady stoja za úvahu a diskusiu o umení i dnes, keď by sme sa stretli s mnohými argumentmi proti nim.

Aristoteles svoju definíciu umeleckej *mimésis* posúva k dvojakému cieľu: ku krásnu a k podstate. Túžbou odhaľovať podstatu sa podľa neho básnik stotožňuje s mysliteľom. Toto úsilie je vlastné aj bežným ľuďom, ale tí v ňom nie sú stáli a vytrvalí. Majster pera má preto voči spoločnosti práve povinnosť a poslanie vytrvalosti v prenikaní k podstate. To možno bezo zbytku vzťahnuť aj na novinárov.

Krásno Aristoteles chápe ako usporiadanosť, poriadok. Tým tiež dáva zaujímavý podnet na aktuálnu diskusiu o tom, čo je pekné, v čom spočíva krása. K usporiadanosti pridáva dĺžku (textu). „Každé krásno ..., ktoré sa skladá z nejakých častí, ich musí mať nielen usporiadané, ale musí mať aj primeranú veľkosť, nie náhodnú. Krásno totiž spočíva vo veľkosti a v usporiadaní.“³ Primeranú veľkosť Aristoteles ďalej vysvetľuje ako takú, ktorá by sa ľahko zapamätala. Môžeme v tom sledovať jeho určitý láskavý postoj k čitateľom, k publiku, ohľad na ich potreby – jednoducho zrozumiteľnosť. Aj tá je pre novinárov kľúčová. Aristoteles nás teda upozorňuje, kde pramení – v láskavom prístupe k príjemcom, vzdialenom akejkol'vek autorskej pýche.

Napokon sa treba zmieniť ešte o dvoch terminologických zaujímavostiach, aktuálnych v oblasti žánrológie – o Aristotelovom výklade pôvodu slov dráma a komédia. Dráma podľa jeho údajov pochádza zo slova *dróntas*, čo znamená „napodobňujúce osoby“. (Znova sme teda pri napodobňovaní.) Upozorňuje aj na jeden z výkladov názvu komédia (*kómóidoi*), ktorý nepochádza z pomenovania veselých sprievodov (*kómazein*), ale z výrazu pre potulovanie sa po dedinách (*kómai*), lebo v meste sa komediálnymi hercami pohrádalo.

Zaujímavé je tiež Aristotelovo záverečné porovnanie tragédie a epiky. Hoci na prvý pohľad by sa natískalo zdanie, že za „lepšiu“ bude pokladať epiku (ako štylisticky prepracovanejšiu, variabilnejšiu, na napísanie náročnejšiu), je to presne naopak. Primát tragédie nad epickou básňou zdôvodňuje okrem iného nižšou mierou „hrubosti“. Oceňuje tiež, že cieľ napodobňovania dosahuje na menšej ploche a že je vnútorne jednotnejšia. Za kľúčový však

³ ARISTOTELÉS: *Rétorika. Poetika*. 1999, s. 351.

treba považovať prvý dôvod: „lepšie je vždy to, čo má zreteľ k lepším divákovi“⁴. To je tiež zaujímavý podnet do aktuálnej diskusie, aj na pôde žurnalistiky, kde sa preferuje „početnejší“ divák pred „lepším“.

OTÁZKY NA ZOPAKOVANIE:

Čo je to *mimésis*?

Aké sú podľa Aristotela podmienky krásna?

Čo majú podľa Aristotela spoločné básnik a mysliteľ?

Aký je podľa Aristotela vzťah nadradenosti a podradenosti medzi obsahom a účinkom diela?

Čo Aristoteles zdôrazňuje vzhľadom na jazyk diela?

Čo zdôrazňuje vzhľadom na dej diela?

Čo oceňuje vyššie: tragédiu alebo epickú báseň?

PRÍKLAD ESEJISTICKÉHO ZAMYSLENIA SA NAD ARISTOTELOVOU POETIKOU

Antické poučenie

„Lepšie je vždy to, čo má zreteľ k lepším (divákovi).“
Aristoteles

Kto je lepší? Takáto otázka dnes znie až nehumánne, nepatrične. Koho chceme deliť na lepších a horších? Kto má právo takto posudzovať druhých? Na základe akých pravidiel? Súčasný relativizmus vnucuje aj sedliakovi s rozumom rolu Piláta. A napokon vedie k umývaniu rúk od rozhodnutí a postojov.

A predsa, Aristoteles by isto nemal problém nájsť jednoduchú odpoveď na to, čo je lepšie a kto je lepší – keď to slovo tak bez obáv použil pri porovnávaní tragédie a epickej básne. Za lepšiu označuje tragédiu: pre jej vnútornú čistotu, jednotu (konzistentnosť), úspornosť vo výraze, jemnosť (ako opak hrubosti spočívajúcej v preháňaní, pátose). Keď si predstavíme človeka s takýmito vlastnosťami – vnútorne čistého, konzistentného v názoroch a postojoch, pokorného a úprimného (čo sa prejavuje aj výrazovou úspornosťou a jednoduchosťou), jemného –, nepochybne sa zhodneme, že je to človek „dobrý“.

Podobne by sme mohli pred súčasného Piláta postaviť ďalšie chúlостivé a opovážlivo kategorické pojmy a definície z čias antiky.

Krásno už Platón vtesnal medzi mantinely mravnosti, pravdy a sebaovládania. O dnešnej relativnosti pravdy netreba hovoriť. Morálka sa na ňu priamo vzťahuje, lebo ak nie je jedna pravda, nie je ani jedna autorita určujúca, čo je morálne. Zastavme sa teda aspoň pri sebaovládaní. Vládnúť samému sebe predpokladá vnútornú disciplínu, vnútorný poriadok, systém a hierarchiu hodnôt. Toho, kto sa takto ovláda, považujeme za zrelého. Obdivujeme ho a opierame sa o jeho príklad a radu v ťažkých chvíľach.

Takou oporou nám môže byť krásno, krásne dielo. Oprieme sa takýmto spôsobom o súčasné umelecké dielo? Na tohtoročných divadelných Dotykoch a spojeniach v Martine režisér jednej zo súťažných hier konštatoval, že do nej zahrnul všetky formy lásky – „okrem tej

⁴ Tamtiež, s. 384.

čistej“. A tak divák odchádzal s pocitom výstižne charakterizovaného spleťitého dneška, ale kotva chýbala. Chýba aj pri návšteve mnohých galérií, koncertných sál a kín. O „konzumovaní“ televíznych programov, novín a časopisov nehovoriac.

Ten, kto má kotvu v sebe, sa aspoň zamyslí. A možno prežije aj katarziu – z pohľadu na zlo a omyly, ktorým sa silnejšie zatúži vyhýbať.

Ale ten, kto kotvu nemá, musí ísť hľadať inde.

Aristoteles si však myslí, že taký hľadač by mal skončiť práve pri umelcovi alebo filozofovi, mysliteľovi. Lebo to sú dve skupiny vytrvalých hľadačov podstaty. Ostatní, bežní ľudia tiež túžia a hľadajú, ale sú v tom nestáli. Umelec a mysliteľ by mali podstatu odkrývať v „pracovnom čase“.

Také poslanie sa dá naplňať iba s láskou. So zreteľom dobroprajnosti voči budúcemu príjemcovi, ktorému treba poskytnúť niečo „dobré“.

Podstatné sa teda stretá s dobrým – a sme na začiatku...

Ak má umelec niečo odhaľovať, znamená to, že jeho dielo má účel, cieľ, *telos*. Tomu Aristoteles prisudzuje primát pri výbere charakterov postáv, dejovej línie, výrazových prostriedkov. Nejde mu o sebvýjadrenie, o sebarealizáciu, o „nástrel“ niečoho, čo môže byť podnetné alebo zaujímavé na zamyslenie sa. To nestačí. To ešte nedá dielu tvar. Ten z beztvarej masy inšpirácií vyhmatne iba skúsená ruka účelu a cieľa. *Telos* je základom žánru. *Telos* je idea, je odpoveď na večné kliše „čo tým chcel básnik povedať?“.

Ak ho umelec odmietne, vypovedá bez účinku.

Účinok považuje Aristoteles za určujúci moment žánrovej formy. Takto chápaný účinok je dojem, výraz. Obsah stojí v jeho službe.

Aj dnes. Meranie účinkov, vplyvov patrí medzi metodologicky najzložitejšie. Málokto ktorý vedec má kapacitu a odvahu pustiť sa napr. do výskumu vplyvov televízie na rodinu, internetovej komunikácie na mládež, filmov na životný štýl strednej vrstvy atď. Javí sa príliš trúfale niečo na túto tému tvrdiť.

Ale ten, kto tvorí, zámer má. Možno by najjednoduchšou výskumnou metódou bolo zozbierať výpovede tvorcov o svojich cieľoch. Úprimné.

To, čo je lepšie, sa vzťahuje k lepšiemu príjemcovi. A zdá sa, že aj k lepšiemu tvorcovi. Antická výzva pre tvorcov. Aristoteles novinárov nepoznal, ale keby ho dnes niekto naháňal s diktafónom či kamerou, dostal by takéto poučenie.

OTÁZKY DO DISKUSIE:

Sú Aristotelove názory pre súčasníka príliš normatívne? Prečo?

V čom spočíva „dobro“?

V čom spočíva „krása“?

Má byť umelec naozaj mysliteľom – v zmysle hľadača podstaty? Platí to aj pre novinára?

Od čoho všetkého závisí účinok výpovede (umeleckej, žurnalistickej)?

PRÍKLAD OPONENTÚRY NA PREDLOŽENÚ ESEJ

Autorka postavila svoju esej na porovnaní toho, ako možno definovať dobro, krásu, pravdu z pohľadu Aristotela a z pohľadu dnešnej spoločnosti. Jej uvažovanie aj otázky sú podnetné, lebo sú to veci, nad ktorými sa potrebujeme zamýšľať, ak chceme spoznávať zmysel diania a dávať zmysel svojmu konaniu a postojom.

Autorka však tému uchopila veľmi normatívne, takmer až nábožensky: súčasný svet je zlý, lebo neuznáva jednu pravdu, nemá morálne pravidlá a authority, relativizuje dobro a krásu. To sa premieta do moderného umenia, ktoré človeka nedvíha a neusmerňuje, len odráža postmoderný zmätok a ešte hlbšie doň príjemcu vťahuje.

To je prístup z pozície človeka, ktorý verí v jednu pravdu, ba Pravdu, v jeden morálny systém, v nejaké „správne“ dobro a „správnu“ krásu. To je uzavretá pozícia a argumentácia na jej základe býva ťažko prijateľná. Ťažko viesť dialóg s človekom, ktorý už má svoju pravdu. Pravda sa predsa vyvíja, podlieha okolnostiam; vyvíja sa aj morálka, mení sa pohľad na dobro a krásu. To všetko závisí od kultúry, od miesta, času, vnútorného nastavenia zainteresovaných ľudí atď.

Autorka sa pri tom všetkom odvoláva na Aristotela, Aristoteles však tiež nie je absolútne meradlo hodnôt, iba extrémne vzdelaný jednotlivec, ktorý dal na papier vlastné názory a pohľady.

K otázkam do diskusie by som teda pridal ďalšiu: sú diskutované hodnoty (pravda, krásu, dobro) absolútne – alebo relatívne?

KOMPARÁCIA NAJSTARŠÍCH A SÚČASNÝCH SLOVENSKÝCH SPRÁV

VYBERTE SI NIEKOĽKO ORIGINALNÝCH SPRÁV ZO ŠTÚROVÝCH SLOVENSKÝCH NÁRODNÝCH NOVÍN A POKÚSTE SA ICH PREPÍSAŤ DO DNEŠNEJ SPRAVODAJSKEJ PODOBY – TAK, ABY MOHLI BYŤ PUBLIKOVANÉ V SÚČASNÝCH DENNÍKOCH.

Ďenník Domáci. In: Slovenskje národňje novini, 1845, roč. 1, č. 41, s. 162.

Z Gemerskej stolice. Slávna Gemerská stolica v obecnom zhromaždení dňa 2. dec. zakázala i z obilja pivo variť, ale aj pálenku von koncom, či z obilja, čo zo zemjakou (krumplou) páliť. Nuž teda vi páleňice odpočívajte v pokoji až do dňa súdneho a nedečkajte sa žiadneho skrseňja; pre vás aj z vás bolo už veru smrađu a hrjechu dost! Aj z ohladu na svatbi, ktorje posjal lud náš za 4-5 dní samou pijatikou sláviť običaj mávau, máme už stoliční prikaz, abi žjaden vjac neopovážiu ďalej od 24 hodín svatbu držať. Toto ostatňje uzavreňje sa po slovenských d'ed'inách vo Slovenskom jaziku obežním listom oznámilo, a takto ho aspon i lud náš rozumjeť mohou, len bi sa potom n'jekdo i o to postarou, či sa tjeťto rozkazi ozaj plňja a či n'eošanu len na papjeri?!
Kozodolski

* Sláva za to sl. Gemerskej stolici! Tu vid'jeť vuolu sl. Stavou, že chcejú dačo urobiť a pomuočť! Takíto skutok už n'ječo vjac znamená jako tje uzavreňja in'de ustanovenje, abi sa prú lež sa n'ječo urobiť popisi urobili, kolko je potravi v stolici, kolki ľud'ja asi budú bjedu trpjeť, lebo tjeťto veru len okúňnaňje a odťahuvaňje a n'echuť k ráznemu skutku znamenajú. A keď sa aj popis urobiť a nájd'e sa že o krátki čas budú mnohí núdzu trpjeť, potom eš'ťe, ako n'edávno sme vid'eli, sa n'eurobí nič! – Boh daj, abi skoro v naši horních stolicach lepšje bolo! –
P. S. N.

Ďenník Domáci. In: Slovenskje národňje novini, 1845, roč. 1, č. 42, s. 168.

Zo Sv. Mikuláša, v Liptove. Dňa 29. na 30. listop. n'jektorí sebevolníci proti napomínaňu meski. Farára J. B. bál v stolič. paloťe, v ktorej sa o obecnom dobrom páni rad'jevajú, si urobili a n'jelen že ces celú noc na prvú n'edelu adventnú tancuvali, ale eš'ťe i v samú prvú n'edelu s cigánskou hđubou po meš'e a rínku po pri kostole i pod samimi službami božimi sa vláčili a vískali tak, že i pohoršerňa v chráme zavdali i z nábožnosti vitruvali.

Pri tejto príležitostí dvaja rozpustílci zo stoličňjeho domu jako štoki opití veďení boli skrze hajdúchou domou, lebo ísť už n'evládali, a tak skad'jal stoličnje uzavreňja pre strjezlivosť vichádzajú a korheou pokutuvať prikazujú, stad'jal i korheli tackajú sa idú a že pánom hudbu robili, n'ikto ich pre korhelstvo n'etresce.

U nás v Liptove najme v Sv. Mikuláši sa veľkje a častje zloďejstvá prevodzujú, každuo ráno počujeme o inších minulej noci vived'eních.

Mnoho ľud'í je už v Liptove, ktorí sa pálenki celkom odrekli a v svojom odreknutí pevne trvajú, a tím pevnejšje, čím sa lepšje presvedčili, čo to za dobroďinja pre človeka, keď sa od pálenkových nápojou celkom zdržuje.

Ďenník Zahraňiční. In: Slovenskje národňje novini, 1845, roč. 1, č. 42, s. 168.

TALIANSKA. – Rím. Podla zpráv z Neapola na tom sa ujednostajňili Francúski a Špaňjelski dvor, že gróf Trapani, brat kráľa Neapolitánskeho, buďe manželom kráľovnej Izabelli.

HELVÉCIA. – Solothurn. Spoločnosť učiteľská v Blasthále uzavrela jednomisľne dňa 18. listopada Pestalozziho stí deň narodzeňja dňa 12. jan 1846 slávne sveťiť, a všetki spolki učiteľskje v Solothurnskom kantoňe k účasti v tejto slávnosťi zavolať. Ako je známo, Pestalozziho spôsob viučuvaňja je vo všetkých Solothurnských školách uved'ení.

PRUSKÁ. – Vratislava. Od niekoľko dní bavia sa tuná d'esjati Peršaňja katolíckeho náboženstva, idúci do Ríma, abi pápeža navštívili a od ňeho posvečení boli. Ruská vláda sňimi na celej ceste veľmi dobre nakladala a obširnimi pasmí ich zaopatřila.

POZNÁMKY

Z Gemerskej stolice

- nespravodajský prívlastok: Slávna Gemerská stolica,
- nespravodajská skratka: 2. dec., sl. Stavou,
- nežiaduca 2. os. pl., ba dokonca básnická figúra (apostrofa – oslovenie neprítomnej osoby alebo neživej veci, čím sa zdôrazní, že odpoveď nie je potrebná): vi páleňice odpočívajte v pokoji,
- nežiaduca, subjektívna 1. os. pl.: máme už stoliční príkaz,
- komentatívny charakter textu: jasne prítomný názor, subjektívnosť, expresívnosť (výkričník, výkričník s otáznikom),
- nespravodajské pasívum: ostatňje uzavreňje sa oznámilo,
- nespravodajská vsuvka: celý text za hviezdičkou (v spravodajstve je potrebné poradiť si bez zátvoriek a iných vsuviiek, to sú cudzorodé prvky úradného alebo náučného štýlu),
- komentatívny charakter vsuvky (na zaujímavé názory tohto druhu si spravodajca vždy musí nájsť „hovorca“, teda niekoho kompetentného, kto mu text expresívne oživí; vždy však musí ísť o citáciu, nikdy nie o vlastný dovetok redaktora),
- subjektívne písanie veľkých písmen: sl. Stavou,
- skratka namiesto podpisu v komentatívnom materiáli: P. S. N (spravodajské materiály sa môžu podpisovať skratkami, názorové však musia byť vždy podpísané plným menom komentátora).

Zo Sv. Mikuláša, v Liptove

- nespravodajská skratka: meski.,
- iniciálky namiesto plného mena: J. B.,
- nežiaduca, subjektívna 1. os. pl.: u nás v Liptove,
- komentatívny charakter textu,
- chýbajúci podpis.

Ďenník Zahraňičňi

- chýbajúce zdroje informácií.

PRÍKLADY PREPISOV

Gemerská stolica zakázala variť alkohol

Gemerská stolica. Varenie piva a pálenky z obilia a zemiakov zakazuje posledný príkaz Gemerskej stolice. Svadby sa podľa rozhodnutia obecného zhromaždenia z 2. decembra nemôžu sláviť dlhšie ako 24 hodín. Ako sa uvádza v zdôvodnení príkazu, slovenským stavom ide o potláčanie pijanstva. Usilujú sa o konkrétny čin namiesto doterajších nariadení

o popisoch potravín, ktoré sa ukázali neúčinnými: „Tie znamenali iba okúňanie, odľahovanie sa a nechť k ráznemu skutku,“ povedal pre agentúru XY poslanec Peter Stanislav Ničik. Poslanec Albert Kozodolski ocenil, že ustanovenie stolica oznámila v obežnom liste v slovenskom jazyku. „Takto ho náš ľud aspoň mohol pochopiť. Len aby sa kompetentní postarali i o dohľad nad plnením príkazov, lebo inak zasa ostanú iba na papieri.“

-te-

Páni vstúpili do adventu rozpustilou zábavou

Svätý Mikuláš. Napomenutie miestneho farára Jána Baťu prekročila miestna smotánka, ktorá si v noci pred Prvou adventnou nedeľou urobila v stoličnej palote bál. Ide o ďalšiu v rade výtržností na hranici kriminality, ktoré sa podľa vedúceho hajdúcha Pavla Koreňa v poslednom čase vo Svätom Mikuláši množia. Aj táto bola spojená s alkoholom, opilci však ostali nepotrestaní. Politológ Ivan Rončák z Transparency International Slovensko vidí za tým ochrannú ruku na najvyšších miestach. Ako však uviedol P. Koreň, v meste zároveň celkom dobre fungujú spolky striezlivosti a obecná rada vydala už niekoľko nariadení na potlačanie pijanstva, vrátane pokút. „Už mnohí ľudia na Liptove sa pálenky celkom zriekli. Presvedčili sa, že abstinencia je pre človeka veľké dobrodenie.“

-te-

Zahraničný denník

Taliansko (Rím). Španielska kráľovná Izabella sa vydá za grófa Trapaniho, brata neapolského kráľa. Rozhodol o tom francúzsky a španielsky kráľovský dvor, správu zverejnilo Neapolské kráľovstvo.

Švajčiarsko (Solothurn). Učitelia v Solothurnskom kantóne budú od budúceho roka sláviť 12. január ako deň venovaný Johannovi H. Pestalozzimu. Dohodla sa na tom 18. novembra Učiteľská spoločnosť v Blasthále, ktorá chce prizvať k sláveniu aj ostatné učiteľské spolky v kantóne. Pestalozziho vyučovací systém je zavedený na všetkých solothurnských školách a na budúci rok uplynie práve 12. januára 100 rokov od jeho narodenia.

Prusko (Vratislava). Desiati Peržania putujúci za pápežom do Ríma zažili na ceste Ruskom dobré zaobchádzanie. Ruská vláda im dokonca vystavila cestovné povolenia so širokou platnosťou. Perzskí katolícki pútnici o tom informovali na svojej zastávke vo Vratislave. K pápežovi idú s prosbou o požehnanie.

ŽÁNROTVORNÉ KRITÉRIÁ

VO VYBRATOM SÚBORE NOVINÁRSKÝCH TEXTOV URČUJTE ŽÁNROTVORNÉ KRITÉRIÁ (TÉMA, FUNKCIA, KOMPOZÍCIA, FORMA, JAZYK) A SPÄTNE UVAŽUJTE O ICH VZŤAHU K ŽÁNROM, POD KTORÉ DANÉ TEXTY SPADALI. POROVNAJTE ICH.

Na analýzu sme vybrali šesť textov zo slovenských týždenníkov, denníka a internetového magazínu. Všetky sa podľa redakčného zaradenia tvária ako ten istý žáner.

ČERVENKA, Lukáš: Štrúdle pre americké zájazdy. Petr Šust si úspech vydobyl receptúrou a poctivou prácou. In: eProfit, 26. 5. 2010, dostupné na: <http://profit.etrend.sk/biznis-pribehy/strudle-pre-americke-zajazdy.html>

ŠTRÚDLE PRE AMERICKÉ ZÁJAZDY

Petr Šust si úspech vydobyl receptúrou a poctivou prácou
Lukáš Červenka

Za štrúdlami Petra Šustu jazdia aj labužníci z Ameriky. Ani tí neľutujú vystáť si dlhý rad pri obyčajnom pražskom paneláku na Žižkove. Úspech si vydobyl receptúrou a poctivou prácou.

Z bývalej prízemnej kočikárne paneláku na pražskom Žižkove sa vinie lahodná vôňa škoric, čerstvých, ručne nastrúhaných jabĺk a chrumkavého ťahaného cesta. Bielovlasý Petr Šusta sa šikovne pohybuje v maličkom priestore medzi strojom na spracovanie jabĺk, rúrou, stolom na prípravu a výdajným okienkom. Keď v roku 1992 začal piecť štrúdlu, ľudia nad jeho podnikaním krútili hlavou. „V tej bláznivej porevolučnej dobe som si musel nájsť druhú prácu kvôli rodine, aby som ju uživil,“ spomína.

Poznať finty

„Na jablkovú štrúdlu vtedy nik nemyslel. Ja som po nej túžil, ale nikde sa nedala dostať,“ hovorí Petr s tým, že recept na „klasickú“ ťahanú štrúdlu poznal z kuchárskej knižky. „Finta je len v tom vedieť s cestom pracovať – vytiahnuť ho na dva metre. Nepoužívame žiaden prídavok – droždie, prášok či tuk,“ vysvetľuje. Ako však dodáva, začiatky neboli jednoduché, prioritou bola jeho hlavná práca technika na žižkovskej televíznej veži, až potom nasledovala „brigáda“ so štrúdlami. Na podnikanie padlo niekoľko dovolení, aj tak to nestíhal.

Konečným impulzom na to, že so štrúdlami spojí svoj život, padlo v deň, keď si prišiel po výpoveď v pôvodnom zamestnaní. „Dnes to beriem ako moje fitcentrum, je to náročné na ruky, ale postupne som pekáraň doplnil strojnami,“ dodáva Petr.

A nielen na Žižkove

Zo začiatku štrúdlu rozvážal do niekoľkých reštaurácií v centre Prahy, ale časom sa rozhodol, že s nimi nikam cestovať nebude. „Nevyplatí sa to – veď reštaurácie majú kolísavú sezónu a dopraviť štrúdlu kdekoľvek po Prahu je z časového hľadiska náročnejšie, ako ju upiecť,“ hovorí. Navyše to ani nepotrebuje. Za hodinu, ktorú strávil spolupracovník Profitu v pekárni, sa pri okienku zastavila zhruba desiatka ľudí a len málokto z nich odchádzal s menej ako dvoma štrúdlami v taške. Navyše, ako dodáva P. Šusta, jeho zákazníci sú veľmi lojálni. Obchodík „majstra pekára“ sa dostal aj do viacerých medzinárodných sprievodcov. Ako údajne jedinú pozoruhodnosť Prahy 3 majú jeho sladké pochúťky miesto aj v jednom bedekri pre Američanov, a to hneď vedľa Karlovho mosta či Starého Mesta. Často sa pri jeho okienku na Žižkove zastavia aj dva americké zájazdy denne. „Bol som už dvakrát vo vianočnom vysielaní nemeckej televízie a vraj o mne vysielala reportáž aj CNN, ale to som nevidel. Nieкто mi dokonca priniesol časopis až z Floridy, kde o nás bola celá stránka,“ hovorí P. Šusta hrdo.

Biznis už odovzdáva

Množstvo predaných štrúdlí si pekár necháva pre seba. Prezrádza len to, že sa ich počet z roka na rok mierne zvyšuje. A že ho to uživí. „Najslabším mesiacom býva september – vtedy býva veľa jablák, ľudia si doma pečú záviný. A keď už prídu, tak uprednostňujú tvarohovú či makovú štrúdlu.“ Pekár za roky svojho podnikania vyzoroval, že zákazníkov má najmenej v dňoch, keď sa mení počasie alebo sa demonštruje. „Neviem prečo, ale v takéto dni je vždy slabšia tržba.“

Petr už postupne odovzdáva živnosť priateľovi svojej dcéry, sám si už chce odpočinúť a venovať sa viac manželke. Svoje rozhodnutie podnikáť nikdy neľutoval. „Štrúdlá mi dala veľkú slobodu, zaručila mi nezávislosť a pokoj,“ vraví. „Ak premýšľate, že sa budete živiť ako živnostník, na začiatku vám stačí nápad a šikovné ruky. Nerozmýšľajte hneď nad drahými strojmi a vybavením prevádzky, kvôli ktorému sa zbytočne zadlžíte. Rozbiehajte sa pomaly, vyplatí sa vám to,“ radí P. Šusta.

Foto – Tomáš Mímra

Téma

Konkrétne: príbeh netradičného podnikateľa-pekára v Prahe.

Všeobecne: zaujímavý individuálny príbeh konkrétneho jednotlivca.

Funkcia

Priblížiť zaujímavý osud človeka, vyzdvihnúť originálny nápad, povzbudiť do podobnej aktivity.

Forma

Pomerne stručný text s fotografiami približujúci osobný zážitok a zároveň rozhovor s protagonistom.

Kompozícia

Makrokompozícia: rozprávaci a opisný slohový postup.

Mikrokompozícia: pomerne jednoliate rozprávanie kombinované s rozhovorom rozčlenené do menších podkapitol a orámcované úvodným perexom a záverečným poučným odkazom.

Jazyk

Jednoduchá, zrozumiteľná, neexpresívna lexika; podobne syntax a modálnosť.

Bohaté využitie priamej reči.

Ernesta Valka pochovali na Martinskom cintoríne. In: SME, 16. 11. 2010, dostupné na: <http://www.sme.sk/c/5641658/ernesta-valka-pochovali-na-martinskom-cintorine.html>

ERNESTA VALKA POCHOVALI NA MARTINSKOM CINTORÍNE

So zavraždeným advokátom sa prišla rozlúčiť celá slovenská verejná špička aj bežní ľudia.

BRATISLAVA. Advokáta Ernesta Valka, ktorého zavraždili v pondelok 8. novembra, dnes o 15:40 pochovali na Martinskom cintoríne v Bratislave. Na pohrebe sa zúčastnilo približne 600 ľudí, okrem rodiny aj ústavní činitelia, advokáti, právnici a ďalšie osoby verejného života. Pohrebné obrady viedol katolícky kňaz Anton Srholec.

Na priebeh pohrebu dohliadal riaditeľ spoločnosti Marianum, ktorá spravuje cintoríny v Bratislave Miloslav Hrádek. Hrob Ernesta Valka a jeho okolie zdobilo množstvo vencov a kvetov. V závere obrady sa cintorínom niesol text kresťanskej piesne "Blíž k Tebe Bože môj, len k Tebe blíž".

Nad hrobom rečnil Srholec

Ernest Valko patril podľa katolíckeho kňaza Antona Srholca k archanjelom na zemi. Ako uviedol v príhovore v Dome smútku na Martinskom cintoríne v Bratislave pri pohrebe zavraždeného advokáta, Valko vždy miloval pravdu a spravodlivosť a toto jeho dedičstvo treba zachovávať. Srholec zdôraznil, že Valka treba zaradiť medzi vzácných ľudí, od ktorých sa treba učiť. Jeho odchod má byť mobilizáciou ľudí, ktorí majú srdce na mieste, česť a mravné hodnoty.

Pohreb Ernesta Valka sa začal o 15:00 na Martinskom cintoríne. Do Domu smútku sa nezmestilo približne 200 ľudí, ktorí počúvali bohoslužbu vonku. Pred pohrebom dopravu pri cintoríne organizovala polícia. Muži zákona sa však po cintoríne nepohybovali.

Premiérka sa ospravedlnila Valkovi za útoky na jeho česť

Stovky ľudí a osobnosti verejného života si dnes prišli do Primaciálneho paláca uctiť pamiatku prominentného právnika a bývalého predsedu Ústavného súdu ČSFR Ernesta Valka. Premiérka Iveta Radičová sa v mene vlády Valkovi ospravedlnila za to, že nezabránila bezpráviu a útoku na jeho česť v roku 2006. "Pre mňa si bol a vždy budeš rovný chlap," povedala predsedníčka kabinetu. Ministerka spravodlivosti Lucia Žitňanská podotkla, že Valko vždy zápasil o právny štát s tým, aby nad písaným právom stála morálka. Podľa nej bol Valko posledných 20 rokov súčasťou zápasu o morálku v práve. Podpredseda parlamentu Pavol Hrušovský pripomenul, že Valko videl nielen zákon, ale aj človeka.

Rozlúčka v Primaciálnom paláci. FOTO: SME - TOMÁŠ BENEDIKOVIČ

Čítali list od Havla

"Bol to výnimočný človek, žil výnimočný život, zanechal za sebou silný odkaz, bojoval za právo, bol chlap, neváhal a nebál sa. Bol zdravo posadnutý, neustále na sebe pracoval, bol síce úspešný, ale nikdy to nemal ľahké. Bol advokátom verejného záujmu," uviedol minister financií Ivan Mikloš. Podľa bývalého rektora Ekonomickej univerzity v Bratislave Juraja Sterna Valko zohral začiatkom

90. rokov kľúčovú úlohu pri kreovaní štátu a ako predseda ÚS ČSFR stál pri prijatí kľúčových rozhodnutí novej judikatúry.

Novinárka Luba Lesná podotkla, že Valko svojich priateľov nesmierne rozmaznával. Právnik Jozef Vozár považoval Valka za svoj profesijný a ľudský vzor. Ladislav Snopko prečítal list českého exprezidenta Václava Havla, ktorý verí, že zákerný a zbabelý čin Valkovej vraždy bude potrestaný. Havel zároveň zdôraznil, že treba vytrvať v boji za inštitúty právneho a demokratického štátu.

Lúčili sa osobnosti z novembra

Pamiatke známeho právnika prišli vzdať hold mnohí súčasní politici, exprezident Michal Kováč, herci Juraj Kukura, Martin Sarvaš, spisovateľ Lubomír Feldek s manželkou Oľgou, hudobníci Marián Varga a Janko Kuric i bývalý veľvyslanec Martin Bútora a Grigorij Mesežnikov.

Na záver spomienky vyzval jeden z lídrov novembrových udalostí v Československu v roku 1989 Fedor Gál prítomných, aby si minútou ticha uctili pamiatku mŕtveho právnika. Potom odviezla pohrebná služba rakvu s Valkovým telom na Martinský cintorín.

Na podujatí sa zúčastnil aj predseda Národnej rady SR Richard Sulík, predsedníčka Ústavného súdu SR Iveta Macejková, parlamentní poslanci, členovia vlády a ďalší.

utorok 16. 11. 2010 10:12 | SITA, TASR

Téma

Konkrétne: pohreb Ernesta Valka.

Všeobecne: celospoločensky významná aktuálna udalosť politického charakteru.

Funkcia

Informovať o priebehu udalosti, sprostredkovať atmosféru, sprostredkovať myšlienku (myšlienky z prednesených príhovorov).

Forma

Stredne dlhý text s obrázkami a videami.

Kompozícia

Makrokompozícia: informačný a opisný slohový postup.

Mikrokompozícia: pyramídová spravodajská štruktúra.

Jazyk

Vecná, neexpresívna lexika aj syntax, oznamovacia modálnosť.

RÁBARA, Pavol: REPORTÁŽ: V bare s Jánom Pavlom II. In: Postoy.sk, 31. 10. 2010, dostupné na: http://www.postoy.sk/pub_jana_pavla

REPORTÁŽ: V BARE S JÁNOM PAVLOM II.

Už mesiac sa v talianskych, svetových, ale aj slovenských médiách objavujú správy o jedinečnom podniku v centre Ríma. Prvý katolícky pub nesie názov po veľkom pápežovi Jánovi Pavlovi II. Aký je?

Tí, čo si z internetu neodpísali (alebo nezapamätali) presnú adresu, nemusia GP2 pub tak ľahko nájsť. Nachádza sa síce v absolútnom centre talianskej metropoly (na Via del Corso, za kostolom svätého Karla), no je riadne "zašitý", bez značiek či pútačov.

Na prvý pohľad zaujme jednoduchá, ale sympatická výzdoba. Do očí udrú veľké citáty na stenách ("Krása spasí svet", "Všetko je milosť", "Nebojte sa!") a jemné obrazy. Barový pult sa snaží byť originálny – s Ježišovými slovami "Daj sa mi napiť". V bare dostanete až na tvrdý alkohol všetko. Nás, rovnako ako reportérov agentúry AFP, zaujali vzhľadom na lokalitu pomerne nízke ceny. Lákadlom však má byť skôr prostredie a idey.

Vedľa baru nachádzame spoločenskú sálu s pódium a veľkým plátnom. "V piatok večer býva živá hudba," vysvetľuje nám Massimo Camussi, novinár katolíckeho denníka *Avvenire* a pomocník v pube. Podnik je otvorený len mesiac, čo je cítiť aj počas našej návštevy. Netrpí návalom hostí. Massimo súhlasí, že kým sa pub stane známy, ešte to potrvá. Cez týždeň však príde podľa neho aj niekoľko desiatok ľudí. Diecézne centrum mládeže, ktoré pub prevádzkuje, organizuje pre hostí rôzne aktivity. "Vo štvrtok máme filmové fórum, hrajú sa spoločenské hry a keď spojzdnia televíziu, v nedeľu sa bude pozerať futbal," dodáva náš sprievodca.

Aj keď je v pube wifi zóna zdarma, pre tých, čo si počítač nepriniesli, sú pri vstupe do baru k dispozícii tri notebooky na surfovanie. Tesne vedľa nich je typická rímska nádoba s vodou. Súčasťou priestorov je totiž krypta, ktorá bude slúžiť na výstavy fotografií a obrazov.

Na slávnostnom otvorení GP2 pubu bol aj starosta Ríma Gianni Alemanno. "Našou výzvou je, že sa dá byť spolu aj bez toho, aby sme vyčíňali," povedal. Diecézne centrum pre mládež chce dať mladým priestor na stretnutie, kultúru aj dobré pivo, samozrejme s tým, že pravidlá sú známe. Ak by pribudli lepšie smerovky a Wojtyla by žil, iste by medzi mládež vo "svojom" bare zavítal.

Pavol Rábara, Rím

Foto: autor

Téma

Konkrétne: návšteva rímskeho baru GP2 a informácie o ňom.

Všeobecne: zaujímavé, netradičné miesto.

Funkcia

Na základe osobného zážitku reportéra priniesť informáciu o novom bare venovanom pamiatke Jána Pavla II. v Ríme.

Forma

Stručný text takmer spravodajského charakteru s viacerými fotkami.

Kompozícia

Makrokompozícia: opisný slohový postup.

Mikrokompozícia: jednoliaty stručný text bez medzititulkov s typickým novinárskym (perexovým) úvodom obsahujúcim základné informácie a s pokusom o záverečnú pointu.

Jazyk

Nocionálna spravodajská lexika aj syntax, využitie priamej reči.

ČAVOJSKÁ, Jana: Tristo dní slnka. In: Plus 7 dní, 8. 11. 2010, dostupné na: <http://plus7dni.pluska.sk/plus7dni/reportaz/2010/11/>

TRISTO DNÍ SLNKA

Zdá sa, že život v Andalúzii je večná dovolenka pod palmami a v úzkych uličkách (08.11.2010)

Narodil sa tu geniálny umelec Pablo Picasso. Ale mladí radšej hovoria o inom slávnom rodákovi, Antoniovi Banderasovi, ktorý tu má vilu a každý rok tu trávi „semana santa“, Veľký týždeň pred veľkonočnými sviatkami.

Ani on si nechce nechať ujsť sprievody členov bratstiev v špicatých kuklách a oslavy Ježišovho zmŕtvychvstania. Andalúzania ich organizujú s rovnakou vášňou, s akou tancujú flamenco alebo v noci diskutujú v tapas baroch. V Andalúzii sa ráno žije lenivo a večer hlučne. Rozpálený sever Afriky je hneď na druhej strane Gibraltárskeho prielivu. V Malage ani v zime neklesá teplota pod pätnásť stupňov Celzia a počet slnečných dní do roka prekračuje číslo tristo. Zdá sa, že život tu je večná dovolenka pod palmami a v úzkych uličkách.

Predavači z Afriky:

„Malí chlapci poznajú Real Madrid, vedia, že v ňom hrá futbalista z Afriky, a sú si istí, že keď prídu do Španielska, tiež budú hrať futbal,“ hovorí Laureano Gómez Robles o ilegálnych prisťahovalcoch, ktorým v neziskovej organizácii Movimiento por la Paz pomáha. „Zrazu sú tu, doma nechali príbuzných, ktorí medzi sebou pozbierali všetky peniaze, aby zaňho zaplatili prevádzcačom. A zistia, že prácu nezoženú a svojej chudobnej rodine žiadne peniaze poslať nemôžu a že sa nemajú ani za čo vrátiť domov.“ Teraz je situácia ešte horšia. Kríza znamená menej práce. Zamestnávateľ radšej prepustí Mexičana či Afričana ako domáceho.

Juh Španielska je pre mnohých Afričanov, ktorí mieria za lepším životom, vstupným miestom do Európy. Časť z nich sa na pevninu ani nedostane, časť vrátiť naspäť, časť však zostane priamo v Malage. Je ich tu dosť. Robia pomocné práce, predávajú suveníry alebo križujú pláže s prenosnými chladničkami a zachrípnutým hlasom dookola ponúkajú: „Fanta, kokakola, áqua, cerveza.“

Druhé najšpinavšie:

Malaga znamená miesto solenia rýb. Tak nazvali toto mesto, za ktorým je už iba Afrika, starí Feničania. Dodnes žije z mora. Nie už tak vďaka rybolovu, ale vďaka turistickému ruchu. Malaga je bránou na Costa del Sol, Slnečné pobrežie, reťaz letovísk a pláží pri mori. V šesťdesiatych rokoch

minulého storočia, keď bola Malaga ešte ospalé prístavné mesto, ju objavili bohatí Madridčania a začali tam chodiť na dovolenky. Dnes tam v lete prúdia davy turistov z celej Európy. Miešajú sa s „Malaguenos“ - rodenými Malagčanmi, prisťahovalcami zo severnej aj subsaharskej Afriky a Latinskej Ameriky, ktorí prichádzajú hľadať lepšiu budúcnosť, a v posledných rokoch aj s gejmi a lesbami z celej Európy. Tých tam lákajú liberálne španielske zákony, otvorení obyvatelia, more a horúce noci.

V Malage býva takmer šesťstotisíc ľudí. Mesto spravované so španielskou benevolentnosťou je večne rozkopené, ulice sú zapchaté a plné náhliacich sa ľudí. Prednedávnom si Malaga vyslúžila nelichotivý titul druhého najšpinavšieho mesta Španielska. Pre kopy odpadkov a psích exkrementov, ktoré sa všade povaľovali. Malaguenos sa posledné mesiace trochu posnažili. Kandidujú totiž na Európske hlavné mesto kultúry 2016.

Jednoruká:

Prechádzal sa tadiaľ aj Picasso? Ak áno, tak iba ako malé dieťa. Už ako štrnásťročného ho prijali na umeleckú školu do Barcelony. Z jeho rodného bytu je dnes múzeum, na námestí pred ním lavička s jeho sochou a v blízkosti Katedrály La Manquita galéria vystavujúca dvestoštyri jeho diel, ktoré jej darovali jeho potomkovia. Mimochodom, La Manquita znamená jednoruká. Hoci ju stavali dvesto rokov - práce sa začali v 16. storočí -, jej južná veža nebola nikdy dostavaná. Vtedajší biskup vraj poslal prostriedky na jej dostavbu americkým revolucionárom.

La Manquita je dominanta námestíčka v centre Malagy. Z prízemnia ostatných budov, ktoré ho obkolesujú, sú reštaurácie. Večer tu hrá živá hudba a turisti, ale aj Malaguenos tu sedia pri pohári piva alebo sangrie a chutnej večeri. Obľúbené sú špeciality z rýb a plodov mora alebo kúsok vyprášaného baklažánu s horským medom.

Hudobné nástroje pouličných umelcov sa ozývajú aj na ulici Marqués de Larios. Hlavné korzo je kryté plachtami, ktoré majú ľudí chrániť pred slnečnou páľavou. Rozbiehajú sa od neho malé uličky plné reštaurácií a tapas barov. Obľúbené miesto aj pre Malaguenos. Maličké reštaurácie sú cez obed plné a k menu neodmysliteľne patrí aj pohárik vína. Španieli si chcú život užiť aj cez pracovný čas. Životný štýl z juhu Európy im v tom praje. Popoludňajšia siesta doslova zastaví všetko dianie. Na pár hodín zatvoria obchody, banky aj niektoré úrady. Pracuje sa opäť, až keď poludňajšia horúčava pominie. Medzitým Malaguenos oddychujú, spia alebo si zájdu na pláž. Mestská pláž Malaquetta je len kúsok od centra.

Stále usmiati:

Asi je to horúcim slnkom. Španieli z juhu nechodia po uliciach zachmúrení, v obchodoch nečakajú trpiteľsky v radoch, kým oduť predavač nablokuje ich nákup. Nie. Práve naopak, to všetko si užívajú. Barman je rád, že prišiel hosť, hoci len na pohár vody, ktorý je väčšinou zadarmo.

Vypiť taký pohár, to môže trvať aj hodinu. Medzitým sa rozprúdi živá diskusia. Aj vtedy, ak sa ľudia v bare predtým nepoznali. Na uliciach sa známi zdravia a objímajú. Ak je na čo nadávať, napríklad autobus neprichádza alebo nevyviezli odpadky, urobia to ľudia nahlas a temperamentne. No a v obchode je súčasťou každého nákupu aspoň minútová konverzácia. Ako sa máš, ako ide život, dnes svieti slnko. Zas - veď svieti viac ako tristo dní v roku. Na trhu? Tam je to dokonca neodmysliteľná súčasť koloritu. Kupuješ kalmára? Najprv sa vypytuješ predavača na všetky podrobnosti, potom si jedného vyhládneš, ohmatáš, a to už sa pri tebe pristaví zopár okolojdúcich s vlastným názorom na kalmára a na to, ktorého by si si mal vybrať. A zas sa rozprúdi diskusia. Človek má niekedy pocit, že Španieli sa nahnevane dohadujú. To však nie je pravda. Len do svojich slov dávajú poriadnu dávku temperamentu.

Tapas z juhu:

Svoj džbán sangrie či pohár caña, čapovaného piva, Malaguenos nikdy nepijú len tak. Zajedajú ho malou porciou jedla, tapas. Tento španielsky zvyk má korene práve tu v Andalúzii. Niektorí rozumní kedysi vymysleli prikryvanie pohárov vína tanierikmi s malými porciami jedla, aby sa do nich neprášilo a nesadali vínne mušky. Tapas teraz ponúka väčšina podnikov. Niekde dokonca zadarmo ako pozornosť k drinku. Inde stojí porcia od eura vyššie. Najlepšie tapas bary podávajú niekoľko desiatok druhov tapas, teplých aj studených.

Na mištičkách a tanierikoch môže byť všeličo: od jednoduchých olív cez syry, šunky, dary mora, nakladanú zeleninu až po malé porcie varených jedál. K tomu chlieb, olivový olej a voda zadarmo. A dôležité upozornenie: na tapas sa nechodí osamote. Najlepšie chutia vo veselej spoločnosti priateľov, ktorí si majú medzi dúškami nápoja a kúskami jedla čo povedať.

Vychladenú paradajkovú polievku gaspacho, španielsku špecialitu, poznáme aj u nás. Ďalšia špecialita je salmorecho, taká istá studená polievka z rozmixovanej zeleniny, do ktorej sa navyše pridáva chlebová striedka, takže je úplne hustá. Pri podávaní sa ešte posype šunkou.

A ráno, keď Malaguenos rôznych vekových kategórií miera do kaviarní na café cortado, silnú kávu s kvapkou mlieka, si objednávajú churras. Pásky sladkého liateho cesta vypraženého na oleji, ktoré si niektorí do tej svojej kávy namáčajú.

Mauri:

Andalúzia je zvláštny kúsok Európy. V roku 711 ovládli toto územie Mauri. Moslimskí vládcovia si kalifáty udržali až do roku 1492, keď padol posledný z nich, Granada. Počas takmer osemstoročnej nadvlády vtlačili tomuto regiónu silnú pečať. Do ich pevností sa potom nasťahovali kresťanskí králi očarení exotickou krásou.

Maurská architektúra sa zachovala dodnes. Úzke uličky, skryté dvory plné kvetov, biele stavby, štíhle stĺpy, oblúky a farebné obkladačky. Tak vyzerajú ulice Córdoby, ale aj ďalších mestečiek dodnes. Mnoho vnútorných dvorov v Córdobe ich majitelia čiastočne prekryli strechou a premenili na čajovne. Podávajú tradičný arabský čaj z čerstvej mäty a arabské sladkosti.

Kroky turistov v Córdobe smerujú k Mezquite. Navštevujú ju však aj domáci, pretože je to živý chrám. Múry sú strohé, ako je to v arabskej architektúre zvykom. Neunúvajú sa naznačiť krásu, ktorá sa skrýva vnútri. Tam v rozľahlých priestoroch človeka očarí úžasná zmes štýlov a zákutí s absolútne odlišnou atmosférou. Mezquitu dal postaviť v roku 784 kalif Abd al-Rahman I. na mieste, kde predtým stál kresťanský vizigótsky Kostol svätého Vincenta a ešte pred ním rímsky chrám. Stĺpy z týchto chrámov podopierajú na niekoľkých miestach aj kopuly Mezquity.

Trvalo dve storočia, kým potomkovia Abd al-Rahmana stavbu dokončili. Abd al-Rahman ju pôvodne pomenoval na počesť svojej manželky Aljama. V tom období bola Córdoba jedno z najväčších miest na svete. Žilo tu až pol milióna ľudí. Moslimovia, ale aj kresťania a židia.

Kostol v mešite:

Keď v roku 1236 Córdobu dobyl kastílsky kráľ Ferdinand III., zmenil mešitu späť na katolícky kostol. Kresťanskí vládcovia Španielska potom vnútri ohromnej stavby budovali oltáre, kaplnky, ba aj veľké lode kostola. Miesta bolo dosť; rozloha mešity je až 23 000 štvorcových metrov. Je tu devätnásť chrámových lodí dlhých 175 metrov. A približne tisíc stĺpov, ktoré podopierajú červeno-biele oblúky.

Pred španielskou rekonkvistou, znovudobytím maurských území kresťanmi, bolo v Córdobe asi 250-tisíc domov, osemdesiat tisíc obchodov, deväťsto verejných kúpeľov a päťdesiat nemocníc. Kresťanskí vládcovia mnohé zbúrali. Vráťane židovskej štvrte. Vzhľad Mezquity zostal dlho takmer nezmenený. Kresťanom sa v nej napriek všetkému dobre modlilo. V 16. storočí však biskup Alonso Manrique naliehal, že mesto potrebuje katedrálu. Do Mezquity vtedy začlenili renesančný kostol. Strecha chrámu čnie nad nižšou strechou pôvodnej moslimskej stavby. Po dokončení stavby cisár Karol V., ktorý ju predtým odobril, vyhlásil: „Postavili ste niečo, čo už existuje aj inde, a pritom ste zničili niečo, čo bolo na svete jedinečné.“

Pamiatky alebo výpredaje?:

V tom horúcom africkom vzduchu pri mori ťažko uveriť, že len pár desiatok kilometrov odtiaľ sú jedny z najznámejších lyžiarskych centier v Španielsku. Sierra Nevada. Na vrcholoch hôr zostáva sneh aj v lete. Do hôr stúpajú aj autobusy vezúce ľudí do Granady. Do rozprávkovej maurskej pevnosti Alhambra s rozľahlými záhradami, fontánami, ktoré si moslimovia stavali kvôli ochladzovaniu prostredia, a interiéromi zdobenými tak prepracovane, že vyzerajú ako čipka a nie ako kameň, prúdia davy turistov. Je ich toľko, že buď si lístky kúpia týždeň pred návštevou cez

internet a na mieste v automate si ich len vyzdvihnú - pozor, treba mať pri sebe kreditku, ktorou ste ich platili! -, alebo čakajú v radoch dlhé hodiny, či sa dostanú dovnútra. A ak nie? Tak sa určite oplatí zamieriť do starého mesta s úzkymi uličkami bazárov, ale aj značkových obchodov. Vždy sú tam skvelé výpredaje.

Jana Čavojská

Téma

Konkrétne: cestovateľský zážitok z Andalúzie.

Všeobecne: cestovateľský zážitok z exotického miesta.

Funkcia

Plasticky zobrazí osobný zážitok zo zaujímavého, netradičného miesta a povzbudí čitateľov tiež ho navštíviť.

Forma

Pomerne rozsiahly text.

Kompozícia

Makrokompozícia: rozprávací, opisný aj informačný slohový postup.

Mikrokompozícia: živé rozprávanie pretkané opismi a informačnými vsuvkami tematicky rozdelené do podkapitol. Úvod predstavuje typický perex so základnými informáciami, záver je akoby useknutý, hoci poslednú vetu možno chápať aj ako určité turistické odporúčanie.

Jazyk

Hovorová, zrozumiteľná syntax aj lexika ozvláštnená cudzokrajnými výrazmi, využitie priamej reči.

KOLKOVÁ, Terézia: Obrázky z púte do Kolína nad Rýnom III. In: Katolícke noviny, č. 36/2005, dostupné na: www.katnoviny.sk

OBRÁZKY Z PÚTE DO KOLÍNA NAD RÝNOM III

„Dve veci vzbudzujú vo mne úžas: modré nebo nado mnou a mravný zákon vo mne,“ pozmenil ktosi v skupinke pútnikov známy Kantov výrok o hviezdnom nebi a získal všeobecný súhlas. Noc pod tmavosivými nemeckými mrakmi kilometre od kolínskej civilizácie naučila mnohých účastníkov 20. svetových dní mládeže úpenlivejšie prosiť a srdečnejšie ďakovať. A mnoho iných vecí.

Silou vôle vydržali ťažké chuchvalce dažďa visieť na svojom mieste až do konca slávnosti, krátko pred vigíliou sa dokonca načas presťahovali na západ. Ostal len jeden nad tribúnou. Zhodou okolností dali aj tej architekti podobu oblaku, biblicky pripomínajúceho Božiu prítomnosť. „Vyzerá ako atómový hríb,“ usúdila Bohunka. „Takmer verím, že sa po zotmení premení na ohnivý stĺp,“ prezradil asociáciu s exodom Mojžišových zverencov ktosi ďalší. Kto chcel zažiť Božiu prítomnosť, mal vynikajúcu príležitosť. Napriek roztatárenému davu v sektoroch, ktorých kapacitu domáci organizátori trochu precenili.

Drahí mládí

V cé desiatke sa pod bretónskou zástavou utáborila tlupa pubertiakov. Táboriská podobné tomu ich by nebolo správne nasilu vtiesnať do oslavných ód na sústredený výraz v tvárach nadšených pútnikov, ale ani zatracovať... Hoci cez úvodnú pieseň sa hrali na tanečnú školu, cez evanjelium večerali, cez kázeň Benedikta XVI. nacvičovali držanie kamarátov na pleciah, cez adoráciu si rozbaľovali spacáky a slová o nájdení a prijatí iného kráľa, ako zvyčajne čakáme, o následnej potrebe zmeniť svoj obraz o moci, o Bohu i o sebe, stratiť samého seba a tak sa vlastne nájsť sotva registrovali. No pápežovo jednoduché „Drahí mládí“ patrilo aj im.

Pekný pohľad

„Máš pekný pohľad,“ nevydržala Monika a zalichotila Paulovi zo skupinky Parížanov. „To závisí od toho, na čo sa pozerám,“ znela galantná francúzska odpoveď, no nebola len lichôtkou. Paul vysvetlil, že na ľudí vo všeobecnosti hľadí ináč ako na bežné veci. Učí sa od Boha, ktorý na každého pozerá s láskou. Aj jeho súčasný pozemský zástupca je dobrým žiakom v škole láskavého prístupu k dobrým i zlým. „Netlieskali sme mu po každej druhej vete, nevykričali sme si hlasivky, nebolo to ono...“ porovnávali niektorí. Noviny písali o strnulých črtách pápežovej tváre a kázni, ktorá bola skôr prednáškou. Benedikt XVI. stál medzi týmito mlynskými kameňmi s jednoduchosťou. Jednoducho vyhlásil, že aj on chce od mladých mnoho čerpať, jednoducho stál v tichu pred katedrálou ako ten, kto sa tiež prišiel pokloniť, jednoducho ďakoval organizátorom. „Viem si predstaviť vašu obeť,“ povedal empaticky. Ak sa Boh dáva poznať jednoduchým srdciam, ten, kto tak úprimne hovorí o objatí a bozku obsiahnutých v adorácii, nemôže byť zložitý, strnulý, chladný. Vie, čo znamená stretnutie s pravdou adobrom, ktoré nás robí pravdivejšími a lepšími. O tom prišiel svedčiť pred milión ľudí na Mariánskom poli.

Utrpenie a premena

„Myslel som si, že Nemci ma už nemôžu ničím prekvapiť,“ vyhlásil prekvapený Dušan po dvojhodinovej krížovej ceste v piatok večer. Konala sa v rozličných bonnských, düsseldorfských aj kolínskych farnostiach. Evanjeliové texty a prosby v rôznych jazykoch padali do duší spolu so súmrakom. S Veronikou sa pútnici učili, že aj zdanlivo bezvýznamné drobnosti môžu druhého potešiť tak, ako by sme nečakali. Pri plačúcich ženách im liturgický prípravný tím pripomenul, že vlastná bolesť nemá ochromovať, pre vlastný kríž nemožno zabúdať na cudzí. „Ježiš svoju smrť vnútorne prijíma a premieňa na skutok lásky. To, čo je zvonku brutálnym násilím, vnútri sa stáva skutkom lásky, ktorá sa totálne daruje. Toto je podstatná premena, ktorá so sebou prináša ďalšie premeny. Kristus nám dáva telo a krv, aby sme sa raz aj my premenili,“ povedal neskôr na záverečnej omši Benedikt XVI.

Presscentrum

Na krku mal žltú šnúрку s červeným nápisom TV a tiež vystupoval pri kolínskom výstavisku. „Do presscentra?“ „Yes.“ Výborne, mapa môže ostať v ruksaku. Sympatický kolega pracuje ako dobrovoľník pre internetové obrazové vysielanie, ktoré spoločne pripravila rakúska a nemecká biskupská konferencia. „Ako vnímaš atmosféru medzi ľuďmi?“ Jeho otázka nie je iba zdvorilostná – sám totiž celé dni vidí len kamery a vystresovaných popíjačov kávy v obrovskej klimatizovanej sále so stovkami neprestajne obsadených počítačov. Továreň na správy o rozjasených zástupoch v prepchatom metre, ktorým šli ich autori ráno do práce. A ešte o počtoch kardinálov, biskupov, ba aj mobilných záchodíkov a rozdanych obedov. Prípadne nerozdaných, lebo stravovacia služba sa nemeckým organizátorom vymkla z rúk.

Tri otázky

„Dnes máme odpovedať na tri otázky: vlastnosti svätca pre 21. storočie, ovocie pokánia v našom živote a úlohy Cirkvi na Slovensku v najbližšom desaťročí,“ otvoril debatu animátor po dopoludňajšej katechéze. „Začnime treťou,“ vyhrkol Martin. A spustil lavínu: dať väčší priestor laikom, zostúpiť z kňazských piedestálov, lepšie využiť potenciál kreatívnych kňazov, rozvinúť v diecézach systém zahraničných štipendií a po návrate mladých viac zapojiť do cirkevných aktivít, dať väčšiu autonómiu univerzitným pastoračným centrá, zakladať aj stredoškolské, vzdelávať mladých kresťanských lídrov, obnoviť bratislavský cirkevný internát Svoradov... „To všetko nemôžeme čakať zhora, ale čo najviac komunikovať s biskupmi a kňazmi, pýtať sa prečo, dávať im spätnú väzbu, budovať osobné vzťahy,“ ukončil Vlado. Ešte treba charakterizovať súčasného mladého svätca. „Viac koná, ako hovorí, vedie seriózný duchovný život, je lídrom vo svojej oblasti, neizoluje sa, ale pôsobí prítlačivo, otvorene,“ sype sa v spoločnom uvažovaní. Sú takí tí, ktorí sa zišli v Kolíne? „To je veľmi heterogénna skupina...“ narazila kosa na kameň. Na rozoberanie príčin však nebol čas. Zvýšil len na otázku o pokání. „Aby sme nekritizovali iba druhých,“ usmial sa Aurel. Pre neho je pokánie výzvou neustrnúť. „Analýzu príčin a hľadanie princípov však poznajú aj neveriaci, my ideme ďalej – k stretnutiu s Bohom.“

Pocestný

„Hľadal som vás a našiel som vás,“ vyhlásil ešte zadýchaný kardinál Jozef Tomko. Nikto ho nečakal. O to väčší potlesk sa strhol, keď košícky arcibiskup Alojz Tkáč krátko pred záverečným požehnaním vyhlásil: „Privítajme medzi sebou...“ Osemdesiatnik v obyčajnom čiernom civile kráčal cez špalier medzi dvoma tisícami slovenských pútnikov, sprevádzaný bleskami desiatok fotoaparátov. „Všetky lietadlá z Ríma boli zrušené alebo obsadené, musel som ísť okľukou,“ striasol pocestný medzi svojimi prach z nôh a bez problémov sa začlenil do spoločenstva. Ako pápežský legát Celoslovenského eucharistického kongresu pozval všetkých na 17. a 18. septembra do Bratislavy. Ak nadšenie, s akým mu tleskali, vydrží, prídu. Aj masový zážitok cirkevného spoločenstva má svoj význam.

Zážitok Cirkvi

Práve v cirkevnom spoločenstve objavujeme podľa pápeža Benedikta pravú Božiu tvár. „To znamená, že si nevytvárame akéhosi privátneho Boha,“ povedal počas sobotnej vigílie. Z úst hlavy Kristovho mystického tela zneli odporúčania pre osobný život zvlášť naliehavo. „Niektorí z vás by možno opísali svoju mladosť slovami Edity Steinovej, ktorá neskôr žila v karmelitánskom kláštore v Kolíne: ‚Vedome a po zrelej úvahe som stratila modlitbový návyk.‘ Počas týchto dní môžete znova získať pohýnajúcu skúsenosť modlitby ako dialógu s Bohom. S Bohom, o ktorom vieme, že nás miluje, a ktorému túžime opätovať lásku.“ Pápež hovoril mladým o túžbe Boha po človeku a človeka po Bohu a pozýval ich Boha spoznávať. „Všetkým vám chcem odporučiť dve základné knihy,“ povedal v záverečnej kázni o Katechizme Katolíckej cirkvi a nedávno vydanom Kompendiu. „Drahí mladí, šťastie, ktoré hľadáte a ktoré máte právo užívať, má meno a tvár: je to Ježiš z Nazareta, skrytý v Eucharistii,“ zneli silné slová v kolínskom dóme krátko po vylodení vo štvrtok popoludní.

Teplejšie

Dostať sa v ten večer z mesta zabralo niekoľko hodín. Dav, ktorý prišiel vítať pápeža na breh Rýna a ku katedrále, zadržovali pred vlakovými stanicami živé policajné reťaze. Talianski fanúšikovia Benedetta obšťastňovali rozhodcov v hnedých uniformách mohutnou národnou hymnou, brazílski, španielski, mexickí kričali a spievali rovnako víťazne. „Nebyť Juhoeurópanov, Latinoameričanov, hispánco, sotva by sa Svätému Otcovi dostalo takého vreľého privítania,“ zhodnotil atmosféru jezuita Milan. Horúca talianska krv sa delila so seversejšími srdcami o teplo aj počas noci na Mariánskom poli. Tanec okolo neúnavných hudobníkov z neokatechumenátneho hnutia bol lepšou voľbou ako triaška v tenkom spacáku. Aj masa ľudí pred adoračným stanom a v ňom priateľsky hriali. „Už som sa tlačila všelikde, ale na adoráciu ešte nie...“ divila sa Monika v polnočnom dave. Dvaja černosi za ňou sa v akejsi divnej reči modlili ruženec, ktosi napravo drmolil litánie, chvíľami sa spontánne vynorilo Venite, adoremus... Už hodinka pred bielou stanovou plachtou bola adoráciou. Veď čo znamená taká tenká prekážka pre Všemohúceho? Skorý ranný návrat k vlastnému sektoru dosvedčoval, že on má ku každému vlastnú cestu. K tomu, čo kráča oproti s breviárom, aj k tomu, čo postáva na kraji cesty s prvou nedeľnou cigaretkou.

Zlatý kliniec

„Ja si doma asi rozprestriem vedľa postele karimatku.“ „Ja zatelefonujem mame, nech mi navarí tofu, rizoto alebo cestovinový šalát.“ „A večer pozvem do sprchy susedov.“ Humor v autobuse, ktorý dostal úlohu doviezť pútnický náklad späť do domáceho pohodlia, dosvedčoval, že autor zľudoveného „Zvyknúť sa dá i na šibenicu“ sa nemýlil. Možno tiež prišiel na to, že zvykať sa neoplatí na nič. O tom je púť. Tá, ktorá trvá celý život, no na zemi nikdy nevedie k definitívnemu šťastiu. „Patrí k človeku, že stále sa niekam vyberá, vnútorne aj navonok. Sme hnaní túžbou po šťastí, po bezpečí, po domovine. Vždy sú to však len krátke okamihy, v ktorých sme šťastní. A potom to ide znovu ďalej,“ píše sa v pútnickej príručke, ktorá na ceste do Kolína sprevádzala

účastníkov jezuitského programu Magis. „Boh sa nám po ceste dáva spoznať v malých veciach,“ povedal jeden z pátrov na rozlúčkovej omši v obvyčajnej školskej chodbe. Aj také prostredie patrilo medzi zážitky, ktoré pútnika učia vidieť malé veci. A v nich Boha. Tak ako traja mudrci v jasliach.

Terézia Kolková
Snímky: autorka

Téma

Konkrétne: mládežnícka púť v rámci Svetových dní mládeže 2005.

Všeobecne: z hľadiska Katolíckych novín veľmi významná udalosť (zúčastňuje sa pápež, celosvetový rozmer, masový charakter, bohatá tradícia).

Funkcia

Priniesť očné svedectvo vlastnej vyslanej redaktorky: zaznamenať kľúčové myšlienky, atmosféru, sprostredkovať odkaz pápeža i akcie ako takej.

Forma

Rozsiahly text s fotografiami prehľadne členený do samostatných tematických podcelkov.

Kompozícia

Makrokompozícia: rozprávací a opisný slohový postup.

Mikrokompozícia: mozaika z drobných postrehov spracovaných anekdotickým, referátovým alebo úvahovým spôsobom a oddelených do samostatných podcelkov (viď názov „Obrázky“), pričom sujet je pomerne prerývaný a čitateľ sa ocitá na rôznych miestach a v rôznych časoch.

Jazyk

Pestrá, expresívna lexika; jednoduchá, zrozumiteľná syntax, využitie opytovacích viet na spestrenie modálnosti. Bohato zastúpená priama reč.

KUBÍNYI, Peter: Lomnička. In: Týždeň, č. 44/2010, dostupné na:
<http://www.tyzden.sk/casopis/2010/44/lomnicka.html>

LOMNIČKA

Z 2 270 ľudí je len 15 bielych. Kedysi bohatá nemecká dedina Lomnička. Aký je jej príbeh?

.peter Kubínyi

.zo starej fotografie hľadí tvár mladého muža. Má na sebe sako, pod ním vestičku, kravatu. „Tu odpočíva voj. Adolf Hönisch, 1930 – 1952, zahynul tragickou...“, zvyšok textu chýba. Tie najstaršie, nemecké hroby v Lomničke zmizli už dávno, na tých novších nájdete už len mená troch rodín. Mírgovci, Dunkovci, Oračkovci. Od konca druhej svetovej vojny sa obyvatelia Lomničky vystriedali trikrát. Nemcov nahradili Slováci z okolitých obcí, a tých neskôr Rómovia.

.bohatí a špinaví Nemci

„Ľudovít Hönisch bol môj brat a Adolf tiež. Pochovali ho v uniforme. Domov nám ho z vojenčiny priviezli v cínovej rakve a smeli sme sa na neho pozrieť len cez také malé okienko. Doteraz neviem, čo sa mu stalo. Kto vám to povie?“ mávne rukou Ľudmila Emília Hanečáková. „Prečo mám dve mená, neviem, ale za slobodna som mala aj dve priezviská,“ dodá. Hönischová neskôr prepísali na Hejnišová. „Asi ho prepísali preto, že po vojne Nemci neboli v kurze. Ale čože som ja za Nemku? Mama Poľka, otec Slovák, bača, prvý manžel Rusín, druhý Nemec, a všetci sú dnes na tom cintoríne v Lomničke. Chodievam tam dosť často, ale veľmi nerada. Lomnička už dávno nie je tým, čím bývala,“ povie osemdesiatosemročná žena. Narodila sa v neďalekom Kolačkove a keď mala štyri roky, presťahovali sa do Lomničky. „A tak viem po nemecky čítať, písať aj hovoriť perfektne. Pred vojnou som rok žila v Berlíne, robila som tam kuchárku a dokonca som aj Hitlera videla

naživo. Viezol sa po ulici v otvorenom aute. Dnes chodia mladé dievčatá na skusy do Anglicka či do Írska, vtedy sa chodilo do Nemecka. Aj pre peniaze, lebo my katolíci sme v Lomničke nikdy neboli bohatí, to len evanjelici, ktorí boli vo väčšine. Čo Nemec, to evanjelik. Mali školu, kde sa učilo po nemecky, my katolíci vlastnú, kde sme mali iba hodinu nemčiny týždenne. Ale nemám sa na čo sťažovať, ničím sme sa neurážali, ani vierou, ani národnosťou, celá dedina bola kamarátska,“ hovorí a pokračuje: „Hádam jediné, čo sa našim Nemcom dalo vyčítať, bolo to, že teda veľmi čistotní neboli. Veď sme ich aj volali ‚dreckfresseri‘, blatožrúti. Ruky mali čierne, vláčili vrecia so zemiakmi, fajnovými, a vždy si ich naplnili po okraj. Výsledok? Takmer všetci mali pruh a aj cez gate im bolo vidno, že to majú až kdesi po kolená. Dlážku v dome umývali iba raz do roka, aby vraj drevo nehnilo. Boli to jednoduchí ľudia, sedliaci, prvé bolo hospodárstvo a až potom všetko ostatné.“

Keď príde reč na druhú svetovú vojnu, pani Emília mávne rukou. „Katolík či Germán, ďalej sme sa dobre znášali. Ale po vojne sa začali triediť národy. Nemci do Nemecka, Rusnáci do Ruska. Niektorí skončili v západnom Nemecku, daktorí vo východnom, ale mnohí mi dlho písali. A do Lomničky prišli Rusnáci zo Šambronu. Nemci tam vyhrabali zákopy, Rusi im ich rozstrieľali kaľušami, padla aj dedina. V dedine zostali iba tri nemecké rodiny. A ešte dve sa z Nemecka vrátili.“ Písal sa rok 1948.

.dvestopäťdesiat detí za štyri roky

Rok 2010. „Každý večer sme tu celkom odstavení,“ konštatuje Viliam Oračko. „Príde autobus, aby poodvážal bielych do Podolínca a zostaneme tu len my Rómovia. Krčma tu nie je už dávno, na dolnom konci jeden rómsky obchod, niet tu čo robiť ani z čoho žiť,“ rozpráva. Patrí medzi tých šťastlivcov, ktorí si robotu našli. V Zlatých Moravciach štiepa kameň. „V tomto dome gadžovia nebývali nikdy!“ povie. „My sa oň staráme, preto vyzerá dobre. Veď aj tie ostatné po Nemcoch vyzerali dobre, keď sa do nich Rómovia sťahovali. Mal som sedemnášť rokov. Rušili osadu dole, vykupovali chatrče po 50- až 60-tisíc korún a naši sa sťahovali do tých nemeckých. Naši? Sem prišli kadejakí Cigáni, aj veľa neporiadnych, s ktorými sa ja kamarátiť nikdy nebudem. Prečo tie domy zničili, neviem.“

Je to ulica padajúcich budov. Zdá sa, že držia iba silou vôle. Čo dom, to niekoľko rodín, čo izba, to rozdelená svojpomocne postavenými pričkami, v každej časti rodina. „Bývame tu dvanásť rokov, žena čaká siedme dieťa,“ hovorí Drahuš Hangubadžo. „Rodičia sem prišli zo Šumperka, viac si nepamätám.“ Dva kroky doprava rovnaká izbietka, trikrát tri metre. „My sme bezdetní, veľa nepotrebujeme, tak sme sa podelili,“ vraví Miroslav Hangubadžo. S Drahušom asi rodina sú, ale naisto to nevie. Na drevenej hrade stropu je vyrytý rok 1930. Ulici padajúcich domov dominuje veža evanjelického kostola. Trčí nabok do priestoru, akoby volala o pomoc. Tej sa však nedočká, Lomnička má iné priority. „Žije tu 2 270 ľudí, skoro sto percent Rómov, máme 80-percentnú nezamestnanosť, sme určite najchudobnejšia dedina na Slovensku. To ja som nechal zlikvidovať krčmu, nech mi tu nerobia bordel. Kto chce pivo, môže si ho kúpiť v obchode,“ tvrdí starosta Gustáv Oračko. „Majú ma tu radi, postavil som dvanásť rodinných domov, školu, kotolňu na štiepky. A ideme stavať ďalej, cez eurofondy. Rodinné domy, pripravujeme kanalizáciu, a podľa zákona musíme stavať aj Dom smútku, lebo už nás je veľa.“ Vekový priemer dediny je osemnásť rokov. Za štyri roky pribudlo takmer dvestopäťdesiat detí.

„Teraz v sobotu sme mali šesť sobášov, desať detí sme krstili. Vlni sme krstili 90 detí, tento rok 87, ale do jeho konca ešte zostávajú tri mesiace,“ vyratúva správca farnosti Ján Záhradník a kaplán Martin Majda dodáva, že tridsať rokov tu kňaz nebol, len dochádzal z Podolínca, no teraz mávajú až dve omše v nedeľu. A osemdesiat percent prítomných sú deti.

.čo sa dá robiť?

„Za Nemcov žili v dedine tri rómske rodiny,“ spomenie Ľudmila Emília Hanečáková. „Boli medzi nimi kováči, robili dobré pluhy, sekery, podkovy, a nekradli. Je pravda, že chodili po žobraní. Ale vtedy platili prísne pravidlá, nesmeli ani odbočiť z chodníka.“

„Meniť sa to začalo počas kolektivizácie, keď sa vytvárali družstvá. Šambrovčania odchádzali do Šambronu, domy pustli a začali sa do nich sťahovať Rómovia,“ hovorí Vincent Reľovský, ktorý sa narodil v Lomničke v roku 1952. „Mali sme drevený dom na vyšnom konci, prvý nemecký hneď pri kostole. Keď dnes vidím, ako vyzerá, strieda sa vo mne ľútosť so zlosťou,“ dodá. „Často sa naň pozerám zhora, z kopca, kde pasieme ovce. Ani s tými sa do dediny ísť nedá, vrhli by sa medzi ne so psami a museli by sme ich naháňať.“

„Kolké roky už drží tá veža evanjelického kostola,“ povzdychne si pani Emília. „Chodila som do neho, mal šindľovú strechu a krásny organ. Odsťahovala som sa pred dvadsiatimi rokmi, keď už bolo jasné, že Rómovia v dedine prevládnu. Nechcela som tam s nimi na starobu zostať, prečo mám klamať. Je to tak,“ hovorí.

Dedina sa zmenila na osadu. Je tu len pätnásť bielych. „A to aj s nami dvoma,“ povedal farár za seba a za kaplána. „Čo môžeme robiť my?“ opakuje správca farnosti. „Máme len to, čo nám dal Ježiš Kristus. Božie slovo, sviatosti. Môžeme formovať svedomie. Spoveď je dobrý prostriedok. Kradol som drevo? Urobil som zle? Bolo už aj také, že si jeden Róm po spovedi šiel dodatočne od lesníka pýtať povolenie na drevo, ktoré už mal doma.“

„Prišli sme sem na pozvanie riaditeľky školy. Naším poslaním je slúžiť ľuďom, dať im pocit, že nie sú zbytoční,“ hovorí sestra Terézia z kongregácie školských sestier svätého Františka. Vysvetľuje, že tu nie sú preto, aby ich podporovali v naučenom systéme prijímania vecí a peňazí od štátu. „Štípe ma v ústach,“ šeptá vo dverách Stano, otec štyroch postihnutých detí, ktoré trpia metabolickými poruchami. Už mali aj súd, že sa o ne nestarajú, ale oni sa lepšie starať nevedeli. „Nemám fľaštičku, pani sestra,“ odpovedá, keď sa ho sestra Terézia pýta, či mu má do čoho nalíat roztok na vyplachovanie. „Keď to nepomôže, musíš ísť k lekárovi,“ povie mu. Do Lomničky nastúpili do funkcií učiteliek a sociálnych pracovníčok, ale zmenili sa na mamy. Ošetrujú poranené kolená, prevádzujú, radia.

„Robím, čo môžem,“ vraví riaditeľka školy Janka Hanečáková. Pozná rodičov každého dieťaťa, vyrastala v Lomničke. Vyučujú v dvojzmennom režime, v tomto školskom roku v 49 triedach, z nich je jedenásť prvých ročníkov. Škola má 65 pedagógov a 753 žiakov, sedí v nej tretina obyvateľov Lomničky. „Formovať dieťa po každej stránke a neformovať ho na svoj obraz. Ľudí, ktorí to vedia, je málo,“ hovorí riaditeľka a dodá: „Ešte ani jedna vláda neurobila žiadny systémový krok. Štedré sociálne dávky a nič viac.“
Kristián, Veronika, Lukáš, Mária, Dušan... Veľa detí, všetko Hangubadžovie. Všetci sa chcú dostať pred objektív fotoaparátu, tlačia sa, kričia. Číslo 24, číslo 52, prekrikujú sa v zadávaní adries. Jedno z detí povie: „Skús mi ich neposlať!“

Autor je reportér

Všeobecne: zaujímavé miesto s netradičnými historickými premenami odrážajúcimi dobu.

Funkcia

Ponoriť sondu do osudov dediny a priniesť svedectvo o jej súčasnosti.

Forma

Pomerne rozsiahly text, v tlačenej verzii bohato dokreslený fotografiami.

Kompozícia

Makrokompozícia: rozprávací a opisný slohový postup.

Mikrokompozícia: rozprávanie reportéra pretkané rozhovormi s miestnymi, len veľmi stručne orámované úvodnou a záverečnou vetou, rozčlenené do podkapitol

Jazyk

Expresívna lexika, opytovacie a rozkazovacie vety na ozvláštnenie modálnosti, bohaté využitie priamej reči.

POROVNANIE SO VŠEOBECNÝM MODELOM

Vo všetkých analyzovaných prípadoch išlo o reportáže, resp. niečo, čo samotné periodiká vydávali za reportáže.

Typickú reportáž by sme z hľadiska žánrotvorných princípov mohli charakterizovať takto:

Téma

Vzhľadom na rôzne typy reportáží môže byť témou zaujímavá osobnosť, zaujímavé miesto, zaujímavá udalosť. Každá téma by však mala byť spoločensky významná, aby bolo splnené základné kritérium žurnalistickosti materiálu, hoci v určitých prípadoch – napr. pri cestopisných reportážach – sa toto kritérium dostáva na druhú koľaj. Za najtypickejšiu reportáž možno označiť tú, ktorá vychádza z významnej aktuálnej udalosti a prináša o nej očité svedectvo. Osobitný typ s významným miestom v dejinách reportáže predstavuje aj sociálna reportáž, čiže sonda do nejakého dôležitého spoločenského javu, situácie (chudoba, vojna, nezamestnanosť, vysťahovalectvo a pod.).

Funkcia

Funkciou reportáže je podať očné svedectvo, musí byť teda v prvom rade autentická, napísaná na základe osobného zážitku, pozorovania. V súvislosti s tým je dôležité, aby zaujala, vtiahla do udalosti/javu, inšpirovala, viedla k zamysleniu, citovo vzrušila... Jednoducho aby príjemcom znútra pohla.

Forma

Reportáž patrí medzi rozsiahlejšie žánre, jej nevyhnutnou súčasťou sú kvalitné fotografie, ktoré nie sú len doplnkom, ale plnohodnotne spolupovedajú o udalosti/jave.

Kompozícia

Makrokompozícia: typické reportážne slohové postupy sú rozprávací a opisný. Výkladový je viac-menej vylúčený, informačný sa môže objaviť, ale s mierou, pretože zvädza do spravodajskej strohosti a odvádza od reportážnej živosti.

Mikrokompozícia: vnútorné členenie reportáže nekopíruje žiaden zjednodušujúci model (triádu úvod-jadro-záver ani obrátenú pyramídu), má vlastnú dynamickú štruktúru odrážajúcu komplikovanosť opisovaného javu. V záujme prehľadnosti má byť členená medzitičkami na menšie časti. Úvod a záver musia byť úderné, stručné, často sa ako najlepší úvod či záver ukáže začínanie alebo končenie „in medias res“. Vylučujú sa zdĺhavé informačno-opisné úvody, ktoré by mali uvádzať tému, aj poučné závery. Pointa je však nevyhnutná.

Jazyk

Reportáž patrí medzi beletrizované žánre a to vtláča jej jazyku pečať expresívnosti, živosti, originality, metaforickosti, básnickej skratky, alúzií a rozličných figúr a trópop pochádzajúcich z umeleckej literatúry. Priam nevyhnutné je využívanie priamej reči. Syntax aj modálnosť by mali byť pestré (súvetia, jednočlenné vety, vytýčené a osamostatnené vetné členy, nedokončené výpovede, opytovacie, zvolacie, rozkazovacie vety...). Jednoducho, požiadavka expresívnosti sa netýka len lexiky.

ANALÝZA A ZÁVER

Môžeme teda konštatovať, že z hľadiska témy sme analyzovali viac-menej všetky základné typy reportáží: portrétnu o pekárovi štrúdlí, cestopisnú o Andalúzii, miestopisnú o bare GPII v Ríme, spoločensky aktuálnu o pohrebe Ernesta Valka a o Svetových dňoch mládeže v Kolíne nad Rýnom aj sociálnu o osudoch Lomničky a jej obyvateľov. Tematicky všetky texty spĺňali kritériá reportáže. Najviac možno azda vyzdvihnúť text o Lomničke, ktorý je typickým reportážnym námetom, vyžaduje si prípravu, štúdium, vycestovanie, kontakty, rozhovory, pozorovanie – a napokon veľmi živé, pútavé spracovanie. Za najmenej

reportážne témy možno o istej miery označiť bar GPII a pohreb Ernesta Valka, ktoré sú skôr spravodajské, priveľmi zvädzajú k opisnosti a informačnosti.

Funkciou jednotlivé reportáže tiež zodpovedali svojej žánrovej charakteristike: všetky prinášali očité svedectvo, boli autentické, usilovali sa sprostredkovať atmosféru, vtiahnuť do témy. Sugesciou a inšpiratívnou silou znova vyniká reportáž o Lomničke, úsilie sprostredkovať popri atmosfére aj myšlienku je zjavné zvlášť v reportáži o Svetových dňoch mládeže s pápežom. Táto reportáž zároveň pozitívne vybočuje z typických textov spracúvajúcich náboženské témy, lebo atmosféru sprostredkúva originálne a odvážne: všima si aj „zákutia“, ktoré by sa mohli označiť za negatívne a ktoré sa v oslavných náboženských textoch zvyknú prehliadať. Za najmenej reportážne možno znova, aj z hľadiska funkcie označiť texty o pohrebe Ernesta Valka a o bare GPII, kde na povrch prerážala informačná a opisná funkcia.

Najdlhšie z analyzovaných textov sú tri: cestopisná reportáž z Andalúzie, reportáž z Kolína nad Rýnom a reportáž z Lomničky. Všetky tri možno zároveň označiť za pravé, kvalitné reportáže. Pomerne krátka je reportáž o pražskom podnikateľovi so štrúdlami a najkratšia je reportáž o rímskom bare GPII. Text o pekárvi štrúdlí má pomerne jednoduchú tému, kde nie je namieste príliš sa rozpisovať, jeho dĺžku teda môžeme označiť za primeranú. Zároveň ho môžeme považovať za dôkaz súčasného trendu skracovania textov – niekoľkostranové reportáže na náročné témy, vyžadujúce veľa práce si už nemôže dovoliť každé periodikum, resp. nezaraďuje každé periodikum medzi svoje priority. Trend odľahčenej žurnalistiky zasahuje aj tu. Iné dôvody stoja za stručnosťou reportáže o bare GPII. Aj to je síce pomerne nenáročná téma, nevyžadujúca rozsiahle spracovanie. Autor ju však poňal príliš spravodajsky, obmedzil sa na opis, nevytvoril si priestor na exkurz, nepokúsil sa o hlbšiu sondu do niektorej z ponúkajúcich sa súvisiacich tém.

Makrokompozične sú „najreportážnejšími“ zo sledovaných textov tie, ktoré naplno využívajú rozprávací a opisný slohový postup, teda reportáže o štrúdlach, o Lomničke a o Kolíne nad Rýnom; plus reportáž o Andalúzii, kam sa už mieša aj informačný postup. Na okraji sa teda znova ocitajú texty o pohrebe Ernesta Valka a o bare GPII. Prvý využíva informačný a opisný postup, druhý takmer výlučne opisný postup.

Z hľadiska mikrokompozície možno znova vyzdvihnúť tie texty, ktoré téma predurčila na komplikovanú vnútornú štruktúru a ktoré originálne a úderne využili priestor úvodu a záveru: text o Lomničke a o Kolíne nad Rýnom. Určité novinárske kliše, ale kvalitatívne i tak stále za hranicou priemeru, možno sledovať v reportáži o Andalúzii. Kratšie, informačnejšie texty tu pokrivkávajú.

Jazyk reportážneho textu je akoby základom a zároveň čerešničkou na torte tohto kráľovského žánru. Jeho ovládanie je takmer nenaučiteľné, neodpozorovateľné, vyplýva z vrodeneho talentu autora. Do jeho hodnotenia vstupujú subjektívne faktory vkusu, nálady a pod., i tak však z našej malej vzorky možno vyzdvihnúť text o Lomničke a text z Kolína nad Rýnom. Jazykovo jednoznačne zaostáva reportáž o pohrebe Ernesta Valka a text o bare GPII.

Na základe povedaného môžeme teda za najkvalitnejšie reportáže, resp. reportáže najväčšími spĺňajúce kritériá žánru označiť na prvom mieste text o Lomničke, za ním text o Svetových dňoch mládeže v Kolíne nad Rýnom, potom cestopis z Andalúzie, portrét pekára štrúdlí, opis baru GPII a správu o pohrebe Ernesta Valka.

MORFOLOGICKÁ ŠTRUKTÚRA VYBRANÝCH TEXTOV

ZAPÍŠTE DO VZORCOV MORFOLOGICKÚ ŠTRUKTÚRU VYBRATÝCH NOVINÁRSKÝCH TEXTOV. SPÄTNE UVAŽUJTE O VZŤAHU JEDNOTLIVÝCH PREMENNÝCH K ŽÁNROM, POD KTORÉ DANÉ TEXTY SPADALI. POROVNAJTE ICH.

Ostaňme pri reportážnych textoch z predchádzajúcej kapitoly. Ich morfológickú štruktúru by sme mohli zapísať takto:

Štrúdle pre americké zájazdy

Rep = Jb[E₂H₂(VLSMOT)]^y

Ernesta Valka pochovali na Martínskom cintoríne

Rep = Js[E₂HV₂LS₃MO₂T₃]^x

Tristo dní slnka

Rep = Jb[3(EH)₂(VLS)MO₂T]^y

REPORTÁŽ: V bare s Jánom Pavlom II.

Rep = Js[EH₂(VLS)M₂(OT)]^x

Obrázky z púte do Kolína nad Rýnom III

Rep = Jb[3(EH)₂(VLSMOT)]^y

Lomnička

Rep = Jb[3(EH)₂(VLSMO)T]^y

Morfológickú štruktúru ideálnej reportáže by sme mohli zapísať takto:

Rep = Jb[3(EH)₂(VLSMO)T]^y

Znamená to, že reportáž

- patrí medzi beletrizované žánre publicistického štýlu,
- patrí medzi najrozsiahlejšie žánre tohto štýlu,
- má komplikovanejšie ako trichotomické vnútorné členenie,
- má dve základné úrovne významového odstupňovania vnútri textu (nepríznaková reč, reč v úvodzovkách, v kurzíve a pod.),
- má priemernú syndetickosť,
- využíva prednostne rozprávací slohový postup,
- je doplnená množstvom fotografií,
- má typický beletrizovaný titulok iba naznačujúci tému/ myšlienku,
- je subjektívna.

Keď teda porovnáme analyzované reportáže s týmto vzorcom, zistíme, že úplne sa s ním stotožňuje iba reportáž Lomnička.

Iba v jednom ukazovateli sa z ideálneho vzorca vymykajú reportáže Obrázky z púte do Kolína nad Rýnom III a Tristo dní slnka. Pri kolínskej reportáži ide o titulok, ktorý už

naznačuje tému; pri andalúzskej reportáži sme posun zaznamenali v oblasti slohového postupu, ktorý bol skôr informačný a opisný než rozprávací.

V troch ukazovateľoch sa od vzorovej reportáže odlišili Štrúdle pre americké zájazdy; a to v rozsahu (reportáž je pomerne krátka), vo vnútornom členení textu (aj v súvislosti s rozsahom a zároveň vďaka nenáročnosti témy je text vnútorne viac-menej nečlenený) a v titulku (naznačuje tému). Sú to však všetko ukazovatele, ktoré nenarúšajú reportážny charakter textu v jeho podstate.

Podstata reportáže je vážne narušená vo zvyšných dvoch textoch: V bare s Jánom Pavlom II. a Ernesta Valka pochovali na Martinskom cintoríne. V prvom sme zaznamenali šesť odchýlok od ideálu, v druhom až osem. Oba patria skôr medzi spravodajské než beletrizované žánre a sú objektívne. Za ďalší najvýznamnejší posun možno označiť modálnosť: oba texty sú prevažne informačné a opisné. Reportáž z rímskeho baru je, navyše, veľmi krátka, takže možno hovoriť skôr o riporte (čo je spravodajský žáner). Text je vnútorne nečlenený a má titulok naznačujúci tému. Reportáž/ správa o pohrebe Ernesta Valka je tiež pomerne kratšia a vnútorne nečlenená, je lexikálne strohá a jednovýznamová, syndeticky bohatá a jej titulok tlmočí obsah textu.

Možno teda uzavrieť, že aj morfológický rozbor predložených textov dokázal to, čo sme konštatovali o „reportážnosti“ jednotlivých reportáží už v rozbere ich žánrotvorných kritérií: najdokonalejšou reportážou je tá z Lomničky, nasledujú reportáže zo Svetových dní mládeže v r. 2005 a z Andalúzie, potom reportáž o pražskom pekárovi štrúdlí. Tie všetky možno nazvať reportážami a označiť za pomerne kvalitné. Kritéria reportáže nespĺňajú texty o bare GPII a o pohrebe Ernesta Valka. To zároveň potvrdzuje nespravodajské chápanie reportáže v slovenskej žánrológii, pretože v anglosaskom chápaní reportáže ako spravodajského žánru by sa takéto spracovanie pohrebu významnej osobnosti hodnotilo ináč.

MORFOLOGICKÁ ŠTRUKTÚRA VLASTNÝCH TEXTOV

ZAPÍŠTE DO VZORCOV MORFOLOGICKÚ ŠTRUKTÚRU TYPICKÝCH ZÁSTUPCOV VYBRATÝCH NOVINÁRSKYCH ŽÁNROV (NAPR. SPRÁVY, KOMENTÁRA, REPORTÁŽE, FEJTÓNU) A SVOJICH VLASTNÝCH TEXTOV DANÝCH ŽÁNROV. VZORCE POROVNAJTE.

Pozrime sa napríklad na fejtón.

Fejtón patrí žánre beletrizovanej publicistiky. Ten súčasný rozsahovo zaraďujeme medzi najkratšie žánre, horizontálne je nečlenený, vertikálne je čiastočne členený (využíva ironizované slová, narážky, priamu reč...). Lexika fejtónu sa blíži k umeleckému štýlu, predstavuje teda opačný pól jednovýznamovej spravodajskej alebo náučnej lexiky. Syndetickosť fejtónu je znížená, tok reči je bystrejší ako v spravodajstve či komentári, ale určite nemožno hovoriť o asyndetickosti. Z hľadiska metodológie využíva fejtón prednostne opisný a rozprávací slohový postup, čiže nachádza sa na pomedzí prvého a druhého stupňa daného ukazovateľa, resp. strieda oba – podľa konkrétneho typu fejtónu. Okaziónálne prvky fejtón nemá, jeho titulok predovšetkým púta, prípadne spolupracuje s pointou, ale nemal by ani stroho oznamovať tému, ani spravodajsky obsiahnuť hlavné poslanstvo textu. Je to výsostne subjektívny žáner.

Jeho štruktúru by sme teda mohli zapísať takto:

Fej = Jb[EHV₂L₃S₂ M₂<OT]y

Na porovnanie so vzorovou štruktúrou si zoberme fejtóny autorky týchto skrípt z jej študentských čias (r. 2000).

KOLKOVÁ, Terézia: Banánológia. In: Žilinský večerník, 2000, roč. X, č. 6, s. 5.

Banánológia

Začínam podozrievať uja Darwina, že mal rád banány. A začínam podozrievať banány, že ho priviedli na revolučnú evolučnú myšlienku. Takmer na každom obraze drží opičí predok človeka napoly olúpaný sladký banán. Mňam! Svoj pôvod odvodzujeme od toho, čo máme radi. Ktorýsi Slováčisko vraj zistil, že pochádzame zo slivky. Lebo zo slivky je slivovica, zo slivovice opica a z opice...

Osobne dávam pred slivkami prednosť banánom. (Z banánového likéru som ešte opicu nemala.) Rada pozorujem ich priam filozofickú mnohotvárosť. Sú banány viac ako štvrtikové aj malé banániky takmer na jedno zahryznutie. Sú banány, z ktorých po olúpaní ostane smiešny zvyšok s centimetrovým priemerom, aj také, ktorým pod tenúčkou šupkou takmer nahmatáte tep. Sú banány zvrchu pekné, no vnútri hnedé, ale aj prasknuté a vyradené na kraji pultu, ktorých nahnednutá šupka skrýva nepoškvrnenú belobu. Sú banány zelené a trpké, ktoré už ani nedozrejú, len zhnijú, aj banány "bodkované", sladké ako med. V Izraeli a iných "materských" krajinách také vraj už vyhadzujú do kompostu. Nuž, keď si môžu vyberať...

Vždy som sa divila, podľa akých kľúčov určujú ekonomickí superexperti stále sa meniace kurzy jednotlivých mien. Banány ma presvedčili, že to nie je žiadne umenie. Ovláda ho každá obyčajná trhovníčka. Práve banány sa stali tým nevyspytateľným barometrom často nepochopiteľných ekonomických pohybov. Ich cena, plná exotickéj dynamiky, raz skáče, inokedy pokojne pláva ako na divých vlnách Karibského mora. Každý deň chodím okolo jedného zeleninového stánku na jednej autobusovej zastávke. Vždy hodím pravým okom po žltých veľkých banánoch, krajších ako kdekoľvek inde, a ľavým po cenovke nad nimi. Už od decembra tam svieti stabilná okružná štyridsiatka. Nuž, niekde sa nebabrú. Ignorujú poetiku spenenej vlny tropického mora, nefilozofujú nad odtieňom a hrúbkou šupy. Čo nie je tip-top, ide do kompostu. Načo sledovať, porovnávať, kombinovať a obracať každú konunu. Život aj bez toho ide ďalej...

Ten Darwin naozaj nebol hlúpy. Aj v banánoch tkvie kus filozofie. Možno by stálo za to pridať k všetkým psycho-, antropo- či kulturo-lógiám jednu novú: žltú a sladkú - banánovú. S heslom: Povedz mi niečo o banánoch a ja ti poviem, kto si.

TERÉZIA KOLKOVÁ

V znamení (pečeného) kurčata

Veríte horoskopom? Ani ja. No niekedy akoby ľudia narodení v istom mesiaci predsa len mali niečo spoločné. Priužné črty badám aj medzi milovníkmi rovnakej farby alebo medzi ľuďmi rovnako vysokými - vid' našich najvyšších ústavných činiteľov. Na charakterové zovšeobecnenia existuje množstvo hľadísk: od miesta bydliska (Záhoráci, Kysučania), cez zamestnanie (naši obľúbení žandári) po farbu vlasov (už ste počuli, čo spraví blondinka, keď...?).

Medzi moje osobné indikátory povahových čŕt najnovšie prídudlo kurča. Áno, myslím na tú chrumkavú voňavú červenkastú lahôdku na nedeľnom stole. Ani ono, chďáča pečené, netuší, čo všetko prezrádza o svojich konzumentoch.

Niektorým najviac chutia prsíčka: aj oni sú bieli, suchí a dieťni, ak práve nemajú dobrú náladu. Ďalší sa vrhajú na stehná: väčšinou sú to muži a sebcí, najčastejšie pod jednou strechou. Kridlá vraj patria mladému dorastu, chystajúcu sa vyletieť z

rodného hniezda. Chrumkavú kožičku jedla labužníci, ktorí neveria poverám o škodlivých tukoch. A chvosť? Ako vášnivá chvostomilovníčka som zatiaľ ne našla veľa spríaznených duší, a tak tu v rámci autorskej skromnosti nebudem vyratúvať autorské superlatívy. Mýl'ma len to bezprostredné susedstvo otvoru, odborne zvané análnym...

S ryžou jedla kurča Čiňania a mešťania jemných chutí, zamláky si k nemu naložia Slováci z rázovitej dediny, zeleninové obloženie nahrádza nežiaduce sacharidy na tanieroch s modernou oddelenou stravou a chlieb v úlohe prílohy prezrádza turistu, lenivca alebo zákazníka Pipi Grilu.

Ten, kto bezmocného oškľanca odsudzuje do vedľajšej úlohy polievkového hráča, je masochista, odsudzujúci sám seba na varené mäso namiesto pečeného. Zemľovú pinkou vypchávajú jeho útroby tí, čo neznášajú nevyužitý priestor a zo všetkého chcú vytĺcť osoh. Na náročnú vyprážaciu procedúru sa podujmajú majitelia fritovacieho hrnca a

milovníci chrumkavého cholesterolu. S cesnakom, ananášom, kokosom a ďalšími špeciálitami čarujú špekulanti, unudenci, hľadajúci pri sporáku a na tanieri rozptyľeni, a fanúšikovia Petra Novotného a jeho Chuťovník.

Viacrát týždenne jedla odparených operencov supersolventní superlabužníci, nehanebne trčiaci nad slovenským priemerom. Každú nedeľu servírujú lahodnú kuraciu tam, kde pohľadujú lahodnosťou, pretože častou konzumáciou riskujú jej stratu. Každú druhú nedeľu sa pečené kurča strieda s vyprážanými rezňami na stoloch bez fantázie. A občas? Občas je optimum. Konkrétne rozptiate medzi jednotlivými občas závisí od obsahu konkrétnej peňaženky, od nálady konkrétneho žalúdka, od konkrétnej akcie v Tesco alebo v Bille - a najmä od príslušnosti ku konkrétnemu znamení kuracieho zverokruhu.

P.S. Všetkým, ktorých pohoršili bludy tohto "horoskopu", dávam za pravdu: horoskopy sú už také.

TERÉZIA KOLKOVÁ

Nema problema

Nema problema. Srdečná fráza všeobecne zrozumiteľná Nemcom, Slovincom, Slovákom, Čechom - jednoducho všetkým dovolenkujúcim na chorvátskych plážach. Mestečko Posedarje v tichom záľive Dalmácie nie je výnimkou. Hneď pri príchode nám okrídlená fráza veselo vyletela v ústrety z úst majiteľa apartmánovej villy: Apartmán pre šesť osôb? Nech sa páči; dve manželské postele a starobylý rozkladací gauč v jedálni, na ktorom aj jeden len s námahou udrží zvolenú polohu. Zato nočným motýľom hrboľatý matrac ako príbytok očividne vyhovoval. K tomu šesť vankúšov a tri veľké plachty. Nema problema. Všetok spať sa dá aj po troch na šíru.

Kde je toaletný papier? V obchode. Nema problema. Nie sme predsa v hoteli. 100 ružových

útržkov - 1.90 kuny. Výdavku z dvojkuny sa však zákazník nedočká. Nema problema platí aj v "normálnom" obchode. A na trhu? Čo koštujú? Smokve? Hej, figy. 15 kuna. Nechcete? Tak 10. Dám aj za 8! No, to by šlo. Pol kila! Zadižený pohľad. Na také lekárske miery tunajšie váhy nie sú zvyknuté. Našťastie odhad odoka je štedrý. Nema problema. A paprika? 12 kuna. Dobre, prosím si túto peknú veľkú. Len jednu? Ako to mám odvážiť? Vezmite si. Čo koštuje? Nič. Vezmite si. Nema problema.

Úf. To je jednanie. Aj s bratmi Slovanmi ťažko niekedy nájsť spoločnú reč. Napríklad keď ide o miesto a čas odchodu autobusu do 22 kilometrov vzdialeného historického Zadaru. Oficiálna zastávka s rozpisom nikde, ešteže sú tu všetci takí ochotní. Samozrejme, bus chodí. Niekedy

spred kľosku, niekedy spred Shopping Centra. Kedy? Často. Cestovné? Nejakých 8-12 kuna... Nema problema. Len keby to slnko tak nepieklo. Čakať hodinu a štvrt na "zastávke" nebola žiadna slasť.

Nuž, aj bezproblémová chorvátska srdečnosť má svoje tlenisté stránky. Jednou z nich je nákazlivosť. Autobus z poriadkumilovného Slovenska meškal jeden a pol hodiny. Nema problema. Ved' cestou sem to bolí takmer dve. A vždy lepšie čakať od deviatej do pol dvanástej v nočnom chľadku ako na dennom úpeku.

Nema problema? Uvidíme. Podľa nálady cestujúcich možno súdiť, že dotyčná nemenovaná cestovka bude onú flegmatickú frázu ešte veľmi potrebovať.

TERÉZIA KOLKOVÁ

Všetky tri fejtóny majú rovnakú morfológickú štruktúru, ktorú môžeme zapísať takto:

Fej = Jb[EHV₂L₃S₂M₂OT]y

Vzorec sa zhoduje s tým, ktorý sme vytvorili ako vzorový, typický fejtónový. Čo nebráni tomu, aby sa čitateľovi fejtóny subjektívne nepáčili, prípadne aby sme ich objektívne odborne nekritizovali. Zdá sa však, že taká kritika by šla mimo rozsahu, horizontálneho a vertikálneho členenia, lexiky, syndetickosti, slohového postupu, okazionálnosti, typu titulku či miery subjektívnosti. Čiže mimo formálnych kritérií, ktoré môžu dodržať aj menej dokonalé texty. Prípadná kritika fejtónu by sa týkala pravdepodobne témy a pointy. Čo je dôkazom toho, že na určenie žánru a jeho kvality nestačia formálne ukazovatele, na ktoré sa obmedzuje J. Mistrík (autor teórie o morfológickej štruktúre žánrov), ale nevyhnutné je zohľadňovať aj tému a funkciu textu.

ŽÁNROVÉ VZORCE

VYBERTE SI SKUPINU TEXTOV ROVNAKÉHO ŽÁNRU Z PERIODÍK, PRÍPADNE INÝCH MÉDIÍ, ROZLIČNÉHO ZAMERANIA (NAPR. RECENZIE, KOMENTÁRE, REPORTÁŽE, NEKROLÓGY) A ZARAÐUJTE ICH ŽÁNROVÉ VZORCE MEDZI KÁNONICKÉ, ALTERNATÍVNE ALEBO ADAPTAČNÉ – VZHLADOM NA VAMI CHÁPANÝ KÁNONICKÝ VZOREC. URČUJTE PRIENIKY S INÝMI ŽÁNRAMI, HYBRIDIZAČNÉ PLOCHY, ŽÁNROVÉ PARADOXY.

Na analýzu si vyberme komentár a šesť ukážok rozličných komentárov zo slovenských denníkov a týždenníkov.

Zadefinujme si najprv kánonický vzorec komentára. Za základné vlastnosti súčasného slovenského komentára označme:

- výraznú prítomnosť vlastného, subjektívneho postoja, názoru (vzdialenú od polospravodajského priblíženia problému alebo zhrnutia informácií o ňom),
- neprítomnosť autorského subjektu v morfológických prvkoch textu (osobné zámená ja, my, slovesá v prvej osobe singuláru alebo plurálu),
- novosť, zaujímavosť myšlienky (opak preberania všeobecne rozšírených mienok, skôr provokatívny, originálny, nečakaný, až radikálny pohľad, ktorý si nemusí nárokovať úplnú pravdivosť a neomylnosť, ale má potenciál rozprúdiť diskusiu, prípadne do nej prispieť konštruktívnym, obohacujúcim vkladom),
- mierne sofistickovanú štylistiku (metafory, prirovnania, narážky, výstižné prívlastky), ktorá ponecháva aj čitateľovi priestor na „objavenie“ pointy a vzdáľuje autora od „polopatistického“ prístupu,
- záverečnú pointu,
- náznakový (nie informačný) titulok korešpondujúci s pointou,
- vnútornú kompaktnosť s náznakmi trichotómie,
- rozsah 400 – 600 slov.

LOMBORG, Bjørn: Pašeráci a baptisti. In: Týždeň, č. 29/2011, dostupné na: <http://www.tyzden.sk/casopis/2011/29/paseraci-a-baptisti.html>

PAŠERÁCI A BAPTISTI

Medzivládny panel OSN pre zmeny klímy (IPCC) vyvolal v máji mediálny rozruch. Prvý riadok tlačového vyhlásenia konštatoval: „Takmer 80 % svetovej dodávky energie by sa dalo do polovice storočia zabezpečiť z obnoviteľných zdrojov, ak by to podporila správna a ústretová verejná politika.“

.bjørn Lomborg

Minulý mesiac zverejnil IPCC úplnú správu. Až v tej chvíli vyšlo najavo, že sa spomínané konštatovanie opiera výlučne o najoptimistickejšie zo 164 modelových scenárov. Tento scenár navyše vychádzal zo štúdie, ktorej zdrojom bola správa Greenpeace. Tvrdenie sa opieralo o predpoklad rozsiahleho zníženia globálnej spotreby energie, čo je vzhľadom na počet ľudí, ktorí sa v Číne a Indii vyhrabávajú z chudoby, veľmi nevierohodný scenár. Keď však IPCC prvýkrát s týmto tvrdením vyrukoval, aktivisti bojujúci proti globálnemu otepľovaniu aj firmy podnikajúce v oblasti obnoviteľnej energie zajasali.

Takýto typ správania – keď aktivisti a energetické spoločnosti svorne tleskajú čomukoľvek, čo zaváňa potrebou zvýšených dotácií do alternatívnych energií – krásne vystihuje takzvaná „teória pašerákov a baptistov“. Vznikla na základe skúseností z juhu Spojených štátov, kde mnoho súdnych okrskov nariaďovalo uzavretie predajní v nedeľu, aby tak bránilo predaju alkoholu. Reguláciu podporovali z morálnych dôvodov náboženské skupiny, ale podporovali ju aj pašeráci, pretože mali v nedeľu celý trh len pre seba.

„Teória pašerákov a baptistov“ pomáha vysvetliť aj ďalšie javy. Napríklad Kjótsky protokol by bol stál miliardy dolárov, ale pri zastavovaní vzostupu globálnej teploty by dosiahol prakticky nepatrný rozdiel. Napriek tomu aktivisti tvrdili, že existuje morálna povinnosť znižovať emisie oxidu uhličitého, a povzbudzovali ich firmy, ktoré by z toho mali prospech. Počas neblahého klimatického summitu v Kodani v decembri 2009 bolo dánske hlavné mesto oblepené plagátmi, ktoré nabádali delegátov na uzavretie smelej dohody – plagáty zaplatila firma Vestas, najväčší svetový výrobca veterných turbín.

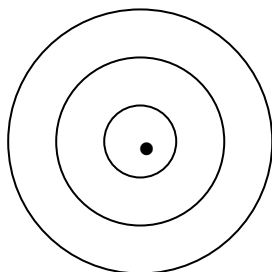
Pochybné tvrdenia pravoverných aktivistov dali vzniknúť aj priemyslu biopalív. Produkcia biopalív pritom pravdepodobne zvyšuje objem uhlíka v atmosfére pre rozsiahle odlesňovanie, ktoré si vyžaduje, pričom zmena skladby pestovaných plodín zvyšuje ceny potravín a prispieva ku globálnemu hladu. Environmentalisti to síce začali pripúšťať, ale agrobiznis a výrobcovia zelenej energie už nemajú záujem na zmene kurzu.

Až príliš často počujeme, že keď sa v niečom Greenpeace zhodne s veľkými firmami, musí to byť rozumné riešenie. Realita však ukazuje niečo iné. „Baptisti klimatických zmien“ poskytujú morálne krytie, ktoré politici využívajú na presadzovanie regulácií a firmy na dotácie.

Copyright: Project Syndicate, 2011

Pašeráci a baptisti

Komentár z Týždňa má 384 slov, zaujímavý náznakový titulok prepojený s pointou a veľmi zaujímavú myšlienku, pri ktorej čitateľ nadobúda pocit, že sa dozvedel niečo dôležité, že dostal usmernenie. Podstatné tiež je, že myšlienka sa dá ľahko zapamätať a reprodukovať. Určite by sa na jej základe dalo podnetne vstúpiť do diskusie. Štylisticky text vyhovuje požiadavkám komentáru, mikroštruktúrne tiež (v kompaktnom texte nájdeme náznak úvodu aj záveru), pointa nechýba. Tým všetkým sa zhoduje s definíciou položenou do kánonickej časti žánrového vzorca. Keďže nezhodné prvky nenachádzame, môžeme komentár *Pašeráci a baptisti* označiť za typický a zaradiť ho doprostred kružnicového zobrazenia.

MALÍK, Ľudovít: Prázdniny. In: Katolícke noviny, č. 27/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk

PRÁZDNINY

„Konečne prázdniny“ – počuť v týchto dňoch v mnohých rodinách. Áno, konečne prišli prázdniny a s nimi čas dovolení, výletov, táborov. Azda neexistuje dieťa, ktoré by sa na ne netešilo. Počas dvoch mesiacov môžu naše deti získať množstvo nových zážitkov, z ktorých na tie najzaujímavejšie budú spomínať ešte dlhé roky.

Prázdniny sú tiež vynikajúcou príležitosťou na posilnenie rodiny a vzťahov rodičov s deťmi. Počas roka je rodinný rytmus pevný, každý má svoje povinnosti, a tak neostáva veľa času na spoločne strávené chvíle. Aj preto by prázdniny nemali byť pre nás prázdny časom. Pre mnohých rodičov sa však začínajú najťažšie dva mesiace roka. Aký program pripraviť deťom, ako im pomôcť zmysluplne naplniť čas a ako napláňovať dovolenku v rámci svojho zamestnania... Paradoxné je, že pre rodičov neprichádza obdobie voľna, skôr naopak. Deti napriek voľnosti potrebujú istý rytmus a pravidlá azda ešte viac cez prázdniny ako počas roka. Preto je náročné pre nás rodičov nepodľahnúť letnej „uhorkovej“ sezóne aj v našich rodinách, lebo zlo, ktoré číha na naše deti, ani

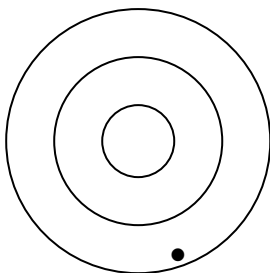
v lete nespí. Mnoho detí trávi veľkú časť prázdnin najmä pred televízorom alebo sledovaním filmov v počítači. Stačí si však prezrieť televízne programy viacerých komerčných staníc a múdry rodič si vie predstaviť, čomu všetkému bude musieť čeliť jeho dieťa vo svojom prázdninovom čase.

Skúsme si preto nájsť čas a zoberme deti von do prírody či k jazeru. Naše deti potrebujú iba jedno – aby sme na ne mali dostatok času a venovali sa im.

Ludovít Malík

Prázdniny

Komentár Katolíckych novín má 243 slov, čím sa približuje stĺpčeku, na kľúčový analytický žáner je prikrátky. Titulok je príliš všeobecný, úvahový. Vyjadrený názor nie je nový, originálny, podnetný, skôr opakujúci akúsi všeobecnú mienku, s moralizátorským podtónom. Namiesto pointy prichádza poučenie vo forme všeobecnej frázy s určitým nárokom na všeplatnú ľudskú múdrosť. Štruktúra je trichotomická: úvod vovádza do témy, záver zanecháva poučenie, odkaz. Štylisticky text nie je inovatívny, chýba mu pečat' zručného pisateľa (expresívna lexika, syntax, básnické figúry a trópy). Tým všetkým sa komentár odlišuje od kánonickej definície žánru a nejakú zhodu s ňou takmer ani nenachádzame. Dokonca ani v téme, ktorej chýba rozmer spoločenskej aktuálnosti. Tým všetkým text ostáva v polohe veľmi všeobecnej úvahy, a teda vymyká sa aj z publicistického štýlu. Žáner úvahy by sme okrem žurnalistiky mohli hľadať ešte v rečníckom, umeleckom alebo náučnom štýle, analyzovaný text by však v každom predstavoval skôr určitý nepodarok. Určité prvky by ho azda ešte približovali prípadnému kazateľskému štýlu alebo kazateľskému žánru v náboženskom štýle (ak by sme chceli hovoriť o štýloch, ktoré zatiaľ neboli všeobecne prijaté a uznané, ale diskutuje sa o nich). V kružnicovom grafe ho teda môžeme zaradiť až do žánrov s adaptačným vzorcom.

MIHÁL, Jozef: Nový zákonník je pre ľudí. In: *Hospodárske noviny*, 15. 7. 2011, dostupné na: <http://hmonline.sk/nazory/c1-52306300-novy-zakonnik-je-pre-ludi>

NOVÝ ZÁKONNÍK JE PRE ĽUDÍ

dnes píše Jozef Mihál

Dobrá správa pre všetkých nezamestnaných - parlament schválil novelu Zákonníka práce. Úprimne sa z toho teším, lebo tým výrazne rastie šanca na zvýšenie počtu pracovných miest a zníženie nezamestnanosti. Ak o tom niekto pochybuje, rád mu to vysvetlím. Slovenská ekonomika stojí na dvoch pilieroch. Na silnom automobilovom priemysle a niekoľkých ďalších veľkých firmách a na druhej strane na deväťdesiatich tisícoch malých firmách zamestnávajúcich do desať ľudí.

Automobilky a ostatné veľké výrobné firmy majú špecifické potreby týkajúce sa pružnosti pracovných vzťahov. Pretože raz majú zákaziek veľa, inokedy málo. Po kríze, keď automobilový priemysel stagnoval, sa dnes, naopak, veľmi rýchlo rozbieha. Práve preto je dôležité, aby firmy mohli cez zmenu zákonníka využívať inštitút flexikonta omnoho viac ako doteraz.

Ak si niekto myslí, že rozširovanie výroby, získavanie nových pracovníkov a umožnenie práce nadčas cez flexikonto v období, keď trvá zvýšený dopyt, je proti záujmom zamestnancov, tak nech

mi, prosím vysvetlí, čím? Čo je zlé na tom, že sa vytvoria nové pracovné miesta? Čo je na tom zlého, že tri slovenské automobilky, vrátane siete svojich subdodávateľov, chcú vytvoriť do konca budúceho roka približne dvadsaťtisíc pracovných miest? Tieto pracovné miesta vznikajú a budú trvalými pracovnými miestami aj preto, lebo rozširujeme inštitút flexikonta.

Ak by sme im to neumožnili, potom by riešili potrebu zvýšeného počtu pracovníkov napríklad zamestnávaním na dohodu alebo zamestnávaním cez agentúry dočasného zamestnávania. Prípadne prijatím zamestnancov na dobu určitú. Flexikonto je spôsob, ako rozšíriť výrobu a zobrať nových zamestnancov na trvalé pracovné miesta. Čo je lepšie?

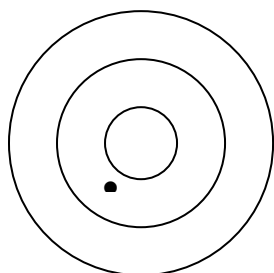
Zákonník tiež pomôže malým firmám. Pracuje v nich približne pol milióna ľudí. Ak tieto firmy musia z dôvodu ťažkostí pri odbyte prepustiť zamestnanca a majú mu zaplatiť odstupné, tak je to pre ne záťaž, ktorá ich môže položiť. Aj s ostatnými zamestnancami. Čo je lepšie, keď príde o prácu jeden človek, alebo pri krachu firmy desiat? Preto bolo treba zrušiť súbeh odstupného a výpovednej lehoty.

Náš zákonník je tu naozaj pre ľudí. Aby mali prácu, aby im rástli mzdy a aby ich firmy počas krízy prepúšťali čo najmenej.

Autor je ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny

Nový zákonník je pre ľudí

Komentár ministra práce nie je vzhľadom na autora celkom novinársky, ale formou a zaradením v novinách ním je. Má 351 slov, veľmi jednoduchú, mierne expresívnu štylistiku, s výraznou snahou o zrozumiteľnosť. Štruktúrou vyhovuje komentárovému zadaniu (príťažlivý úvod, zhrňujúci záver), štylistikou do istej miery tiež; okrem zrozumiteľnosti a jednoduchosti by sa však žiadala aj určitá dávka obraznosti, expresívnosti, nepriameho pomenovania vecí. Príťažlivosť, originalita a autorita textu vyplývajú stavajú skôr na osobne autora než na myšlienke textu. Autor viac vysvetľuje, presvedča, argumentuje – než by predstavoval svoj originálny názor. Navyše, píše v prvej osobe singuláru, čo posilňuje nenovinárskosť textu, vzhľadom na postavenie autora však zároveň posilňuje jeho dôveryhodnosť, môžeme teda uvažovať o funkčnej výnimke. Na základe povedaného môžeme teda uzavrieť, že komentár *Nový zákonník je pre ľudí* je žurnalistickým komentárom, ale s presahmi do odborného výkladu a rečníctva, ktoré mu vtlačajú osobitný charakter. Celkovo ide v tomto prípade o ochudobnenie textu – plnokrvnejšie žurnalistický by bol zaujímavejší a estetickejšie pôsobivejší. Do grafu ho môžeme zaradiť medzi alternatívne vzorce.

GEIST, Radovan: Európa bojuje o prežitie. In: Pravda, 14. 7. 2011, dostupné na: http://nazory.pravda.sk/europa-bojuje-o-prezitie-0xk-/sk-mpise.asp?c=A110714_172942_sk-mpise_p58

EURÓPA BOJUJE O PREŽITIE

Pred niekoľkými rokmi premeškali európske stredolavé strany historickú šancu na zmenu kurzu integrácie starého kontinentu. Namiesto toho, aby vytvárali sociálne spravodlivú a environmentálne zodpovednú ekonomiku na európskej úrovni, pokúsili sa o záchranu jej zvyškov v rámci hraníc jednotlivých štátov. Aj za cenu oslabenia jednoty.

Dnes je Európa modrá a bojuje o politické prežitie. Jej lídri zatiaľ nedokázali, že vedia, ako integráciu zachrániť. Pri niektorých sa dokonca zdá, že ich na to prechádza chuť.

Na prelome minulého a tohto storočia dominovali v EÚ sociálnodemokratické strany. Pôsobili vo väčšine vlád členských štátov, tvorili najsilnejšiu skupinu v Európskom parlamente. Po politických predchodcoch zdedili integračný projekt postavený na myšlienke oddelenia ekonomiky a sociálneho systému. Zatiaľ čo ekonomiky krajín sa zjednocovali do spoločného trhu, ktorý vyvrcholil menovou úniou, sociálne systémy mali ostať pevne v rukách národných vlád a parlamentov. Po vzniku spoločnej meny mala európska ľavica historickú šancu revidovať tento teoreticky diskutabilný a ako sa ukázalo prakticky problematický kurz. Premeškala ju. Napriek politickým vyhláseniam o „sociálnej Európe“ urobila minimálne kroky k zblížovaniu sociálnych systémov štátov.

Zjednocovanie v sociálnej oblasti tak malo najmä podobu negatívnej integrácie – obmedzovania právneho priestoru a reálnych kapacít pre sociálnu politiku. Politický pád ľavice treba vidieť aj v kontexte jej neschopnosti ponúknuť alternatívu stále ťažšie udržateľným národným sociálnym systémom.

Dnes je Európa prevažne modrá. Tri pätiny európskych lídrov pochádzajú zo stredopravej, najmä konzervatívnej Európskej ľudovej strany. Tá má tiež najsilnejší klub v Európskom parlamente, ktorý má zase silnejšie kompetencie.

Spoločná Európa už nebojuje o politický kurz, ale o prežitie. Hlavným testom bude, či a akým spôsobom sa podarí udržať menovú úniu a ako sa bude riešiť štrukturálna nerovnováha medzi ekonomikami centra a európskej periferie. Stredopravé sily, držiace v rukách politické opraty Európy, zatiaľ neukázali veľa originality a schopnosti nájsť riešenie. Ak necháme bokom politických dobrodruhov, ktorí bez ohľadu na širšie následky žiadajú rázne a rýchle bankroty štátov periferie, hlavný prúd politikov sa zamotal v predpisovaní tej istej nefungujúcej medicíny v stále väčších dávkach.

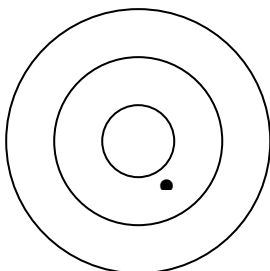
V oprávnenej obave z následkov štátnych bankrotov si kupujú čas stále nákladnejšími a politicky ťažko presaditeľnými pôžičkami. A následne ho premárnia nanucovaním ekonomických programov, ktoré situáciu v krízových krajinách ešte zhoršia.

Spoločná Európa trpí na následky nevyváženej integrácie. Na systémové riešenie problémov existujú stále dostatočné kapacity (pokiaľ nekrachuje Taliansko a Španielsko, spoločný dlh troch krízových krajín nepresahuje 7-8 % HDP eurozóny), zdá sa však, že chýba politická vôľa. „Červení“ premeškali príležitosť Európu stabilizovať. „Modrý“ ju možno nestihnú zachrániť.

Radovan Geist © šéfredaktor internetového portálu euractiv.sk

Európa bojuje o prežitie

Komentár Pravdy má 414 slov, úderný titulok aj záver, ktorý by sa dal nazvať pointou. Štýlovo je text však veľmi náročný, na hranici odbornosti, využívajúci prvky náučného štýlu. Chýba mu novinárska ľahkosť, zrozumiteľnosť, expresívnosť, obraznosť. Mikroštruktúra vyhovuje komentáru (v ucelenom texte nájdeme náznaky úvodu i záveru). Obsahovo sa tiež dá hovoriť o typickom komentári (originálny subjektívny pohľad na závažný problém, zaujímavá myšlienka). Z kánonického vzorca sa teda komentár *Európa bojuje o prežitie* vymyká iba v oblasti štýlu a jazyka, kde načiera do odbornej analýzy. Jeho vzorec môžeme zaradiť medzi alternatívne.

SCHUTZ, Peter: *Spoločné dielo*. In: *Korzár*, 14. 7. 2011, dostupné na: <http://korzar.sme.sk/c/5977077/spolocne-dielo.html>

SPOLOČNÉ DIELO

No. Radičová by mala kúpiť veľkú bonboniéru, nejaké autíčko (napr. Mitsubishi Pajero, také Fico ešte nemá) a s kyticou ruží to všetko odniesť na Súmračnú. Zákonník práce jej (koalícii) zachránil resp. umožnil prijať Robert Fico a za to si zaslúži byť kráľovsky obdarovaný.

Niežeby koalícii nepomohol dosť aj rebel Matovič, ktorý keby so súkmeňovcami nezdupkal zo scény, tak pri vyššom kvóre by Smer musel použiť nejakú zložitejšiu fintu (napr. jeden by sa „pomýlil“ pri hlasovaní – stačilo by). Od Matoviča, ktorý začínal ako koaličný, to však nie je až taká obeť ako od Smeru, ktorý tým, že nezrušil uznášianschopnosť snemovne, sa zachoval vysoko prreformne a štátotvorne. Iste, teoreticky prichádza do úvahy aj to, že Fica si nikto nekúpil, ani zamestnávateľa, ani, hm, koalícia, a že jeho sociálnodemokratická výsosť len akosi nepostrehla, že Radičová a Mihál nemajú na sále dosť ľudí. A vedno s ním to nepostrehlo ani ďalších 69 obhajcov pracujúceho ľudu v drese Smeru. No. Viete čo? Vyberte si vy.

Toľko k Ficovmu komentáru, že „Obyčajní ľudia si vytreli s obyčajnými ľuďmi zadok“. Ak je to tak - a prečo nie - potom ale platí, že zadky Smeru sú vyutierané tak, že sa na nich môžete naobedovať. Tak. Čo sa týka obsahu, zrejme najhlbší zárez znamená zrušenie súbehu výpovednej lehoty a odstupného. Tento extravagantný nezmysel zaviedol Fico a pozíciu zamestnávateľov zaiste nezjednodušoval. Aj keď, že by nejako veľmi hlasno kvílili od bolesti, sme ich za tie roky tiež nepočuli.

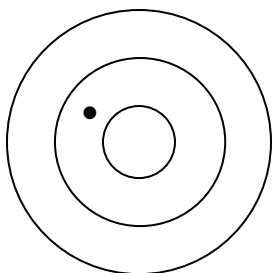
Z takého leteckého pohľadu (teda žiadna spektrálna analýza) to inak vôbec nevyzerá na nejakú ťažkú prehru zamestnancov, ako volá Fico. Je tam napr. týždeň navyše dovolenky pre každého, kto sa dožil Kristových rokov, čo nemusí byť malá záťaž pre zamestnávateľov. (A zaiste pomôže mladým k vstupu na pracovný trh, hahahaha. Tu vidíte strategické myslenie tej istej koalície, v ktorej sa zároveň celkom vážne uvažovalo o penzijnom nároku ako výpovednom dôvode!) Zachované zostali aj tzv. minimálne mzdové úrovne, a to na šesťstupňovej škále, čo je, haha, ďalšia pozornosť pre nezamestnaných... Na strane druhej, zamestnávateľa by sa netvárali tak spokojne, keby nemali príčinu. Tá môže byť skrytá a chce hlbšie preštudovanie zákonníka. Ako poznáme Smer a odbory po mentálnej stránke, ani nemusia tušiť, kde je zrada. Hahaha.

Zrejme väčšmi než národohospodársky je prebehnuvší zákonník podstatný politicky. Koalície slabiny obnažil v plnej paráde. Absencia „líderšipu“ Radičovej, Mikloša i Mihála otvorila Matovičovi také možnosti ovplyvňovania pracovného práva, ktoré asi päťnásobne prevyšujú jeho politickú váhu. Teraz už vyzerá byť pustený z reťaze úplne a na to, že Fico ich bude amnestovať večne tak, ako na Zákonníku práce, by zase v koalícii výplatu staviť nemali. Nezávisle od odhadov, koľko ozajstnej reformy v tom zázraku, čo lepili pol roka, napokon bude, je neprípustné a nebezpečné, aby sa veľké agendy menili na „last minute“ trhacie kalendáre. Či v zubocho obyčajných poslaneckých diletantov, či záujmových skupín, ktoré predvádzali na tomto zákonníku „swingers party“ v priamom prenose z parlamentu.

Peter Schutz

Spoločné dielo

Komentár Košického Korzára z pera Pána komentátora Petra Schutza má 484 slov, náznakový titulok, jasnú pointu. Ako sme u tohto autora zvyknutí, nechýba ostrý osobný názor, živý jazyk a nápady, ktoré čitateľa miestami až rozosmejú. V tomto prípade (typickom pre Korzár, kde je takáto autorská poloha zámerná) však nápaditý jazyk zachádza až do extrému a expresivitou priam hýri (citoslovcia, hovorové prvky, cudzie slová, iskrivá irónia, veľmi hojné lexikálne aj syntaktické expresíva, vtipné prirovnania atď.). Autor tak siaha po prvkoch hovorového a umeleckého štýlu a v rámci publicistického štýlu kontaminuje svoj komentár prvkami glosy či fejtónu. Nejde teda o text na kánonickom pôdoryse; treba ho zaradiť medzi tie s alternatívnym vzorcom.

GÁLIS, Tomáš: *On v prilbe, ona v plavkách*. In: *SME*, 14. 7. 2011, dostupné na: <http://komentare.sme.sk/c/5978357/on-v-prilbe-ona-v-plavkach.html>

ON V PRILBE, ONA V PLAVKÁCH

Pred necelým týždňom po škandále s odpočúvaním skončil britský bulvárny nedeľník *News of the World*. Hoci naše bulvárne noviny a časopisy nie sú ani zďaleka tak ostré a drzé ako ich britské náprotivky, ich práca stojí za malú zmienku.

News of the World sa venujú profesii, ktorá má ostatných kontrolovať a hnať ich k zodpovednosti, uviedol k činnosti noviní ich vlastník Rupert Murdoch. „Sklamali však, keď došlo na nich samých.“ Vydavateľ noviny zastavil.

Po krátkom čase sa začalo špekulovať aj o nečestných praktikách iných titulov z Murdochovho impéria, ako napríklad špehovanie a odpočúvanie expremiéra Browna a jeho rodiny.

Taký zásah do súkromia zo strany bulvárnej tlače, aký sa stal Brownovmu synovi, Slovensko, našťastie, nezažilo. To však neznamená, že by sa bulvár nešpáral v miestach, kde nemá čo hľadať.

Adelka, Fico, multitecko

Pred pár týždňami *Nový čas* informoval o rozchode moderátorky Adely Banášovej a tanečníka Petra Modrovského. Ani jeden sa k rozchodu nechcel vyjadriť, ale noviny nakoniec získali „aspoň“ rozhovor s Modrovského matkou.

Možno už nebolo o čom (jeden článok sa týkal aj toho, ako je z rozchodu smutný Banášovej pes), ale *Nový čas* si poradil.

Na jednej zoznamke uverejnil inzerát. „Dlhonohá Adelka“, ktorej popis sedel na moderátorku, tu akože hľadala partnera. Noviny potom z inzerátu a z odpovedí naň vyrobili celú dvojstranu a, samozrejme, titulku. Na titulke denníka *Plus* jeden deň sa tento týždeň ocitol aj expremiér Robert Fico. Nešlo, samozrejme, o jeho výhrady k *Zákonníku práce*. Redaktor (redaktorka?) a fotograf denníka ho „objavili“ na jeho záhorskej chate.

Pointa článku bola v tom, že sa Fico s motocyklistickou prilbou na hlave bozkáva s manželkou Svetlanou v plavkách.

Tretí príbeh zo začiatku tohto týždňa je zo slovinského Portoroža. Čitateľka *Nového času* tu odfotila a poslala do redakcie snímky podnikateľa Borisa Kollára. Vraj tam „multitecko“ nebol s oficiálnou partnerkou, ale s niekým iným. Na druhý deň vyšiel v novinách článok a fotografie, ako sa oficiálna partnerka odkiaľsi sťahuje a mieri do Rakúska.

Vporiadku

Myslím si, že bulvár, tak ako každé iné noviny, na trh patrí. Súkromné vydavateľstvo si môže vydávať čo len chce a ak je za to niekto dokonca ochotný platiť, tabloidy majú právo na život. Myslím si tiež, že je v poriadku, keď s ním niektorí ľudia aktívne komunikujú – je to ich právo rovnako, ako majú ostatní právo ten ktorý titul ignorovať. Ak si bývalá miss Československa nechá vytrhať chlpy z podpazušia v prítomnosti redaktora a fotografa, môžeme si o tom myslieť čokoľvek, ale bolo by hlúpe sa proti tomu ohradzovať.

Môže sa nám to nepáčiť, ale je úplne v poriadku, keď Kollár a jeho milenky rozprávajú o svojich intímnostiach na kamery. Je v poriadku, keď noviny prinesú správu, že Fico na oslave MDŽ

rozpráva o prvom bozku od skupinovej vedúcej. Je v poriadku, keď sa Adela Banášová rozhodne stať sa na jeden deň šéfredaktorkou Nového času.

Dalo by sa škodoradostne povedať, že dobre im tak. Zahrávajú sa s bulvárom a ten im to nakoniec vrátil. Také jednoduché to však nie je. Ale...

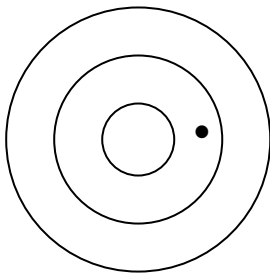
Keď z Banášovej novinári nedostanú ani slovo, tak ju aspoň vystriehnu na ulici, ako je na prechádzke so psom a nalákajú čitateľov na zmanipulovaný inzerát. Keď ľudí, ktorí kupujú ich noviny, nezaujímajú Ficova politická činnosť, vyčkávali na druhej strane jazera, aby ho v nestráženej chvíli odfotili a napísali k tomu nejakú tú vatu, ktorá vyplní priestor. Čo je však najhoršie, na špicľovanie používajú, ako v Kollárovom prípade, aj vlastných čitateľov. Netuším, čo ich k tomu vedie, ale predpokladám, že na takúto prácu treba mať okrem fotoaparátu aj silný žalúdok a absenciu akýchkoľvek zábran špárať sa v súkromí ľudí, nech sú akokoľvek zapletení s bulvárom.

Hoci je to u nás oveľa jemnejšie ako v britskej tlači, podstata je tá istá – špicľovanie a manipulácia.

Tomáš Gális

On v prilbe, ona v plavkách

Komentár SME je najdlhší zo sledovaných – má 626 slov, čo by naznačovalo hlbšiu analýzu, ide však skôr o odľahčený text založený na príkladoch, komparácii a autorskom závere. Tento charakter textu naznačuje už pútavý titulok, ktorý sa možno – aj vzhľadom na tému – usiluje imitovať bulvárny štýl. Text má jasne oddelený úvod a záver, vnútri je pre svoj rozsah sprehladený medzitulkami (čo nie je typicky komentárové, ale vlastné skôr dlhším analytickým textom). Myšlienka komentára je v závere vyjadrená jednoznačne, vnútri textu však len pomerne ťažko uchopiteľná, čitateľ musí vyvinúť na sledovanie autorovej úvahovej nite zvýšené úsilie a po prečítaní by asi pointu len ťažko odovzdal ďalej. Príťažlivosť textu však dostatočne zabezpečuje téma a s ňou súvisiaca odľahčená lexika, hoci výrazná autorská jazyková originalita sa k slovu nedostala. Textu však pritom nechýba spoločenská dôležitosť. To všetko naznačuje odklon od kánonického vzorca v rozsahu a mikroštruktúre, mäťúco pôsobí aj neodôvodnené použitie slovesnej prvej osoby singuláru. Tieto prvky autor preberá do svojho komentáru z iných novinárskych žánrov, najmä z analýzy (rozboru) a besednice. Celkovo možno vzorec textu zaradiť medzi alternatívne.

ZHRNUTIE

Zo šiestich vybraných textov sme jeden zaradili doprostred žánrového vzorca, jeden na okraj a zvyšné štyri do prostrednej z troch sfér. Vypovedá to o dvoch dôležitých skutočnostiach: kánonické vzorce, čiže žánrové vzorce v čistej podobe, sa aplikujú pomerne zriedka, najčastejšie sa využívajú alternatívne vzorce kontaminované rôznymi prvkami iných žánrov či štýlov.

Tie môžu funkciu textu posilniť alebo oslabiť. V našom prípade sme sa stretli s komentármi kontaminovanými prvkami odborného výkladu a rečníckeho vystúpenia (*Nový zákonník je*

pre ľudí), odbornej analýzy (*Európa bojuje o prežitie*), glosy a fejtónu (*Spoločné dielo*), rozboru a besednice (*On v prilbe, ona v plavkách*). Dá sa povedať, že vo väčšine prípadov hybridizácia pôsobila v prospech odovzdania myšlienky – okrem prvého, čo bolo spôsobené aj tým, že autorom nebol novinár, ale verejný funkcionár zvyknutý na inú komunikačnú sféru.

Zaujímavé je, že všetky alternatívne komentáre pochádzali z denníkov a oba zvyšné (kánonický aj adaptačný) z týždenníkov. Zároveň treba považovať za príznačné, že vnútri týždenníkových materiálov sú badateľné výrazné rozdiely v žurnalistickej kvalite (kánonický komentár možno v tomto prípade stotožniť s veľmi kvalitným, kánonický s nekvalitným, až nenovinárskym). Z toho možno dedukovať, že denníkový štýl novinárske práce si vyžaduje hybridizáciu, týždenníkový štýl práce a jej výstupov závisí od redakčnej politiky (robiť kvalitnú žurnalistiku alebo tlmočiť myšlienky bez ohľadu na žurnalistickú formu). Texty na pomedzí svojho žánru, hraničiace s inými žánrami a štýlmi, môžu byť tiež kvalitné, zdanlivo neregulárne prvky môžu posilňovať ich funkciu a pôsobiť v prospech myšlienky. V našom prípade (*Prázdniny*) však nežurnalistický charakter textu súvisel s neurčitou témou, neprítomnosťou originality a nedostatkom autorskej zručnosti.

PRVKY REČNÍCKEHO ŠTÝLU V NÁBOŽENSKÝCH PERIODIKÁCH

HLADAJTE TYPICKÉ PRVKY REČNÍCKEHO (KAZATELSKÉHO) ŠTÝLU V ÚVAHOVÝCH A KOMENTÁROVÝCH TEXTOCH Z NÁBOŽENSKÝCH PERIODÍK (KATOLÍCKE NOVINY, EVANJELICKÝ POSOL SPOD TATIER, FARSKÉ ČASOPISY A POD.).

Na rozbor úvahových a komentárových žánrov v náboženských periodikách sme si vybrali niekoľko textov z Katolíckych novín a z farského časopisu Bartolomej vo farnosti Priedvidza mesto.

MARTINKOVÁ, Jana: Editoriál. In: *Katolícke noviny*, č. 19/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk.

EDITORIÁL

„Tak toto je ako ušité na teba!“ povedala mladá predavačka kolegyni pri pokladnici a strkala jej noviny s horoskopom. Kým pokladníčka čakala na elektronické zúčtovanie platby, šuškali si a uškŕňali sa, lebo horoskop predpovedal vývoj vzťahov medzi mužom a ženou, ak...

Na istom televíznom kanáli si zas moderátor pozval na rozhovor ženu s výstredným výzorom. Jej „módnej úprave“ dominovali malé, ale v blond vlasoch neprehliadnuteľné červené výstupky po stranách hlavy – moderátor ich nazval rožkami – a veľmi dlhé extravagantne upravené nechty. Keď sa jej spýtal, či ju má nazývať čarodejnica alebo čarodejka, lebo vraj je to rozdiel, opravila ho, že bez ohľadu na označenie vždy ide o to isté.

Či chceme či nie, sme svedkami renesancie okultných praktík a záľuby v nich. Možno si povieť „O nič nejde“, ak si popri nedeľnej návšteve kostola z času na čas „len tak pre pobavenie“ prečítate v novinách horoskop. Lenže „kto by sa vypytoval hádačov, dával pozor na sny a na znamenia... kto by sa radil duchov alebo veštcov, alebo by sa pýtal mŕtvych na pravdu“ (Dt 18, 10 – 12), dopúšťa sa „nešľachetnosti“. „Všetky tieto veci sa osklivia Pánovi“ a tým, čo v neho veria „to nedovolil“ (porov. Dt 18, 12. 14).

Každý si môže vybrať, komu bude dôverovať. Ježiš hovorí: „Zlodej prichádza, len aby kradol, zabíjal a ničil. Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie. Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier položí svoj život za ovce,“ (Jn 10, 10 – 11). Stojí za to zamyslieť sa nad tým. A nielen počas Nedele Dobrého pastiera.

Jana Martinková

V editoriáli redaktorky Jany Martinkovej nachádzame ako typické rečnícke/ kázňové prvky:

- úvodné príklady zo života (ktoré priťahujú pozornosť a vťahujú do témy),
- osobný tón posilňujúci adresnosť, naliehavosť prejavu (slovesná prvá a druhá osoba plurálu),
- citát authority (Bible),
- záverečné vyriešenie problému, poučenie, výzvu na správanie sa.

EDITORIÁL

Mama je jedno z prvých slov, ktoré ako deti vyslovíme. Zaujímavé však je, že podľa výskumov to platí na celom svete a v rôznych jazykoch. Mne sa pri ňom vždy vynorí obraz z detstva, ako ma mama hladí po vlasoch. Dodnes mám rada jej ruky a dúfam, že moje sa jej aspoň trochu podobajú. Druhá nedeľa v máji patrí od roku 1914 všetkým mamám a babičkám, ktorým je vždy za čo ďakovať. Tento deň oslavuje väčšina krajín sveta. Boh vo svojej múdrosti a láske dal mamu každému človeku a vytvoril medzi nimi jedinečné puto. Bez hanby si priznajme, že občas i v dospelosti túžime, aby sa o nás v chorobe starala práve naša mama.

Prednedávnom som v dcérinom románe čítala, že dokonalá mama existuje len v predstavách. Aj mama je len človek s dobrými aj zlými vlastnosťami, lepšími aj horšími dňami. Dôležité je to, že sa rozhodla nás priviesť na svet, bezpodmienečne nás ľúbi a želá si pre nás šťastný život.

Vždy premýšľam, ako vychovávali svätých ich matky. Čo všetko im vštepovali, aby ich Boh obdaril osobnými milosťami a priateľstvom? Svätá Monika sa za syna veľa modlila, matka Margita vychovávala Jána Bosca pevnou rukou a láskavým srdcom, svätá Gianna radšej zomrela, aby jej dcéra žila.

Vo svojom okolí vidím tiež podobné matky: modlia sa v spoločenstvách, venujú väčšinu času svojim deťom, iné potešujú svojich rodičov v starobe aj chorobe. Možno to znie všetko idylicky no naša realita je aj napriek snahe ťažká a komplikovaná. V každej matke je však kúsok Boha, i v tej vašej.

Anna Pospíšilová

V editoriáli redaktorky Anny Pospíšilovej nachádzame ako typické rečnícke/ kázňové prvky:

- osobný tón (autorka píše v prvej osobe singuláru),
- typickú všeobecnú uvádzajúcu úvodnú vetu, konštatujúcu nejakú všeplatnú pravdu,
- gnómické pravdy, konštatovania, poučenia („Boh vo svojej múdrosti a láske dal mamu každému človeku a vytvoril medzi nimi jedinečné puto.“, „... občas i v dospelosti túžime, aby sa o nás v chorobe starala práve naša mama.“, „Aj mama je len človek s dobrými aj zlými vlastnosťami, lepšími aj horšími dňami. Dôležité je to, že sa rozhodla nás priviesť na svet, bezpodmienečne nás ľúbi a želá si pre nás šťastný život.“, „V každej matke je kúsok Boha, i v tej vašej.“),
- konkrétny príklad z každodenného života („čítala som v dcérinom románe...“),
- otázky na zamyslenie („... ako vychovávali svätých ich matky?, „Čo všetko im vštepovali, aby ich Boh obdaril osobnými milosťami a priateľstvom?“),
- záverečné prepojenie myšlienky na aktuálnu situáciu a poučenie.

EDITORIÁL

Máme za sebou tretiu mediálnu púť. Po Trnave a Banskej Bystrici sme sa s kolegami zo slovenských katolíckych médií stretli v Šaštíne. Naša púť sa tento rok nekonala pri príležitosti Siedmej veľkonočnej nedele, ktorá je označovaná prívlastkom „mediál-na“, ale na vigíliu Turíc. Pod milostivou sochou Panny Márie Šaštínskej držiacej v náručí mŕtve telo Pána Ježiša sme ďakovali i prosili. Spomenuli sme si aj na tých, ktorí stáli pri zrode a budovaní slovenskej katolíckej tlače v neľahkých podmienkach 19. storočia, osobitne na veľkého kňaza Andreja Radlinského, zakladateľa Spolku sv. Vojtecha.

Mediálna púť je jednou z mnohých pútí, ktoré sa počas roka na Slovensku konajú. Ak ste sa na nej nemohli z akéhokoľvek dôvodu zúčastniť, máte pred sebou – zvlášť v lete veľa príležitostí putovať a uctíť si Pána Ježiša, Pannu Máriu i našich vierozvestcov.

Púte nás spájajú. Sú dôkazom sily našej viery. Keď vidíme vo večernom televíznom spravodajstve státisíce ľudí na levočskej hore či zástupy veriacich v Nitre, musíme si uvedomiť, že sa deje čosi výnimočné. Niečo, čo nemá obdobu. Pútnici vydávajú svedectvo. Nehanbia sa do kamery povedať, že prišli prosiť, ale i povzbudiť sa, poďakovať. Dobrovoľne, s odhodlaním, a nie preto, že by ich ktosi nútil. Deklarujú, že Slovensko je krajinou, ktorej obyvatelia sa túžia upevňovať v Kristovi, že milujú jeho Matku a vážia si kresťanské hodnoty.

Putujeme, lebo chceme putovať. Inak to nejde. Inak sa nedá. Všetci sme pútnikmi. Všetci sme na ceste do večnosti.

Zuzana Artimová

V editoriáli redaktorky Zuzany Artimovej nachádzame ako typické rečnícke/ kázňové prvky:

- osobný, adresný tón s výzvou do akcie („Ak ste sa na nej nemohli z akéhokoľvek dôvodu zúčastniť, máte pred sebou – zvlášť v lete veľa príležitostí putovať a uctíť si Pána Ježiša, Pannu Máriu i našich vierozvestcov.“),
- opakovacie figúry („... musíme si uvedomiť, že sa deje čosi výnimočné. Niečo, čo nemá obdobu.“, „Inak to nejde. Inak sa nedá.“, „Všetci sme pútnikmi. Všetci sme na ceste do večnosti.“),
- záverečné zovšeobecnenie, poučenie, kategorické tvrdenie.

KŇAZI NA CESTÁCH

Kňazi zvyknú hovoriť, že v týchto dňoch je ich vidieť na cestách častejšie ako inokedy. Príčina? Sťahujú sa na nové pôsobiská. Práve začiatkom júla prichádzajú mnohí kňazi do svojich nových farností. Či už novokňazi na svoje prvé kaplánske miesta, alebo straší kňazi, ktorí už s balením a sťahovaním majú skúsenosti. Pre kňazov a farnosti sú to vždy vzrušujúce chvíle.

Kňazi si viac ako inokedy uvedomujú, že biskupovi sľúbili poslušnosť, a preto sa musia pobaliť, nasadnúť do auta a ísť na miesto, ktoré majú napísané v dispozícii. Patrí to k dobrodružstvu kňazského života. Každý starší kňaz potvrdí, že kňazské povolanie je aj v tom krásne, že vám

ponúka žiť na nových miestach a s novými ľuďmi. V minulosti farári pôsobili vo farnosti aj niekoľko desaťročí, podobne ako zamestnanci pracovali celý život v jednom podniku. V prípade kňazov vzniklo silné otcovské puto k farnosti, takmer s predstavou, že ak zomrú, tak už je s farnosťou koniec. Veriaci ich tiež prijímali ako svojich duchovných otcov a dokázali akceptovať aj to, keď už boli starí a nevládni.

Dnešné časy sú už iné. Kňazi si uvedomujú, že ak počas niekoľkých rokov dali farnosti všetko, čo mohli a vedeli, je pre nich aj pre farnosť lepšie, ak odídu na nové miesto. Zaiste, pocit stability, keď farnosť normálne funguje, je veľmi príjemný, v konečnom dôsledku však môže byť i pre kňaza ochudobnením. Aj v živote kňaza sa potvrdzuje, že pre jeho poslanie je lepšie byť zopár ráz za život „na cestách“, ako chcieť ostať na jednom mieste. A je napokon lepšie, keď si veriaci za kňazom popláčú, ako keby sa mali radovať, že konečne už odchádza.

Marian Šuráb

Komentár kňaza Mariana Šurába akoby presne sledoval kázňový pôdorys: úvodné priblíženie aktuálnej situácie na základe nejakého pozorovania z každodenného života, uprostred textu osobná úvaha o danom probléme a na záver prepojenie s bežnou realitou poslucháčov/ čitateľov ústiace do poučenia, pričom posledná veta ašpiruje až na sentenciu s potenciálom zľudovieť (prípadne sa intertextovo na takú už existujúcu sentenciu odvoláva).

ŠULÍK, Ivan: Nečitateľné sčítanie. In: Katolícke noviny, č. 22/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk

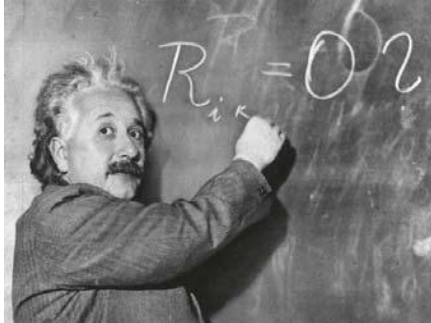
NEČITATEĽNÉ SČÍTANIE

„Prichádza raz za desať rokov. Mobilizuje cirkvi, dokáže rozhádať ľudí a stojí nás poriadne milióny eur. Čo je to? Sčítanie ľudu.“ Aj s takýmto vtipom som sa stretol v uplynulých dňoch, keď na Slovensku v ére jeho samostatnosti prebiehalo druhé sčítanie obyvateľstva. Koľko bolo okolo neho rečí, hádok a nepokoja. Najviac rezonovala otázka zachovania anonymity, s ktorou súviselo to, či občan má na dotazník nalepiť identifikačný kód, alebo nie. Samozrejme, som za ochranu súkromia a každý má právo na intímnu sféru svojho života, do ktorej patria aj osobné údaje. Znepokojila, ba rozčarovala ma však skutočnosť, že človek zodpovedný za ochranu týchto údajov pustí do médií vyjadrenie, v ktorom spochybňuje povinnosť nalepiť kód a vyvolá zmätok tým, že on sám ešte nevie, či ho nalepí, alebo nie. Na čo bolo dobré takéto vyhlásenie a spochybňovanie verejnosti? Čomu či komu malo poslúžiť? Ved' všade poskytujeme svoje osobné údaje – keď si kupujeme čokoľvek na faktúru, či cez internet; má ich náš lekár, zdravotná poisťovňa, na overovanie totožnosti ich používa banka – to nám neprekáža. Prístup k nim má pritom veľký počet ľudí. Mobilní operátori vedia o každom našom pohybe, archivujú naše esemesky, vedia, komu a kedy sme telefonovali. Uviesť na dotazník číselný identifikátor bol zrazu pre niekoho obrovský problém. Žijeme v čase, keď sa všetko spochybňuje, veci a skutočnosti, ktoré boli isté a roky fungovali, sa zrazu považujú za nespoľahlivé. Žiaľ, nič nové miesto nich nevieme ponúknuť. V spoločnosti sa tak vytvára klíma nestability, pochybnosti, neistoty a nepokoja. Preto sa treba pýtať: Cui prodest? Komu to prospieva a kto má z toho osoh?

Ivan Šulík

Komentár šéfredaktora Ivana Šulíka sa tiež začína typicky kázňovo, rečnícky: aktuálnym vtipom, ktorý poslucháča/ čitateľa uvádza do témy. V ďalšom texte autor používa napr. osobný tón (napriek pokusu o komentárový žáner, ako by naznačovalo záhlavie rubriky, píše v prvej osobe singuláru), vťahuje čitateľa do spolupráce na rozvíjaní témy otázkami („Na čo bolo dobré takéto vyhlásenie a spochybňovanie verejnosti? Čomu či komu malo poslúžiť?“), používa všeobecné konštatovanie s nárokom na udelenie morálneho poučenia („Žijeme v čase, keď sa všetko spochybňuje, veci a skutočnosti, ktoré boli isté a roky fungovali, sa zrazu považujú za nespoľahlivé.“), nevyhýba sa uvádzacej hodnotiacej častici („Žiaľ, nič nové miesto nich nevieme ponúknuť.“). Končí moralizujúcou otázkou na zamyslenie („Komu to prospieva a kto má z toho osoh?“) a to dokonca s použitím latinského citátu („Cui prodest?“).

JEDNA EINSTEINOVA TEÓRIA

Myslím, že to bolo v minulú nedeľu. Rozprával som sa s istým pánom. Spomenul priateľa, ktorého navštívil jeden Ind, člen ich rodiny. Hneď, ako sa po príchode do Prievidze vybalil, najedol sa a chvíľu si odpočinul, ponáhlal sa na obhliadku nášho mesta.

Po niekoľkých hodinách prišiel do bytu a nevedel sa vynačudovať tomu, čo videl. „Toľko smutných ľudí som na jednom mieste ešte nevidel,“ opakoval Ind. „Čo vám chýba? Máte byty, autá, plné obchody, platy - a na tvárach smútok a nepokoj. Toto u nás v Indii nie je. Toľko smútku som ešte nevidel.“

Čím to je, keď v porovnaní s 80% ľudskej populácie máme nadštandardné životné podmienky? Myslím si, že pôvod tejto zhubnej duchovnej virózy tkvie v tom, že sme prestali dávať lásku nezištne, bez nároku na odmenu. Jednoducho nás už nemá čo hriať... Žiaden dobrý pocit z dobrovoľnej pomoci, žiadne svetlo radosti z milosrdného skutku. A zrazu sa zdá, akoby všetko ovládol anjel zla. Ale kto mu dal takú príležitosť?

Profesor na univerzite položil svojim študentom otázku:

Je všetko, čo existuje, stvorené Bohom? Jeden zo študentov nesmel odpovedať:

Áno, je to stvorené Bohom.

Stvoril Boh všetko? - spýtal sa profesor.

Áno, pane! - odpovedal študent. Profesor sa teda spýtal:

- Ak Boh stvoril všetko, to znamená 2 že Boh stvoril aj zlo, ktoré existuje.

A vďaka tomuto princípu naša činnosť určuje nás samotných. Boh je zlo. Keď to študent počul, stíchol. Profesor bol sám so sebou spokojný. Zrazu zdvihol ruku iný študent:

Pán profesor, môžem vám položiť otázku?

Samozrejme, - povedal profesor. Študent sa postavil a spýta sa:

- Existuje chlad?

- Čo je to za otázku? Samozrejme, že áno, tebe nikdy nebolo chladno? Študenti sa zasmiali otázke spolužiaka, ale ten pokračoval:

V skutočnosti, pane, chlad neexistuje. V súlade so zákonmi fyziky je chlad iba neprítomnosť tepla. Človeka a predmety môžeme popísať a určiť ich energiu na základe prítomnosti alebo vytvorenia tepla, ale nikdy nie na základe prítomnosti či vytvorenia chladu. Chlad nemá svoju jednotku, v ktorej ho môžeme merať. Slovo chlad sme si vytvorili my, ľudia, aby sme popísali to, čo cítime v neprítomnosti tepla. Študent pokračoval:

Pán profesor, existuje tma?

Samozrejme, že existuje, - odpovedal profesor.

Znovu nemáte pravdu, tma tak isto neexistuje. V skutočnosti tma nastáva vďaka neprítomnosti svetla. Môžeme skúmať svetlo, ale nie tmu. Svetlo sa dá rozložiť, skúmať lúč za lúčom, ale tma sa zmerať nedá. Tma nemá svoju jednotku, v ktorej ju môžeme merať. Tma je iba pojem, ktorý si vytvorili ľudia, aby pomenovali neprítomnosť svetla. Následne po tom sa mladík spýtal:

Pane, existuje zlo? Tentokrát profesor neisto odpovedal:

Samozrejme, vidíme to každý deň. Brutalita vo vzťahoch, medzi ľuďmi, trestné činy, násilie...

Všetko toto nie je nič iné, ako prejav zla. Nato študent odpovedal:

Zlo neexistuje, pane. Zlo je iba neprítomnosť dobra, teda Boha. Zlo je výsledok neprítomnosti Božej lásky v srdci človeka. Zlo prichádza tak, ako keď prichádza tma alebo chlad - teda v neprítomnosti svetla a tepla a lásky. Profesor si sadol. Ten študent bol mladý Albert Einstein.

Áno, zlo by v živote človeka neexistovalo v takej miere, keby nedostalo toľko možností a priestoru. Diabol by bol bezbranný, keby sme rozsvietili dobro na spôsob nášho Boha. Prajem Vám všetkým úprimnú radosť, ktorej darcom je Pán.

Martin Dado, dekan Foto: internet

Jedna Einsteinova teória

Takmer za prepis kázne by sme mohli označiť úvodník dekana farnosti Prievidza mesto Martina Dada z časopisu Bartolomej. Začína vlastným zážitkom z bežného života a od neho odvíja morálny problém. Ten vysvetľuje na rozsiahlom príbehu s charakterom anekdoty, vrátane nečakanej záverečnej pointy – aby sa napokon znova vrátil k pôvodnému problému, osvetlil ho, ozrejmí, vysvetlí a voviedol do poučenia a osobného želania poslucháčom/čitateľom. Používa pri tom typické rečnícke prvky, ako uvádzaciu časticu („Áno, zlo by v živote človeka neexistovalo v takej miere...“), poučné sentencie („... zlo by v živote človeka neexistovalo v takej miere, keby nedostalo toľko možností a priestoru.“, „Diabol by bol bezbranný, keby sme rozsvietili dobro na spôsob nášho Boha.“) aj záverečné adresné oslovenie s poučným prianím („Prajem Vám všetkým úprimnú radosť, ktorej darcom je Pán.“).

HĽA, BARÁNOK BOŽÍ

Počas svojho štúdia na vysokej škole som mal možnosť zúčastniť sa prednášky jedného svetoznámeho architekta. Prišiel priamo do budovy našej fakulty. Usadili sme sa v aule a on začal hovoriť.

Celá prednáška bola v angličtine. Architekt v úvode povedal pár slov o tom, ako začínal formovať svoje koncepty pri stavaní domčekov zo stavebnice. Potom prešiel na odbornejšiu tému. Vtedy som mu prestal rozumieť. Moje znalosti anglického jazyka boli príliš malé na to, aby som vedel, o čom je reč.

Asi po pol hodine architekt skromne sklonil hlavu a povedal niečo, čo v aule vyvolalo obrovský smiech. Ja som mlčal. Schoval som hlavu medzi pleciami a ďalej som si kreslil. Uvedomoval som si jedno: bol som v blízkosti svetoznámeho človeka a špičkového architekta, no v konečnom dôsledku to pre mňa neznamovalo nič. Lebo som mu nerozumel. Potom som bol na inom podujatí v kostole. Čítalo sa tam zo špičkových kníh Starého a Nového zákona a ja som súhlasne prikyvoval na znak toho, že sa stotožňujem s myšlienkami v citovanom texte. Potom som sa úpenlivo modlil za úmysly v prosbách.

Zanedlho nastal zvláštny okamih. Kňaz zobral do rúk maličkú hostiu, zodvihol ju nad hlavu a povedal: „Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.“ Hneď nato som schoval hlavu medzi pleciami, sklopil zrak a prečkal chvíľu ticha. Bol som v blízkosti veľkého a jediného Boha, špičkového tvorcu sveta a v konečnom dôsledku to pre mňa neznamenal nič. Lebo som mu nerozumel. Počul som výzvu kňaza „hľa“, ale nedíval som sa. Počul som výrok o Baránkovi, ktorý sníma môj hriech, ale netešil som sa. Počul som radostnú zvesť, ale nevedel som, aká je radostná.

Aby som porozumel ďalšej prednáške architekta, musel som zobrať slovensko-anglický slovník a naštudovať si odborné výrazy. Aj na duchovné veci existuje podobný „slovník“. Je ním Biblia. V liste Rimanom 3,22-23 sa píše:

„Niet rozdielu, všetci zhrešili a chýba im Božia sláva.“ A v piatej kapitole, dvanásty verš: „Preto ako skrze jedného človeka vstúpil do tohto sveta hriech a skrze hriech smrť, tak aj smrť prešla na všetkých ľudí, lebo všetci zhrešili.“ Píše sa tu o tom, že všetci sme zhrešili a zasluhujeme smrť. Je to krutá skutočnosť, ktorá sa odzrkadľuje aj na kvalite života. V knihe Genezis sa píše aký je náš údel: „Žene povedal (Boh): „Veľmi rozmnožím tvoje trápenia a ťarchavosť; v bolesti budeš rodiť deti, a hoci budeš po mužovi túžiť, on bude vládnuť nad tebou.“ „A Adamovi povedal:nech je prekliata zem pre teba; s námahou sa z nej budeš živiť po všetky dni svojho života. Trnie a bodľacie ti bude rodiť a ty budeš jesť poľné byliny. V pote svojej tváre budeš jesť svoj chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si bol vzatý, lebo prach si a na prach sa obrátiš!“ (Gn 3,16-19) Je to predzvesť každodenných trápení človeka.

Oproti tomu stojí Kristus, o ktorom Ján Krstiteľ povedal: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta.“ (Jn 1,29) Je to úžasné. Ježiš na Golgote vydobyl pre každého človeka možnosť zbaviť sa hriechu. My teraz môžeme kľáčať pri bohoslužbe pred eucharistickým Kristom, prijímať ho a prijímať nový život, ktorý nám ponúka. Už nie sme pod kľatbou hriechu. Mojm údelom je teraz ísť a rásť vo viere v Ježiša, žiť s ním každý deň a prijímať, čo mi pripravil. Mám toho najmocnejšieho Otca na svete a nečaká ma nič iné, než život s ním.

Myslím, že keď pôjdem najbližšie na svätú omšu a kňaz povie „Hľa!“, tak zdvihnem hlavu a budem sa pozeráť na svojho Pána. A keď kňaz povie „Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.“, budem sa usmievať od ucha k uchu a budem sa radovať. Urobím všetko pre to, aby som si život zariadil podľa tejto novej skutočnosti. Veď tá správa je taká dobrá, že nič nemôže zostať také, aké bolo pred tým. Už viac nebudem otrokom, veď nasledujem Krista, ktorý prišiel, aby víťazil. (porov. Zjv 6,2)

Augustín Ugróczy
gustovclanok@gmail.com

Hľa, Baránok Boží

Úvaha Augustína Ugróczyho sleduje typickú rečnícku schému: prepletá dve paralelné témy, aby myšlienkou jednej ozrejmila druhú. Obe pochádzajú zo súčasného reálneho života, jedna je však abstraktná, náboženská, druhá je veľmi konkrétna, rukolapná, zrozumiteľná. Do témy vchádza cez osobnú praktickú skúsenosť (znova: praktický príklad zo života na upútanie pozornosti) a svoje rozvažovanie zakľučuje gnómickými sentenciami a poučným riešením s výzvou na nejaké konanie. Keď chce poučovať, používa prvú osobu singuláru, ktorá pôsobí nevtieravejšie: autor svoje moralizujúce závery a rady vzťahuje akoby na seba, pričom je však zrejmé, že sú zároveň odporúčaním pre všetkých poslucháčov/ čitateľov.

PRED TEBOU VYZNÁVAM

„Pred Tebou vyznávam, že málo síl mám,
som slabý a sám, Ty mocný Pán.
Aj keď nemám, čo by som dal na oltár,
aj tak prichádzam sem k tvojim nohám.
Len srdce zlomené a prázdno v duši,
do tvojich rúk odovzdám,
nech z Tvojho srdca na mňa láska prúdi,
preto volám, Duchu milosti, Pane, zošli nám.“

Z textu piesne

Už niekoľko dní mi rezonujú v mysli slová piesne, ktorou začínam svoje zamyslenie k súčasnému liturgickému obdobiu. Pôst. Obdobie stíšenia a vnútorného upokojenia sa. Aspoň tak by to malo byť. A aj mohlo.

Vo svete vládne zhon. Čím väčšia rýchlosť, tým lepšie. Čím väčšie nasadenie, tým väčší výkon. Je to ako s internetom. Čím vyššia rýchlosť, tým sme viac „in“. Veď komu už dnes stačí tisícka (1000 kbps)? Je to, samozrejme, v poriadku. Keď nás niečo brzdí, dostávame sa do stresu a stávame sa nervóznejšími. No čím viac výkonnejších prostriedkov máme k dispozícii, tým vyšší výkon sme nútení podávať i my sami. Dnes už nestačí dostať list poštou, otvoriť ho a dopriať si čas na premyslenie odpovede. Dnes dostaneme mail, SMS, a ak hneď nezareagujeme, zabudneme. Naša myseľ je neustále zamestnávaná myšlienkou „ešte musím“. A tak toho neustále „ešte musím“ toľko, že ani nebadám, ako mi ubúda síl a životné priority ustupujú dennodenným „prioritám“. Liturgické obdobia majú svoj význam. Riadili sa nimi naše staršie generácie. Hoci v oblasti vedy a výskumu by sa nám iste vyrovnáť nemohli, v životnej múdrosti ich ťažko môžeme predstihnúť.

Liturgické obdobia majú svoj význam. Riadili sa nimi naše staršie generácie. Hoci v oblasti vedy a výskumu by sa nám iste vyrovnáť nemohli, v životnej múdrosti ich ťažko môžeme predstihnúť. V liturgickom roku sa striedajú obdobia očakávania, prípravy, radosti, zábavy a veselosti. Nie je to pre nás samých požehnaním? Boh od nás nežiada neustále nasadenie. On je ten, ktorý nám skutočne neustále ponúka tú vzácnu devízu – „čas“.

Obdobie adventu je obdobím radostného očakávania a príprav na príchod dieťaťa, čo je vždy samo o sebe radostnou udalosťou. Počas vianočného obdobia sa s nami Boh túži tešiť z narodeného dieťaťa. Obdobie fašiangov je obdobím cez rok, v ktorom Bohu vôbec neprekáža, že sa vybláznime do sýtosti. Zamyslenie a oslávime ho bubnom i tancom (porov. Ž 150). V období pôstu si môžeme vydýchnuť a načerpať síl v pokoji a stíšeni, aby sme vonkajšie plesanie opäť vyrovnali vnútorným prežívaním a prípravou na ďalšie radostné obdobie – obdobie Veľkej noci. Vo veľkonočnom období opäť nastáva priestor pre radosť, že to malé dieťa naplnilo svoje životné poslanie a za cenu svojho života prináša život nám ostatným. Obdobie radosti a osláv strieda druhé obdobie cez rok, kedy sa vraciame do povinností bežných dní. A tak Boh ponúka človeku opäť len to, čo je pre nás dobré – prirodzenosť.

Pôst nemusí byť obdobím zachmúrených tvarí a núteného slovíčka „musím“. Nemusíš. Nemusíš nič, čo by si nechcel. Len hľadaj, či niečo ozaj nechceš. Si nespokojný so svojím životom? Dopraj si čas a hľadaj prečo. Si nespokojný so svojím manželstvom, prácou, so vzťahmi v rodine alebo kamarátmi? Hľadaj prečo. Pôst ti ponúka čas. Dopraj si ho, aby si mohol odhaliť dôvody svojej nespokojnosti. Nezostávaj pri vonkajších znakoch. Nezriekaj sa niečoho preto, lebo sa to má. Nechod ťahšou cestou. Zatiahni na hĺbinu a stretni sa s tým, ktorý je Cesta, Pravda i Život.

Odhaľme pravé tajomstvo pôstu a odhaľme ho i tým, ktorý ho či už neznalosťou alebo nezaujmom pokladajú za tradíciu. A ja verím, že ak si doprajeme ticho a vyznáme svoje vnútro, nájdeme odpovede na svoje otázky a bolesti. A možno po dlhšej dobe prelomíme hradby ľadu a opäť pocítíme úľavu z toho, čo má pre nás Boh vždy pripravené – Božiu náruč a odpustenie.

*Požehnaný pôst želá Maťa F.
Foto: Peter Rusko*

Pred Tebou vyznávam

Úvaha, pod ktorú sa autorka podpísala iba ako Maťa F. (čo by sa názorovým materiálom v médiách nemalo stávať), sa začína typickými rečníckymi všeobecne platnými konštatovaniami („*Vo svete vládne zhon. Čím väčšia rýchlosť, tým lepšie. Čím väčšie nasadenie, tým väčší výkon.*“). Autorka využíva prepojenie praktickej témy, ktorú poslucháč/ čitateľ bežne zažíva (komunikácia cez mobilný telefón a internet), s abstraktnejšou náboženskou témou (liturgický rok). Speje k poučeniu, ktoré vyjadřila veľmi adresným osobným apelom s použitím druhej osoby singuláru („*Pôst nemusí byť obdobím zachmúrených toarí a núteného slovíčka „musím“. Nemusíš. Nemusíš nič, čo by si nechcel. Len hľadaj, či niečo ozaj nechceš. Si nespokojný so svojim životom? Dopraj si čas a hľadaj prečo. Si nespokojný so svojim manželstvom, prácou, so vzťahmi v rodine alebo kamarátmi? Hľadaj prečo. Pôst ti ponúka čas. Dopraj si ho, aby si mohol odhaliť dôvody svojej nespokojnosti. Nezostávaj pri vonkajších znakoch. Nezriekaj sa niečoho preto, lebo sa to má. Nechod' ľahšou cestou. Zatiahni na hĺbinu a stretni sa s tým, ktorý je Cesta, Pravda i Život.*“). V závere výzvoový charakter textu posúva akoby do všeobecnejšej roviny prechodom na prvú osobu plurálu („*Odhaľme pravé tajomstvo pôstu a odhaľme ho i tým, ktorý ho či už neznalosťou alebo nezájmom pokladajú za tradíciu. A ja verím, že ak si doprajeme ticho a vyznáme svoje vnútro, nájdeme odpovede na svoje otázky a bolesti. A možno po dlhej dobe prelomíme hradby ľadu a opäť pocítíme úľavu z toho, čo má pre nás Boh vždy pripravené – Božiu náruč a odpustenie.*“), pričom sa nevyhýba osobnému vstupu do textu („*ja verím*“).

ZHRNUTIE

Na základe analýzy ôsmich predložených ukážok môžeme konštatovať, že rečnícky štýl sa do publicistického natíska autorom úvah a komentárov v náboženských periodikách niekoľkými základnými tendenciami:

- využívať úvodné praktické príklady zo života, ktoré majú čitateľa zaujať a vtiahnuť do témy,
- do záveru vkladať rôzne moralizujúce poučenia a výzvy na nejaké konkrétne praktické konanie,
- formulovať text veľmi osobne (prvá osoba singuláru) a adresne (druhá osoba singuláru aj plurálu, prvá osoba plurálu),
- využívať rečnícky paralelizmus (abstraktnejšie myšlienky vysvetľovať na príkladoch, anekdotách atď. vkladných do textu ako parentézy alebo prepletaných s ostatným textom),
- podopierať svoje myšlienky autoritatívnymi citáciami, hoci aj pomerne rozsiahlymi (viac-menej výlučne z Biblie),
- používať gnómické sentencie (rôzne konštatovania s nárokom na všeobecne platné pravdy),
- moralizovať, vstupovať do svedomia, poučovať.
- Účinok takto zameraných textov podporujú niektoré stylistické prvky tiež preberané z rečníckeho štýlu, napr.:
 - uvádzacie a hodnotiace častice,
 - rečnícke otázky, prípadne otázky na zamyslenie doplnené aj odpoveďou,
 - latinské citácie a iné priame alebo menej priame intertextové odvolávky na známe výroky,
 - opakovacie figúry,
 - pestrá vetná modálnosť (opytovacie, zvolacie vety, nedokončené výpovede a pod.).

- Tieto prvky posúvajú jednotlivé novinárske žánre do hybridných polôh, takže väčšinou už nemožno hovoriť o úvodníku, komentári, úvahe; nanajvýš – podľa miery hybridizácie – o kontaminovanom úvodníku, komentári, úvahe. Niekedy teda text ešte ostáva v žurnalistickej polohe, niekedy nie.
- To však nemusí znamenať, že nežurnalistický = horší, nedokonalý, nesprávny. Využívanie cudzorodých prvkov je dobré, ak posilňuje funkciu textu, pôsobí v prospech jeho účinku, pomáha dosahovať autorský zámer. Treba preto vždy zvažovať, či ide o prejav autorovej neschopnosti napísať kvalitný novinársky text (a preto si musí pomáhať barličkami z inej komunikačnej sféry, v ktorej je viac doma) – alebo, naopak, o prejav šikovnosti (keď zámerne využíva niektoré prvky inej komunikačnej sféry).

V zásade však platí, že v žurnalistickej komunikačnej sfére (teda v priestore masmédií) býva najúčinnějšíe to, čo je stvárnené žurnalistickými vyjadrovacími prostriedkami.

PRVKY ÚRADNÉHO ŠTÝLU V LOKÁLNYCH PERIODIKÁCH

HLADAJTE TYPICKÉ PRVKY ZÁPISNICE A REFERÁTU V SPRÁVACH MENEJ PROFESIONÁLNYCH PERIODÍK (LOKÁLNYCH, REGIONÁLNYCH, FARSKÝCH A POD.).

Pri analýze spravodajských príspevkov z hľadiska ich kontaminovania prvkami z úradného štýlu sme nazreli do dvojtyždenníka Ružomerský hlas, do prievidského farského časopisu Bartolomej a do Katolíckych novín.

SEDLÁČEK, Michal: Gospelfest dážd' neprekvapil. In: Katolícke noviny, č. 27/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk

GOSPELFEST DÁŽĎ NEPREKAZIL

V Skalici sa 25. júna uskutočnil festival Gospelfest 2011, ktorý nebol len prehliadkou gospelových skupín, ale aj oslavou Boha.

Pozvanie vystúpiť prijali Igor Mamojka, Schola Velká nad Veličkou, Avanti, Dubňanská schola, Emauzy, Fredáci a Spevokol sv. Martina. Jeho súčasťou bola aj festivalová svätá omša vo františkánskom kostole, ktorú slúžil o. Milan Puškár. Ten v kázni prítomných mladých hudobníkov a spevákov povzbudil, aby každý deň prežívali v moci Ducha Svätého a žili podľa svojej viery opravdivo všade tam, kde ich Pán zavedie. Hoci počas festivalu dva razy pršalo, účastníkov to neodradilo a vytrvali až do konca. Gospelfest nebol len prehliadkou skupín a spevokolov, stal sa miestom oslavy milujúceho nebeského Otca a miestom na vytvorenie spoločenstva v Božej blízkosti. Festival organizačne pripravili a bezplatne zabezpečovali jeho priebeh dobrovoľníci z občianskeho združenia Smerovky.

Michal Sedláček

Gospelfest dážd' neprekazil

Krátka správa je typicky zápisnicová svojím chronologickým charakterom a primátom vyratúvania bez vnútornej hierarchie a selekcie, čiže bez spravodajského výberu a usporiadania podľa dôležitosti. Hneď úvod vyplňa únavná „menovačka“ (zoznam účinkujúcich skupín), nasledovať musí zmienka o omši a meno celebranta (hoci omša je prirodzenou súčasťou podujatia, a ak autor nemieni spomenúť niečo konkrétne, zaujímavé v súvislosti s ňou, netreba ju spomínať vôbec), nechýba opis počasia (ten je tiež spravodajsky dôležitý, iba ak vnáša do správy niečo konkrétne a nové) a záverečné upozornenie na organizátora.

Rodiny putovali k relikvii pápežovej krvi. In: Katolícke noviny, č. 26/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk.

RODINY PUTOVALI K RELIKVII PÁPEŽOVEJ KRVI

Vo Višňovom pri Žiline sa 25. a 26. júna uskutočnila diecézna púť rodín. Jej hlavným mottom bolo poďakovanie za dar bl. Jána Pavla II. Veriaci mali po celý čas možnosť uctiť si relikviu jeho krvi. Slovné svedectvo o ňom na púti podala aj bývalá veľvyslankyňa SR vo Vatikáne Dagmar Babčanová.

Dvojdnovú púť otvoril slávnostnou svätou omšou v sobotu žilinský biskup Mons. Tomáš Galis. Po nej Dagmar Babčanová, veľvyslankyňa SR vo Vatikáne v rokoch 2002 – 2007, na pozadí svojej misie v Ríme a vo Vatikáne priblížila Jána Pavla II. Vyzdvihla ho nielen ako muža viery a diplomata, ale aj ako pápeža s otcovským vzťahom k ženám. Ako povedala, osobitne silným vzorom bol pre ňu Ján Pavol II. ako trpiaci pápež.

Odkaz Jána Pavla II. Slovákom, mladým, chorým, rodinám si prítomní pripomenuli obsahovo hlbokými prezentáciami. Program oživilo zaujímavé divadelné predstavenie o nebeskej reklamnej agentúre v podaní súboru Bosniacik z Tepličky nad Váhom. Prítomných oslovila i adorácia, krížová cesta či modlitba posvätného ruženca s meditáciami blahoslaveného pápeža. V polnočnej mládežníckej svätej omši Jozef Bagin pripomenul Jána Pavla II. ako muža hlbkej viery, ktorý Bohu dôveroval aj v ťažkých, ľudsky neriešiteľných situáciách. Zaujímavá kázeň odznela aj od predstaveného rehole kapucínov v Žiline Braňa Faba. Priblížil vzťah bl. Jána Pavla II. a kapucína sv. Pátra Pia, ktorého Ján Pavol II. svätorečil. Jozef Hrtús, farár v Lutišiach, sa napokon zameral na dôležité vzťahy medzi ľuďmi a v rodine.

-JB-

Rodiny putovali k relikvii pápežovej krvi

Za charakteristický zápisnicový rys, ktorý reprezentuje práve táto správa, možno označiť zreferovanie programu podujatia – bez toho, aby dostala priestor myšlienka, poslanstvo. V tejto správe ho síce možno hľadať v parafrázach hlavných myšlienok príhovorov zúčastnených (kňazov a veľvyslankyne), ale i tak ostáva ťažiskom textu program podujatia, akoby odpísaný z pozvánky naň. Autor nechcel vynechať zmienku o úvodnej omši, návšteve veľvyslankyne Babčanovej, prezentáciách, divadle, adorácii, krížovej ceste, ruženci, polnočnej mládežníckej omši a ďalších dvoch púťových omšiach. To všetko v chronologickom slede, bez hierarchizácie. Menej je niekedy viac a v tomto prípade stačilo zdôrazniť prítomnosť relikvie, myšlienku od Babčanovej a ďalšiu od organizátora. Informácia o divadle by mohla byť zaujímavá, keby priniesla viac ako len názov vystupujúceho súboru. Adorácie, krížové cesty, ružence a omše sú typickou súčasťou takýchto podujatí a bez osobitného dôvodu ich netreba spomínať.

Zasadala Misijná národná rada. In: Katolícke noviny, č. 26/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk.

ZASADALA MISIJNÁ NÁRODNÁ RADA

Na Arcibiskupskom úrade v Trnave sa 22. júna stretla Misijná národná rada (MNR). Stretnutie zorganizovala Rada KBS pre misie na čele s Mons. Jánom Oroschom, predsedom MNR. Na zasadnutí sa zúčastnili misijní koordinátori jednotlivých spoločností zasväteného života a rôznych hnutí zo Slovenska, ktoré majú účasť na misijnom úsilí ad gentes v rámci Katolíckej cirkvi. Cieľom MNR, ktorá sa schádza raz ročne, je vzájomná informovanosť, koordinácia činnosti a inšpirácia k misijnej spolupráci na Slovensku v prospech misií. MNR sa skončila účasťou na svätej omši z vigílie slávnosti Najsvätejšieho Kristovho tela a krvi vo františkánskej kostole v Trnave, ktorú vysielalo Rádio Lumen. Hlavným celebrantom bol Mons. Ján Orosch. V homílii podčiarkol myšlienku bl. Jána Pavla II., ktorý povedal, že misijné úsilie Cirkvi má svoj základ v Eucharistii.

-TK KBS-

Zasadala Misijná národná rada

Typickou chybou tzv. zápisnicových správ je bezobsažnosť: informujú o udalosti štýlom tam a tam sa to a to udialo, zúčastnili sa tí a tí, program bol taký a taký. Úplne vynechajú posolstvo podujatia: o čo tam išlo, čo dôležité z toho vzišlo, prečo by to pre čitateľa malo byť zaujímavé. Správa zo zasadnutia Misijnej národnej rady presne v tomto duchu uvádza, kde a kedy sa rada stretla, kto predsedal, kto sa zúčastnil, background o funkcii rady, informáciu o programe, o celebrantovi omše. Ešte aj záverečný citát z homílie je veľmi všeobecný a necháva nezodpovedanú otázku, čo to znamená pre poslanie rady, pre súčasných misionárov, čo tým vlastne chcel biskup povedať. Správa tak ostáva informačne prázdnu, bezzubou.

Archieparchiálna odpustová slávnosť. In: Katolícke noviny, č. 25/2011, dostupné na: www.katnoviny.sk

ARCHIEPARCHIÁLNA ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ

Na sviatok Svätej Päťdesiatnice 11. a 12. júna sa v Rafajovciach konala archieparchiálna odpustová slávnosť. Jej súčasťou bol aj zaujímavý program pre deti, ktorý pripravili animátorky eRka z blízkyh Ďapaloviec s dvoma bohoslovcami, požehnanie prameňa pri kaplnke za obcou a vystúpenie gospelovej skupiny F6. Pred hlavnou archijerejskou svätou liturgiou, ktorú celebrovali arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ a vladyka Ján E. Kočíš spolu so šiestimi kňazmi, slávil rímskokatolícku svätú omšu Marek Džurbala zo susednej farnosti Holčikovce.

-TK KBS-

Archieparchiálna odpustová slávnosť

V niektorých prípadoch prezrádza zápisnicový charakter správy už jej titulok: vyjadrujúci tému, ale nie hlavnú informáciu, posolstvo. To sa týka už predchádzajúce správy (*Zasadala Misijná národná rada*), ale v ešte vyššej miere tejto krátkej správy. Ide o čistý príklad zápisnicového textu, ktorý sa obmedzuje výlučne na informáciu o čase a mieste podujatia a o jeho programe: vyratúva, čo všetko sa udialo, kto to zorganizoval a pripravil, kto celebraval jednotlivé omše. Taká správa sa dá napísať vopred z programu podujatia (a tak sa to často aj robí), neobsahuje žiaden žurnalistický vklad.

Tužina opäť ožila kresťanskými piesňami

Piaty ročník gospelového festivalu Pozdvihni svoj hlas už tradične otvorila svätá omša v kostole sv. Jakuba v Tužine. Celebroval ju d. p. Viktor Kraus, koncelebrovali páter Juraj Ďurnek a Štefan Machaj. Aj napriek poriadnej zime sme si vychutnali úžasné slová homílie aj perfektne pripravený hudobný a spevácky sprievod zborov Krkafce a Jambo.

Aj tento rok prijali pozvanie do Tužiny noví interpreti, ktorí tvoria kresťanskú hudbu. Mali možnosť zaspievať a ohlasovať Božiu lásku vo vynovenej sále kultúrneho domu. Festival otvoril Zbor sv. Jakuba hymnickou piesňou Pozdvihni svoj hlas. Tento rok po prvýkrát dostala priestor na vystúpenie folková kapela Zabudnutí - síce nepatria medzi

medzi gospelových interpretov, svojim vystúpením dokázali, že pokojne sa môžu prezentovať aj v tejto oblasti. Známa kapela Križiaci splnila očakávanie svojich fanúšikov. Precízny hlas Majky Sibikovej sa niesol sálou a dôstojne vzdával chválu Pánovi. Troška rokovejši prejav kapely 30tri zaujal najmä mladšie ročníky v publiku. Lukáš Hirko so svojou kapelou predviedol nielen profesionálne hudobné, ale aj duchovné kvality tejto kapely. Po kapele 30tri sa pódia ujala sestra Eliška so svojou kapelou. Okamžite si získala ľudí v hľadisku svojou úprimnosťou a charizmou.

Záver festivalu patril kapele eSPe, ktorú nebolo treba zvlášť predstavovať. Sami prítomných rovno informovali, že túžia hrať bohaté a výdatné chvály prekračujúce rozumové limity a hranice všednosti. Môžeme s pokojným svedomím vyhlásiť, že u nás, v Tužine, sa im to podarilo a boli dôstojným ukončením piateho ročníka festivalu.

Vďaka všetkým účinkujúcim, skvelému moderovaniu Peťa Kršiaka z rádia Lumen, ktorý dodal festivalu niečo nové, aj sponzorom. Pozdvihni svoj hlas sa stáva skoro rodinným festivalom našej obce. A tak, ako hovorí Pán: Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som aj ja medzi nimi. Na festivale sa nás zišlo o čosi viac a Ten, na ktorého oslavu sa festival konal, bol medzi nami a Jemu patri najväčšie ďakujeme.

Text: Katarína Ošvátová
Foto: Ing. Peter Ošvát

Tužina opäť ožila kresťanskými piesňami

Správa z farského časopisu Bartolomej prináša typický, výrazne nežurnalistický prvok textov tohto druhu: záverečnú ďakovačku, dokonca aj sponzorom. Okrem toho sa začína najmenej dôležitou a zaujímavou informáciou – o úvodnej omši a celebrantoch. Nato vyratúva všetkých zúčastnených a stručne charakterizuje ich vystúpenia – bez žurnalistického vkladu v podobe vyzdvihnutia najlepšieho a najhoršieho, prípadne nového, originálneho, prekvapivého. Pripája autorovu úvahu a komentár, čo už nie je zápisnicový prvok, ale možno sa o ňom zmieniť ako o typicky nespravodajskom prvku neprofesionálnych textov tohto druhu.

Betónový stĺp sa dočkal využitia. Po rokoch...

1. mája 2011, v deň blahorečenia pápeža Jána Pavla II. vo Vatikáne, odhalili v Ružomberku jeho bustu a pomenovali po ňom časť Hlinkovho námestia - Park Jána Pavla II.

☒ Betónový stĺp v Parku Jána Pavla II. zdobia výroky. Dlhé roky bol tento kváder nevyužitý. Dočkal sa 1. mája 2011.

Park Jána Pavla II., ktorý vytvára priestor pred Rektorátom Katolíckej univerzity (KU) v Ružomberku, je od nedele 1. mája súčasťou Hlinkovho námestia. Ajs účasťou asi tisícky veriacich ho posvätil spišský pomocný biskup Mons. Štefan Sečka. Stalo sa tak pri príležitosti beatifikácie prvého slovanského pápeža. Ku slávnostným chvíľam prispeli taktiež spevokol KU a dychová hudba Supranka.

Vyroky na kvádri

Súčasťou slávnosti otvorenia parku bola aj svätá omša vo farskom kostole. Po nej procesia prešla k novovytvorenému spomienkovému miestu na prvého slovanského pápeža Jána Pavla II. Dominuje mu mramorový kváder, na ktorom sú na jeho všetkých štyroch stranách citáty a výroky uvedenej osobnosti. Na podstavci pri vchode do Rektorátu KU je busta pápeža Jána Pavla II. „Ján Pavol II. nám všetkým

zanechal príklad kresťanského života. Svoju svätosť prežíval dennodenne, vydával živé svedectvo Evanjelia. Jeho skutky hovoria za všetko. Miloval Boha a ľudí, slúžil im do posledného výdychu. Bol to svätý muž.“ povedal na slávnosti rektor KU prof. Tadeusz Zasepa. Doplnil, že je rád ústretovosti mesta Ružomberok pri realizovaní uvedenej myšlienky. Takisto vyslovil potešenie, že betónovému stĺpu pred rektorátom sa po dlhom čakaní dostalo dôstojného poslania. Nebolo to na škodu, lebo teraz má ten najdostojnejší význam. Do čierneho mramoru vytesali nesmrteľné slová Svätého otca. Podľa slov T. Zasepa, keď čítate písmeňá, tak môžete nahliadnuť nielen do hĺbky ich významu, ale aj do hĺbky svojej duše. Lebo vo vnútri každého písmeňa je zrkadlo.

V ňom sa odráža naša tvár. Mons. Š. Sečka, ktorý bustu so stĺpom odhalil a posvätil, vidí v osobe Jána Pavla II. veľ-

kého priateľa mladých. „Čo som si prvé všimol, bola jeho vŕcna láska k mladým. Som preto rád, že Park Jána Pavla II. otvárame práve na Katolíckej univerzite, práve v Ružomberku, v prostredí plnom mladých,“ podotkol. Verím, že busta tu bude natrvalo a nikdy nepride doba, že ju budeme musieť odstrániť, pripomenul počas sv. omše A. Kostelanský.

Miesto stretnutí

Ružomberký primátor Ján Pavlík vyslovil želanie, aby sa park stal priestorom, kde sa budú stretávať Ružomberčania. Okrem iného povedal: „Budeme tu môcť spomínať na pontifikáciu Jána Pavla II. A vzdať mu svoju úctu.“ Významným spôsobom bol Ján Pavol II. spojený s ružomberkou KU. Jej rektor pri tejto príležitosti uviedol: „Počas jeho pontifikátu bola kreoaná medzinárodná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou, ktorá zahf-

ňala aj vznik Katolíckej univerzity na Slovensku. Práve pápež Ján Pavol II. podpísal

dokumenty, súvisiace so vznikom univerzity a poželhal ju samostatným dekrétom. Vedenie a jej ďalších zástupcov prijal niekoľkokrát na samostatnej audiencii. Prvému riaditeľovi Pedagogického inštitútu sv. Ondreja v Ružomberku (predchodcovi Katolíckej univerzity) a neskoršiemu rektorovi KU prof. Jozefovi Ďurčekovi udelil vysoké pápežské vyznamenanie - Rád Gregora Veľkého,“ vysvetlil rektor T. Zasepa iniciatívu KU otvoriť Park Jána Pavla II.

Bol to skvelý človek

Zároveň si zaspomínal na pontifikát Karola Wojtylu, ktorý patrí k najvýznamnejším osobnostiam 20. storočia. Mal ho možnosť spoznať už ako študent, seminarista, aj ako neskorší pedagóg na Katolíckej univerzite v poľskom Lubline. „Bol skvelý človek a pedagóg. Mal vplyv na každého individuálne. Vždy mal čas na ľudí a volal sa. Na univerzite v Lubline sa zhováral so študentmi, pristavoval sa pri nich. A to sa, povedzme si úprimne, mnohokrát u profesorov nevidí. Svojimi skutkami a konaním odovzdával príklad pre nás všetkých. Snažím sa ho nasledovať a odovzdávať ľudom to, čo on odovzdával. On je však neopakovateľný – aj v živote, aj vo svätosti.“ Busta blahoslaveného Jána Pavla II. pochádza z dielne vedúceho Katedry výtvarného umenia Pedagogickej fakulty KU a sochára Rastislava Biarína.

Tibor Šula

JEDNOU
VETOU

03

V Lubochní chcú zaviesť názvy ulíc v obci; chcú tým pomôcť lepšej orientácii záchranných zložiek a návštevníkov.

04

Riaditeľ Kultúrneho domu A. Hlinku Peter Černák na rokovaní zastupiteľstva oznámil, že odstúpil z funkcie, aby sa mohol naplno venovať kinu Kultúra.

Betónový stĺp sa dočkal využitia. Po rokoch...

Rozsiahlu správu z Ružomberského hlasu možno označiť za referát orámovaný krátkou správou a typickou záverečnou spravodajskou informáciou (kto je autorom predmetnej busty). Medzitým autor dopodrobna referuje o jednotlivých prejavoch zúčastnených autorít (rektor, biskup, primátor), ktorých obsahlo cituje. Do polohy referátu/ zápisnice posúva text aj úplne nepodstatná zmienka o spevokole a dychovej hudbe – len aby sa na nič nezabudlo.

Otvorenie Dní mesta s rozpačitým úvodom

Druhý majáles v Čutkove bol 30. apríla počiatočnou stanicou pre desiatky podujatí, ktoré nás čakajú

„Srdečne vás vítam, a rovnako vás pýtam – prišli ste dostatočne smädní? Prišli ste dostatočne hladní? Máte chuť si zaspievať a s nami sa zabávať? Nuž, my vám budeme z častejšieho spevu, tanca a zábavy v dnešnej popoludňajšej plnnej mierou nalievať.“ takto privítal viac ako tisíc divákov moderátor druhého majálesu v Čutkovskej doline Peter Bačkor. Táto akcia v sobotu 30. apríla zároveň slávnostne otvorila dvojmesačné Dni mesta Ružomberok 2011.

Čo budete môcť dnes vidieť, počuť a ochutnať? – pokračoval moderátor. „Je toho veru

hodne, čo vám chceme ponúknuť. Budú vám majstri od fachu tancovať a spievať, až do času, kým sa bude stmievať. Predtým však, komu by nebolo dosť, privítame vzácných hostí. A potom, ak nedôjdu nám sily, var by sme aj ten máj postavili. Keď sa vás opytajú, čo je nové, povedzte, že začal druhý majáles v Čutkove.“

Potom na pódium moderátor prekvapujúco nepozval primátora, ale Patrika Haba z Liptovskej stavebnej spoločnosti, ktorá pomohla zorganizovať podujatie. Ten však namiesto stručného privítania začal opisovať profil firmy, čo

”

Dni mesta Ružomberok 2011 sa oficiálne začali 30. apríla v Čutkove. Budú trvať dva mesiace a ich ukončenie je naplánované na 29. júna.

vyvolalo u niektorých divákov značnú vlnu nevôle.

Následne sa dostal k slovu pri Kolibe u dobrého pastiera aj primátor J. Pavlík. „Som veľmi rád, že dnešný deň je krásny. Verím tomu, že takéto dni zažijeme v Ružomberku počas nasledujúceho obdobia každý víkend. Dnešným programom začíname písať kapitolu Dní mesta 2011. Je mi veľkou ctou, že ich môžem otvárať práve tu, symbolicky, spiežovcami.“ Nasledovalo zazvonenie na tradičné slovenské spiežovce a takto šéf radnice otvoril tohtoročné Dni mesta.

To už do Čutkova prichádza-

li ďalšie desiatky divákov, aby si pozreli aj vystúpenie ružomberkého folklórného súboru Liptov, ktorý predviedol kusisko zo svojho bohatého repertoáru. Podobne diváci tleskali aj folklórnemu zoskupeniu Ōčován z Ōčovej. Nasledovalo slávnostné zapálenie Čutkovskej vatry a program vyvrcholil stávaním mája.

Druhý ročník majálesu v Čutkove a Otvorenie Dní mesta Ružomberok 2011 zorganizovali Liptovská stavebná spoločnosť, Koliba u dobrého pastiera a mesto Ružomberok.

Michal Domenik

Z

ZASLŮŽIA SI TO

CHVÁLIME

KATOLÍCKU UNIVERZITU a MESTO RUŽOMBEROK za to, že spojili sily a podarilo sa im pripomenúť si osobnosť Jána Pavla II. Od nedele 1. mája má Ružomberok park, pomenovaný po tomto bývalom, už blahoslavenom, pápežovi. Tvorí časť Hlinkovho námestia, pred rektorátom univerzity.

KARHÁME

Ťažko v tomto prípade určíte konkrétneho vinníka, no nepáčilo sa nám i niektorým divákovi, že počas otvárania Dní mesta Ružomberok 2011 (30. apríla v Čutkove) pozval moderátor na pódium najskôr Patrika Haba zo súkromnej firmy, a až potom sa dostal k slovu primátor Ján Pavlík. Ide o diplomatický lapsus, aký by sa skutočne nemal stávať. To už ani nehovoríme o tom, že P. Habo namiesto stručného privítania divákov začal rozprávať o profile súkromnej spoločnosti.

Svoje tipy do rubriky Zaslúžia si to nám zasielajte e-mailom na adresu redakcia@rkhlas.sk, alebo esemeskou na 0918 344 358.

B

BEZ KOMENTÁRA

☒ Vstupná brána do Vlkolínca z Bieleho Potoka.

JEDNOU VETOU

21

V piatok hrajú futbalisti MFK Ružomberok B od pol piatej proti Petržalke; v sobotu 14. mája zase áčko hostí pod Cebratom Zlaté Moravce (17.30 h).

22

Mnohí Ružomberčania sa sťažujú, že hlavná pošta v meste na Bernolákovej ulici je cez pracovný deň otvorená až od ôsmej ráno.

Otvorenie Dní mesta s rozpačitým úvodom

Prvky referátu a zápisnice možno v tejto správe sledovať predovšetkým v rozsiahlych citáciách zúčastnených – zo spravodajského hľadiska úplne nepochopiteľne tvorí takmer polovicu textu citát úvodného príhovoru moderátora (v štýle lacných rečníckych figúr starejšieho na svadbe). Potom text prerušuje autorov komentujúci vstup a nasleduje obsiahly citát z príhovoru primátora, úplne bezobsažný a všeobecný (je krásny deň, azda bude takých viac, je mi cťou...). Nechýba priblíženie programu, vymenovanie účinkujúcich folklórnych súborov a typicky novinárska záverečná zmienka o organizátoroch/ sponzoroch.

Snehu takmer nebolo, no rozpočet na zimnú údržbu sa minul

Rozpočet na zimnú údržbu v sezóne 2010/2011 bol 210 tisíc eur. Ukončená bola 11. marca 2011. Na údržbu boli minulé všetky peniaze, napriek tomu, že pokiaľ ide o sneh, bola to jedna z najslabších zím v tomto tisícročí. Situáciu vysvetlil Ivan Kamhal z oddelenia investičnej výstavby a komunálnych služieb. „Materiál na posyp, pluhovanie, ručný posyp, zber odpadu, odvoz snehu a zimnú pohotovosť,“ vymenoval položky, ktoré spadajú do zimnej údržby. Pokračoval: „Zima síce bola pokojná, ale už v novembri 2010 bol sneh a na tento mesiac sme nemali položku v rozpočte. Za zimu sme minuli 205 tisíc eur. Zimnú pohotovosť sme ukončili 11. marca. Teraz prichádza na rad čistenie chodníkov a ciest od posypového materiálu.“

Co bude s takmer päť tisíc eurami, ktoré sa po sezóne zvyšili? pýtame sa I. Kamhala. „Pôjdu na vykrytie výdavkov na zimnú údržbu v novembri 2010,“ odvetil. Zaujímalo nás, ako sa pripravuje rozpočet na zimnú údržbu pri bilancovaní tohtoročnej zimy, ktorá bola vskutku neobvyklá. Od januára do marca sa totiž v Ružomberku prakticky nevytvorila snehová pokrývka. Prítom peniaze na zimnú údržbu sa podľa naplánovaného rozpočtu na údržbu takmer vyčerpali. „Rozpočet nemáme nastavený na plné výkony, ktoré sa dajú predpokladať pri normálnej zime. Staráme sa o údržbu 83 kilometrov ciest. Pluhujeme, odhŕňame, posypeme, ak by sa vytvorila strata, robili by sme zmenu rozpočtu. Podobný objem financií sme mali aj na údržbu v predošlej zime. Napríklad počas zimy 2006/2007, ktorá prekvapila množstvom snehu, sme mali výdavky na údržbu vyše 10 mil korún.“

Podotkol, že na zimu sa nemôžno pozerat len cez množstvo napaďnutého snehu. „Mesto je v kopcovitom teréne, cesty sa preto posypajú aj keď je minimum snehu, aby bola zabezpečená jazdnosť, najmä pre autobusy. Posypový materiál sa hodne míňal, aj keď nebol sneh, pretože sa vytvárala námraza. Najdôležitejším ukazovateľom pre hodnotenie dobrej či zlej zimnej údržby pre nás je, že nedošlo k dopravnej nehode z titulu nezjzdnosti alebo zlej zjzdnosti ciest, ktoré máme na starosti,“ dodal.

(js)

Diecézne kolo súťaže Biblická olympiáda

Diecézne kolo vedomostnej súťaže 9. ročník Biblickej olympiády sa uskutočnilo 14. apríla v Spišskej Kapitule. Zorganizovali ju Katolícke pedagogické a katechetické centrum v spolupráci s Diecéznym katechetickým úradom Spišskej diecézy a Ministerstvom školstva SR. Konkrétne úlohy pripravuje odborná komisia pre Biblickú olympiádu. Zúčastnili sa na nej aj žiaci Gymnázia sv. Andreja (GSA) v Ružomberku Dominika Snauková, Juraj Nechaj a Alžbeta Grznárová.

„Predmetom súťaže sú každoročne vybrané knihy zo Svätého Písma. V tomto roku to

bola Prvá kniha Samuelova a Lukášovo evanjelium. Naše družstvo ju tohto roku vyhralo. Počas predošlých troch rokov nás od tejto pozície delili iba jeden či dva body, preto sme skončili druhí,“ povedal vedúci prípravy ružomberských študentov Kamil Nemčík z Cirkevného gymnázia v Ružomberku. Pre naše noviny doplnil, že tento úspech ich posunul do celoslovenského kola súťaže, ktoré sa uskutoční v máji v Spišskej Kapitule. Zúčastní sa na ňom zástupcovia všetkých slovenských diecéz.

(ts)

Ružomberskí folkloristi vyniesli bájnu Murienu

FOTOREPORTÁŽ

TIBOR SULA

Vynášanie Murieny je starý pohanský zvyk z čias starých Slovanov, ktorý ožil 15. apríla v ružomberskej pešej zóne. Postarali sa o to folklórny súbor Liptov a detský folklórny súbor Liptáčik z Ružomberka. Sprievod išiel z Maďacovej ulice, cez ulicu Podhora k rieke Revúca, kde upálili a utopili Murienu počas obradných tanco- Podľa slov umeleckého

vedúceho súboru Liptov Igora Littvu, vynášanie Murieny znamená začiatok jari. V minulosti sa rok začínal práve ňou. Súviselo to s poľnohospodárskym zameraním života.

V regióne Liptova vynášali figurinu oblečenú do kroja k rieke, k potoku, kde ju zapálili a hodili do vody. Muriena predstavovala zimu, ktorej sa chceli miestni obyvatelia striasť. Mu-

rienu v Liptove vynášala najčastejšie na Kvetnú nedeľu, týždeň pred Veľkou nocou.

Jarné zvyky s Vynášaním Murieny a príchodom jari približba na Veľkonočnú nedeľu taktiež v obci Liptovské Sliacne. Program pripravili folklórna skupina Sliacanka a detský súbor Sliacáčik.

Uvedú ho po hlavnej svätej omši vo farskom kostole.

(ts)

JEDNU VETOU

17

Podľa internetovej stránky sliace.sk bude centrálna materská škola v Liptovských Sliacoch hotová najskôr v lete budúceho roka.

18

Na turistickom chodníku z Lubochne cez Kútňikov kopec, až po Chabzdovú síce v minulom roku obnovili značenie, ale časové údaje na tabuliach sa rozchádzajú.

Diecézne kolo súťaže Biblická olympiáda

Krátka správa z Ružomberského hlasu je zápisnicová predovšetkým úplne nespravodajským usporiadaním jednotlivých informácií a ich nedostatočným spracovaním zo surovej podoby do novinárskej. Začína sa málo podstatnými informáciami o tom, kto podujatie organizoval a pripravil úlohy. Tie bývajú typickým záverom novinárskych správ. Rozsiahly citát od kompetentného zdroja je uvedený v celku namiesto toho, aby ho autor využil iba ako informáciu a jednotlivé údaje z neho sám spracoval a usporiadal (víťazstvo ružomberského družstva, predmet súťaže, doterajšie skúsenosti miestneho gymnázia na predchádzajúcich ročníkoch). Nespravodajsky zápisnicový je aj titulok – pomenúva tému, ale obchádza pointu.

ZHRNUTIE

Za typické zápisnicové a referátové črty neprofesionálne napísaných novinových správ môžeme na základe predchádzajúcej analýzy označiť:

- chronologický postup namiesto dynamického,
- s tým súvisiace predradenie nepodstatných informácií pred podstatné,
- únavne dôsledné vymenúvanie všetkého namiesto niečoho (všetky body programu udalostí bez zdôraznenia, vyzdvihnutia, ocenenia, pohanenia...),
- zbytočné zmienky o úplne samozrejmych bodoch programu udalostí svojho druhu (adorácie a ružence na púťach, vystúpenia folklórnych súborov na mestských slávnostiach a pod.),
- menovačky (všetci zúčastnení alebo inak zainteresovaní bez rozvitiu ich úlohy na podujatí a prínosu k nemu – len aby sa v správe všetci našli a boli spokojní),
- ďakovačky (zmienky o organizátoroch, sponzoroch atď.),
- absenciu posolstva (texty akoby odpísané z programu podujatia, ignorujúce zmienku o tom, prečo je ono dôležité, čo prinieslo, čo sa tam stalo, čo nové, zaujímavé, dôležité ho robí spravodajsky významným),
- tematické titulky (opíšu tému, ale obídu pointu),
- v prípade rozsiahlejších textov štedré citáty zúčastnených, tiež zoradené chronologicky.

Napísať takúto správu je v zásade jednoduchšie ako udalosť prekopať do podoby obrátenej pyramídy. Preto sú zápisnicové a referátové správy zväčša svedectvo o autorovej neprofesionalite, nešikovnosti, lenivosti. Chýba im žurnalistický vklad, často sú napísané akoby od stola, na základe programu podujatia, bez osobnej účasti. Prípadne autor osobnú účasť nezúročí a ostane pri niekoľkých informačne prázdnych citátoch z príhovorov (primátorove frázy o počasí a o pocte, že môže otvárať také podujatie, veľvyslankynino vyzdvihnutie pápeža trpiteľa, kazateľova všeobecne známa pravda). Liekom na zápisnicovosť a referátovosť správ je teda novinárska námaha a dôslednosť, prípadne trochu odvahy (sklamať tých, ktorí chcú čítať o sebe).

POROVNANIE ŽÁNROVÝCH TYPOLÓGIÍ

SPRÁVY Z VYBRATÉHO SÚBORU AKTUÁLNYCH NOVINÁRSKÝCH SPRÁV ZARAĐUJTE PODĽA:

- TRADIČNÉHO SLOVENSKEHO ČLENENIA (KRÁTKA, ROZŠÍRENÁ, DIALOGIZOVANÁ, REFERUJÚCA, ÚRADNÁ, BELETRIZOVANÁ),
- ANGLOSASKÉHO ČLENENIA (HARD NEWS, SOFT NEWS, ANALÝZA).
- POROVNAJTE VÝSLEDKY, URČITE, V KTOREJ SKUPINE JE ZASTÚPENIE DRUHOV SPRÁV PESTREJŠIE, A VYSLOVTE ZÁVER O FUNKČNOSTI JEDNOTLIVÝCH TYPOV KLASIFIKÁCIE V SÚČASNOM SLOVENSKOM ŽURNALISTICKOM PROSTREDÍ.

Na porovnanie žánrových typológií (klasická slovenská vs. anglosaská) sme si vybrali jedno ucelené denníkové vydanie (okrem športovej sekcie), aby vzorka spravodajských textov zahŕňala celú paletu žánrov využívaných v súčasnom denníku.

Pravda, č. 165/18. júla 2011.

Dostupné na: <http://dennik.pravda.sk/Pravda.aspx?datum=18.7.2011#1>

Názov správy (strana)	Klasický slovenský typ	Anglosaský typ
Lekár má menej ako pracovník poisťovne (1, 6)	rozšírená správa (takmer rozbor)	analýza
Murdoch sa kajá, Brooksovú zadržali (1)	krátka správa	hard news
Starostov chcú trestať po novom, výsledok je neistý (2)	rozšírená správa	hard news
Slovensko príde o tanky, nechá si letectvo (2)	rozšírená správa	hard news
Kauza Mello je na začiatku (3)	rozšírená správa	analýza
Švagra ministra Simona našli mŕtveho (3)	krátka správa	soft news
Radičová chce spojiť múzeum komunizmu s ÚPN (3)	krátka správa	soft news
Dzurinda bude v inzerátoch pokračovať (4)	rozšírená správa	hard news
Na chlapca sa zrútil náhrobný kameň (4)	rozšírená správa	soft news
Po testoch čaká banky skutočná kríza (10)	rozšírená správa	hard news
Matky slovenských bánk obstáli rôzne (10)	rozšírená správa	hard news
USA chcú poznať klientov švajčiarskych bánk (10)	krátka správa	hard news
Clá proti Číne boli chybné (10)	krátka správa	hard news
Tata chce ponúkať domy za 500 eur (10)	krátka správa	soft news
Brusel chce za dotácie aj úhory (11)	rozšírená správa	analýza
Dovolenka na chalupe je aj o tretinu lacnejšia (12)	rozšírená správa	analýza
Taliansko sa bude uskromňovať postupne (12)	rozšírená správa	hard news
Predaj ventilátorov stúpol až päťnásobne (13)	rozšírená správa	soft news
Afganci preberajú kontrolu (14)	rozšírená správa	hard news
Murdoch sa ospravedľňuje, Brooksovú zatkli (14)	rozšírená správa	hard news
Zahasili požiar na Brači (14)	krátka správa	hard news
Obama nahneval Čínu (14)	krátka správa	hard news
Čilskí baníci žalujú štát (14)	krátka správa	hard news
Sýrčania zatýkali (14)	krátka správa	hard news
Zomrel bývalý uruguajský diktátor (14)	krátka správa	hard news
Amerika chce aj nechce telefón na Európu (15)	rozhovor (analytický)	rozhovor (analytický)
Lod' Bulgaria mieri na hladinu (16)	rozšírená správa	hard news
NATO znova ostrefovalo Tripolis (16)	rozšírená správa	hard news
Bývalá nórska krásavica chce vymeniť Sarkozyho (17)	rozšírená správa	soft news
O televízne ceny Emmy stoja aj oscaroví herci (36)	rozšírená správa	soft news
Marek Mackovič: Snívam o výstave Toulouse-Lautreca (36)	rozšírená správa	soft news
Zomrela Withersová, Hitchcockova Blanche (36)	krátka správa	soft news
V Chicagu stojí osemmetrová Marilyn Monroe (36)	krátka správa	soft news
Allenova novinka je jeho najväčší kasový trhák (36)	krátka správa	soft news

Výsledok podľa klasického slovenského delenia

krátka správa	14
rozšírená správa	19
dialogizovaná správa	1
beletrizovaná správa	0
úradná správa	0
referujúca správa	0
spolu	33

Výsledok podľa anglosaského delenia

hard news	18
soft news	11
analýza	4
rozhovor	1
spolu	33

ANALÝZA A POROVNANIE

Slovenská kategorizácia ukázala, že súčasné denníkové spravodajstvo vôbec nevyužíva polovicu zadaných typov správ: nenašli sme žiadnu úradnú, referujúcu ani beletrizovanú správu. A keby sme zo vzorky vylúčili hraničný text zaradený medzi rozhovory (pretože mal skôr analytický než spravodajský charakter), mohli by sme hovoriť až o dvoch tretinách nevyužívaných typov správ: vrátane dialogizovanej správy. Celá vzorka sa teda rozdelila medzi krátke a rozšírené správy. A hoci pomer 14 : 19 môžeme nazvať pomerne vyrovnaným, treba povedať, že krátke správy „zachraňovali“ len rubriky *Stručne* v domácom, zahraničnom aj ekonomickom spravodajstve, kde počet správ pre ich rozsah, prirodzene, narastie. Išlo pritom len o jeden typ krátkych správ: jednotlivce. Noticky ani fleše sme nezaregistrovali. Z hľadiska obsadenia novinovej plochy môžeme teda hovoriť o takmer výlučnom používaní rozšírených správ, a to tiež s takmer stopercentnou prevahou jedného typu: interpretujúcej rozšírenej správy. Pokračujúcu by sme azda výnimočne našli, komentujúcu môžeme bez obáv označiť za vymretú. Neznamená to, že by súčasní novinári nevstupovali do svojich správ názorovými prvkami, tie však majú inú formu ako tú, ktorá určuje komentujúcu správu. Ide skôr o menej „nápadné“ autorské vstupy než o priamy komentatívny dovetok.

Ak sa teda z danej typológie využíva v súčasnom slovenskom spravodajstve len zlomok, svedčí to o prekonanosti tejto typológie a o potrebe aktualizovať ju. Takú potrebu sme zaznamenali v oblasti vnútornej špecifikácie rozšírených správ – našli sme napr. správy blížiac sa portrétu osoby alebo analýze, nemali sme ich však ako pomenovať.

V anglosaskom delení sme sa nestretli s bielymi miestami – využité boli všetky typy správ. A to v relatívne očakávateľnom pomere: s miernou prevahou hard news nad soft news a so sporadickejším zastúpením analýz. Museli sme dokonca pridať žáner rozhovoru, ako sme však už konštatovali, ten bol na pomedzí spravodajstva a analytickej publicistiky. No treba konštatovať, že hranica medzi hard a soft news bola neraz pomerne nejasná a že aj v tomto prípade by sa žiadala užšia špecifikácia vnútri týchto dvoch hlavných spravodajských typov.

Ale celkovo možno uzavrieť, že anglosaské delenie správ vyhovuje súčasnému slovenskému spravodajstvu lepšie ako klasické slovenské delenie a javí sa ako použiteľnejšie.

To však neznamena, že je ideálne. Aj tento krátky exkurz ukázal, že by sa žiadalo nanovo preskúmať slovenské spravodajské texty a zdefinovať ich aktuálne kategórie. To je téma vhodná na diskusiu, uvažovanie, tvorivý prístup...

SPRAVODAJSKÉ HODNOTY

VO VYBRATOM SÚBORE NOVINÁRSKÝCH SPRÁV URČUJTE SPRAVODAJSKÉ HODNOTY.

Existuje veľa klasifikácií a zoznamov spravodajských hodnôt. Medzi základné patria: konflikt, spor, boj,

sex, erotika,

elitnosť (dôraz na účasť autorít na danom jave),

emotívnosť (aj v témach v podstate neemotívnych, napr. financovanie cirkvi),

príbeh,

majetkové záležitosti, bohatstvo,

kurióznosť, nezvyčajnosť, senzačnosť (neraz nafúknutá až do nepresnosti),

novosť, prekvapivosť,

tajomnosť (záhadnosť),

odhalenie (niekto niečo tajil),

paradox (nesúlady s očakávaniami, pričom premisy aj záver môžu byť mierne vykonštruované: napr. väčšina ľudí sa hlási k cirkvi – a predsa s ňou v danej veci nesúhlasia),

praktický vplyv na každodenný život.

Ľudskosť,

súvislosť s inými udalosťami (často v duchu polarizácie, resp. hľadanie súvislostí s významnými politickými a pod. udalosťami).

Niekedy sa medzi spravodajské hodnoty zaraďujú aj vlastnosti ako aktuálnosť, konkrétnosť, zrozumiteľnosť, jednoduchosť (resp. zjednodušenosť) a pod., to však nie sú spravodajské hodnoty, ale základné podmienky na žurnalistickosť témy a textu.

Na analýzu spravodajských hodnôt sme si vybrali správy zo slovenských denníkov a týždenníkov.

Pri určovaní spravodajských hodnôt jednotlivých článkov sme sa pýtali: Čo je na tejto téme a na texte zaujímavé/ dôležité? Čo ho robí hodným uverejnenia? Čím sa čitateľ nechá upútať?

BÁN, Andrej: O tajných sterilizáciách. In: *Tyzden.sk*, 30. 6. 2011, dostupné na: <http://www.tyzden.sk/nazivo-doma/o-tajnych-sterilizaciach.html>

O TAJNÝCH STERILIZÁCIÁCH

V Spojených štátoch v minulom storočí sterilizovali desiatky tisíc černošských žien – v tichosti, bez ich súhlasu. Spomenul som si na veľmi podobnú tému o rómskych ženách na Slovensku, ktoré tvrdia to isté.

.andrej Bán

Podľa nedávnej agentúrnej správy od dvadsiatych do sedemdesiatych rokov zbavili schopnosti plodiť deti asi 60-tisíc žien po celej Amerike. Dôvod? Úrady nechávali v tichosti sterilizovať ženy, u ktorých predpokladali, že „sa o svoje deti nepostarajú a nevychovejú z nich pracovnú silu“. Za sterilizáciou stála snaha „znížiť náklady na sociálnu pomoc najchudobnejším vrstvám obyvateľstva“. Rasistický dôvod bol zrejmý – rozhodovala farba pleti. Elaine Riddicková zo Severnej Karolíny má dnes 57 rokov, no v štrnástich, keď bola znásilnená, ju pri cisárskom reze sterilizovali. Prišla na to o štyri roky neskôr, keď sa vydala a chcela, no nemohla mať deti. Miestna samospráva uvažuje v podobných prípadoch o odškodnom 20-tisíc dolárov.

Späť na Slovensko. Je leto, no paralely až mrazia. Predvlani som spracoval väčší článok s názvom Telo, duša, skalpel, jazva. Jeho závery sú nejednoznačné, ako často v podobných prípadoch. Na otázku, či bola na Slovensku prax násilných sterilizácií rómskych žien, žiaľ, nemožno dať jasnú

odpoveď. Naše súdy (a zdravotníci) tvrdia, že nie. Právničky košickej Poradne pre občianske a ľudské práva (POLP) tvrdia, že áno a uvádzajú v správe Telo a duša príbehy 140 rómskych žien, často negramotných a teda neinformovaných presne o tom, čo podpisujú (súhlas so sterilizáciou sa im údajne dával obvykle podpísať vo vypätom psychickom stave pred pôrodom, pričom podpis nahradili tri krížiky).

Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) v Štrasburgu 28. apríla 2009 rozhodol, že Slovensko porušilo práva ôsmich rómskych žien, keď si nesmeli vyhotoviť fotokópie svojich zdravotných dokumentácií, ktoré by mohli slúžiť ako prípadný dôkaz protiprávnych sterilizácií. Ide o ženy, ktoré nemohli otehotnieť po pôrode cisárskym rezom. Od leta 2002 sa domáhali v nemocniciach v Krompachoch a v Prešove prístupu do dokumentácií, čo im slovenské súdy zamietli a odôvodnením, že majú právo len na nahliadnutie a výpisky – nie však na fotokópie. ESLP priznal každej zo sťažovateľiek aj finančné odškodnenie vo výške 3.500 eur a náhradu trov konania.

Profesor Karol Holomáň tajné sterilizácie vylučuje, no priznáva, že ani jedna reoperácia, ktorá by mohla takú prax potvrdiť, sa tu nevykonala. Sterilizácia je operačný zákrok v narkóze, ktorý stojí približne 230 eur a okrem pôrodníka je pri ňom potrebný anesteziológ a inštrumentárka. V dnešnej dobe sa to robí aj laparoskopicky, takže ostávajú minimálne dva vpichy s jedným stehom na bruchu. Pôrodníka – rasistu, ktorý by sa tešil na sterilizácie Rómkov z dôvodu, aby „sa nerozmnožovali“ nikto zatiaľ neodhalil. Advokátka Vanda Durbáková, ktorá spolupracuje s POLP však hovorí: „Nie všetky rómske ženy, ktoré majú podozrenie, že boli sterilizované sa obrátili na súd. Podľa mojich skromných odhadov sú takých žien stovky.“

Tak ako teda, boli alebo neboli u nás tajné sterilizácie? Príklad zo Spojených štátov ukazuje, že táto odporná prax sa nevyhla ani vyspelej demokratickej krajine. Tá si ju však dnes priznáva.

O tajných sterilizáciách (Týždeň)

- ľudská sexualita,
- násilie,
- rasový podtext,
- tajuplnosť, nevyjasnenosť.

Moralista Hríb žmýka telerozhlas, čo to dá: 10 600 eur mesačne! In: Nový Čas, 17. 6. 2011, dostupné na: <http://www.cas.sk/clanok/200468/moralista-hrib-zmyka-telerozhlas-co-to-da-10-600-eur-mesacne.html>

MORALISTA HRÍB ŽMÝKA TELEROZHLAS, ČO TO DÁ: 10 600 EUR MESAČNE!

17. 06. 2011 12:00 - Tomu sa povie biznis! Rozhlas a televízia Slovenska platí za jednu časť relácie Večer pod lampou tisíce eur.

Firma, v ktorej sedí moderátor Štefan Hríb, dostane za jeden diel relácie Večer pod lampou 2 650 eur.

Autor: anc

Podľa zmluvy dostane firma W PRESS, v ktorej figuruje aj moderátor a veľký kritik Štefan Hríb, za každý diel neuveriteľných 2 650 eur! Navyše ďalšie nemalé náklady 4 692,98 eur platí samotná RTVS. Spolu tak každý diel jeho relácie stojí 7 342,95 eur. Konkurenčná televízia JOJ PLUS pritom dokázala jednu reláciu vyrobiť za približne 1 600 €!

Aj keď je zlúčený Rozhlas a televízia Slovenska vo finančných ťažkostiach, filozofovanie Štefana Hríba o témach, ktoré drvivú väčšinu Slovákov veľmi nezaujímajú, si podľa čísiel zo zmluvy veľmi cení. Firma W PRESS, v ktorej moderátor figuruje, zinkasuje za každý jeden diel relácie Večer pod lampou neuveriteľných 2 650 eur! „Cena externých nákladov, z ktorých je financovaná celá honorárová položka na štvorhodinovú živú reláciu s hosťami, hudobnou skupinou, bodovým scenárom, režisérom, strihačom, hlavným kameramanom a ostatnými kameramanmi v štúdiu, je z pohľadu manažmentu RTVS adekvátne,“ obhajuje zmluvu hovorca RTVS Richard Šimeggy.

K tomu treba pripočítať ďalšie náklady, ktoré súvisia so samotným vysielaním relácie, ktorá podľa čísiel neláme rekordy sledovanosti, podľa zmluvy ich platí televízia a dosahujú sumu 4 692,95 eur. Zaujímavé je pritom zistenie Nového Času, že výroba jedného dielu rovnakej relácie na súkromnej televízii JOJ PLUS stála spolu len niečo cez 1 600 eur. „Výšku nákladov za reláciu nekomentujeme,“ odmietol komentovať cenu hovorca televízie JOJ Jozef Gogola.

Rozpor je aj v jednotlivých položkách. Kým podľa našich informácií honorár pre živú kapelu v Jojke bol od 0 do 30 eur, teraz sú náklady až 300 eur. Ďalšou položkou v rámci 2 650 eur, ktoré W PRESS dostáva za každý diel, je samotné moderovanie. To stojí 400 eur, licencia ďalších 150 eur a napríklad scenár 180 eur.

Pokúšali sme sa získať aj vysvetlenie samotného Štefana Hríba, ako dospel k týmto sumám, no dva dni nereagoval na telefonáty a ani na esemesky. Keďže RTVS nedisponuje ani číslami sledovanosti, musíme si pomôcť údajmi z JOJ PLUS. Od marca do decembra minulého roka sledovalo jeho reláciu na JOJ PLUS 8- až 42-tisíc divákov.

Tieto náklady si uvádza W PRESS

licencia	150 €
námet	60 €
scenár	180 €
dramaturgia filmu a dokrútky	60 €
moderovanie	400 €
réžia	300 €
hlavná kamera	190 €
strih	190 €
kameramani 5 x 85 €	425 €
hudba (živá)	300 €
účinkujúci 4 x 65 € (aliquotná časť)	260 €
cestovné náhrady a ubytovanie hostí (aliqu. č.)	80 €
mobilná časť scény - sedenie, stoly, lampy, servis (aliqu. č.)	55 €
Spolu za jednu reláciu	2 650 €

Autor: Nový Čas, ms, ste

Moralista Hríb žmýka telerozhlas, čo to dá: 10 600 eur mesačne! (Nový Čas)

- elitnosť (text sa týka známeho a v istom zmysle kontroverzného novinára),
- peniaze (a s nimi spojená závišť),
- verejný záujem (RTVS je inštitúcia financovaná z verejných zdrojov),
- odhalenie (autori sa tvária, akoby faktúry boli tajné, a oni ich predsa získali).

ZSILLEOVÁ, Miriam: Medvedev si ide do Varšavy získať Poľsko. In: SME, 6. 12. 2010, dostupné na: <http://www.sme.sk/c/5670796/medvedev-si-ide-do-varsavy-ziskat-polsko.html>

MEDVEDEV SI IDE DO VARŠAVY ZÍSKAŤ POĽSKO

Ruské vyznamenanie pre ignorovaného režiséra Andrzeja Wajdu a jeho film Katyň bude jedným zo symbolov zmierenia.

VARŠAVA, BRATISLAVA. Politici v oboch krajinách robili maximum, aby dnešná návšteva ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva vo Varšave dopadla dobre. Štátna дума prvýkrát po 70 rokoch priznala, že tisíce poľských dôstojníkov zavraždili v ruskej Katyni na povel Josifa Stalina.

Prezident Medvedev nesie do Varšavy vyznamenanie pre režiséra Andrzeja Wajdu, ktorého film Katyň nemohli v Rusku dlho premietiť. Poľská vláda zase založí centrum pre poľsko-ruský dialóg, ktoré má skúmať spoločnú históriu a zblížiť oba národy.

Podali si ruky

„Dialóg je vždy lepší ako mlčanie alebo nezmyselný konflikt,“ povedal včera pre poľské médiá premiér Donald Tusk. Bol to on, kto s dialógom začal, keď sa s ruským premiérom Vladimirom Putinom v apríli chytli za ruky nad hrobmi poľských vojakov v Katyni. Bolo to prvýkrát, čo si premiéri oboch krajín pripomenuli obeť Stalinových čistiek spoločne.

Katyň bude téma, ktorú prezidenti nemôžu obísť. Dodnes nie sú odtajnené všetky archívy a obeť neodškodnili. „Jasné slová k masakre v Katyni by mohli Medvedevovi pomôcť získať si srdcia Poliakov,“ hovorí nemenovaný poľský diplomat pre denník Nezavisimaja Gazeta.

Ruský prezident navštívil oficiálne Poľsko naposledy v roku 2002. Medvedev však príde do Varšavy druhýkrát. V apríli sa zúčastnil na pohrebe Lecha Kaczyńskiego, ktorý spolu s 95 osobnosťami zahynul pri leteckej tragédii pri Smolensku, keď išiel vzdať hold obetiam masakry pri Katyni.

Šok a smútok zblížili oba národy. Napriek tomu, že šéf najväčšej opozičnej strany Pravo a spravodlivosť Jaroslaw Kaczyński robil všetko preto, aby zo smrti svojho brata a 95 obetí havárie obvinil Moskvu.

Ruskí analytici predpovedajú, že dnešná návšteva bude prelomová a pomôže tomu obchod. „Vyšší stupeň vzájomnej dôvery znamená viac obojstranne výhodných ekonomických projektov,“ hovorí pre Reuters moskovský analytik Nikolaj Bucharin.

Nič by podľa neho nepomohlo vzťahom viac, ako účasť ruských ropných spoločností na kúpe akcií poľskej ropnej spoločnosti Lotus, či spolupráca s Poľskom na rekonštrukcii atómovej elektrárne v Kaliningrade.

Čaká aj Brusel

Z Varšavy letí ruský prezident na summit s Európskou úniou do Bruselu. Aj tam čakajú na zmierenie. Poľská nedôvera Moskve komplikuje spoluprácu s Ruskom.

„Zmierenie s Ruskom nebude jednoduché, ale je potrebné. To, čo sa podarilo Nemcom a Poliakom, musí byť možné aj medzi Rusmi a Poliakmi,“ povedal poľský prezident a vyštudovaný historik Bronislaw Komorowski.

pondelok 6. 12. 2010 | Miriam Zsilleová

Medvedev si ide do Varšavy získať Poľsko (SME)

- konflikt (historické nepriateľstvo medzi Ruskom a Poľskom),
- elitnosť (aktéri, na čele s Medvedevom, sú významné osobnosti),
- zmena (v stave dlhodobej averzie sa črtá zmierenie),
- súvislosť s dôležitou udalosťou (pád lietadla a smrť najvyšších poľských štátnych predstaviteľov),
- násilie, vojna, tajuplnosť (združené v katyňskej tragédii, s ktorou aktuálna udalosť súvisí).

HOLEŠ, Milan: Lipšicov rezort berie milióny na fiktívnych ľudí. In: Pravda, 6. 12. 2010, dostupné na: http://spravy.pravda.sk/lipšicov-rezort-berie-miliony-na-fiktivnych-ludi-f74-sk_domace.asp?c=A101205_203316_sk_domace_p23

LIPŠICOV REZORT BERIE MILIÓNY NA FIKTÍVNYCH ĽUDÍ

Michal Holeš | 6. decembra 2010 6:09

Ministerstvo vnútra pod vedením Daniela Lipšica (KDH) ako jedno z mála berie naďalej milióny eur aj na ľudí, ktorých v skutočnosti nezamestnáva. Takéto praktiky obľubovala väčšina rezortov, ale po voľbách od nich upustila. Štátne peniaze na neobsadené miesta tak v minulosti na konci roka väčšinou skončili vo vreckách úradníkov ako odmeny.

Minister vnútra Daniel Lipšic
Autor: SITA

Ministerstvo vnútra ešte pred dvoma mesiacmi tvrdilo, že predchádzajúce vedenie mu nezanechalo dosť peňazí na prevádzku a zobralo si od ministerstva financií dotáciu 38 miliónov eur.

Fiktívni zamestnanci tvoria asi 4,8 percenta z vyše 37-tisíc zamestnancov rezortu vnútra. Rezort vnútra stále dostáva peniaze na tarifné platy pre 1 778 neobsadených pracovných miest. Od Nového roka zruší 902 obsadených aj neobsadených miest, na čom predpokladá úspory asi 7,2 milióna eur. Stovky miest iba na papieri však v rezorte zostanú aj v budúcom roku.

"Časť z peňazí na tieto miesta sa používa na premenlivé zložky platu obsadených miest," hovorí Natália Hattalová z komunikačného odboru rezortu vnútra. Vysvetľuje, že ide najmä o zabezpečenie verejného poriadku pri futbalových zápasoch, mimoriadne alebo neplánované akcie či vyšetrovanie špeciálnych káuz.

Ministerstvo financií pri prepúšťaní zvyčajne vyžaduje rušenie tých neobsadených pozícií, ktoré sú dlhodobo nad úrovňou troch percent. Na všetkých ostatných ministerstvách, s výnimkou pôdohospodárstva, ktoré Pravde pre reštrukturalizáciu neodpovedalo, je aktuálne spolu neobsadených 189 miest. Najviac ich má rezort dopravy. "V súčasnosti máme 85 voľných štátnozamestnaneckých a pracovných miest," hovorí Martin Krajčovič z ministerstva. Dodáva, že v súčasnosti ministerstvo prehodnocuje pôsobnosť útvarov vrátane voľných funkčných miest.

Takmer päťdesiat neobsadených miest má aj novovzniknuté ministerstvo životného prostredia. "Do tohto počtu sú však započítané aj dočasne uvoľnené pracovné miesta, teda miesta určené pre zamestnankyne na materských dovolenkách a miesta, ktoré budú obsadené novými vedúcimi zamestnancami," spresňuje Katarína Klapáková z rezortu životného prostredia.

Ministerstvo hospodárstva má devätnásť neobsadených miest. "Ostali voľné po zamestnancoch, ktorí sa rozhodli skrátiť si výpovednú lehotu a väčšinu z nich k prvému januáru zrušíme. Na tri miesta čoskoro nastúpia zamestnanci," hovorí Dárius Bošjak z rezortu hospodárstva.

Podobná situácia je aj na zdravotníctve. "V súčasnosti eviduje ministerstvo desať neobsadených miest, z ktorých bude po Novom roku v rámci šetriacich opatrení zrušených šesť," povedala hovorkyňa Katarína Zollerová. Naopak, ani jedno neobsadené miesto nemajú na ministerstvách zahraničných vecí, financií a sociálnych vecí.

Všetky rezorty s neobsadenými miestami priznávajú, že na voľné pracovné pozície dostávajú peniaze zo štátnej kasy. Inak to však je na ministerstve obrany. "Ani na jedno neobsadené úradnícke miesto nedostávame peniaze zo štátneho rozpočtu," tvrdí šéfka finančnej a ekonomickej sekcie Jarmila Mikušová. "Takisto pri plánovaní na rok 2011 vychádzame z počtu ľudí, ktorí tu reálne pracujú," uzatvára Mikušová.

Lipšicov rezort berie milióny na fiktívnych ľuď (Pravda)

- peniaze,
- verejný záujem (štátni úradníci sú platení z verejných zdrojov),
- elitnosť (Daniel Lipšic je prominentný politik),
- náboženstvo (Daniel Lipšic sa profiluje ako katolík).

KVARDA, František: *Obchodné reťazce na Slovákoch šetria*. In: *Hospodárske noviny*, 20. 7. 2011, dostupné na: <http://hnonline.sk/c1-52343670-obchodne-retazce-na-slovakoch-setria>

PRIESKUM HN. POTRAVINY V NAŠICH OBCHODOCH SÚ MENEJ KVALITNÉ.

Obchodné reťazce na Slovákoch šetria

Potraviny, ktoré obchodné reťazce predávajú Slovákom, sú menej kvalitné než tie v Rakúsku.

Potvrdil to prieskum HN, ktorý sa opieral o nákupy lacných produktov v bratislavskej i rakúskej Bille a Lidli. Zistili sme, že väčšina výrobkov spoza hraníc má kvalitnejšie zloženie. Napríklad pri mäsových výrobkoch sú rozdiely zarážajúce. A to najmä v Bille. Reťazce slová o slovenskom „druhoradom trhu“ odmietajú, spotrebiteľia i minister pôdohospodárstva však bijú na poplach. „Pomôže najmä verejný tlak ľudí,“ tvrdí minister Zsolt Simon.

Porovnanie slovenských a rakúskych výrobkov

Produkt	Slovensko (Billa)	Rakúsko (Lidl)	Podiel mäsa / bielkovín
Marmeláda Clever (Billa)	0,26 eura/100 g	0,15 eura/100 g	40,00 % / 45,00 %
Podiel marhúľ	40,00 %	45,00 %	
Podiel šľahačky (Lidl)	0,19 eura	0,29 eura	8,00 % / 12,00 %
Podiel šľahačky	8,00 %	12,00 %	
Ketchup (Lidl)	0,89 eura/1 kg	0,99 eura/800 ml	19,30 % / 70,00 %
Podiel paradajok	19,30 %	70,00 %	
Šunka Clever (Billa)	0,89 eura/100 g	0,90 eura/100 g	70,00 % / 91,00 %
Podiel mäsa	70,00 %	91,00 %	
Obsah bielkovín	10,00 %	19,00 %	
Podiel mäsa (Billa)	0,18 eura/100 g	0,47 eura/100 g	40,00 % / 84,00 %
Podiel mäsa	40,00 %	84,00 %	
Agent Clever osušený (Billa)	0,24 eura	0,33 eura	2,90 % / 3,60 %
Podiel bielkovín	2,90 %	3,60 %	

● celý nákup stál na Slovensku a v Rakúsku približne rovnako
 ● identické zloženie mali iba štyri produkty z 12
 ● väčšina výrobkov mala kvalitnejšie zloženie v Rakúsku

Integrované HN
Zdroj: online
Porovnanie potravín z dvoch obchodných reťazecí v Bratislave a Rakúsku

Napríklad rakúska šunka stojí toľko, čo slovenská, avšak obsahuje 91 percent mäsa. Slovenská verzia má 70 percent mäsového podielu a o polovicu menej výživovo hodnotných bielkovín. „Ponuka tovaru je v jednotlivých krajinách prispôbená charakteru dopytu a kúpnej sile obyvateľstva,“ vysvetľuje Jiri Králíček z vedenia slovenskej Billa. Rozdiel v tomto prípade bol však len jeden eurocent.

Rozdiely sú aj v ďalších výrobkoch. Keksy Clever z Rakúska majú zas viac náplne a niekoľkonásobne viac kaka. Obalom sa pritom takmer nelíšia od slovenských a dokonca sú o čosi lacnejšie. Sklamaním zo siete Lidl bol lacný kečup. Rakúšania si priplatia v prepočte na kilogram 35 centov, ale dostanú kečup so 70 percentami paradajok, Slováci, hoci formálne pod inou značkou, dostanú len necelých 20 percent paradajkového obsahu.

Aby bolo porovnanie výrobkov relevantné, HN sa rozhodli „posvietiť si“ na najlacnejšie produkty vlastných značiek Billy a Lidla – teda dvoch sietí, ktoré pôsobia v Rakúsku aj u nás. Z dvanástich sledovaných produktov mala väčšina lepšie zloženie v Rakúsku. Len štyri boli identické.

Pôdohospodári v kríze

O tom, že do východoeurópskych košíkov putujú druhoradé tovary, sa šepká už dlho. Pripojil sa aj minister pôdohospodárstva Zsolt Simon. „V žiadnom prípade nepovažujeme slovenský trh za druhoradý,“ presviedča hovorkyňa Lidla Lucie Borovičková. "Ponuka tovaru je v jednotlivých krajinách prispôbená charakteru dopytu a kúpnej sile obyvateľstva,“ pridáva sa Jíří Králíček z vedenia slovenskej Billy. Argumentuje aj tým, že privátne značky sú „z povahy svojho poslania lacnejšie“. Minister vidí za súčasným stavom privysoké marže reťazcov na Slovensku. Sľubuje „vyvíjanie tlaku na reťazce“ a nové opatrenia, napríklad ohlasovaciu povinnosť pri dovoze potravín.

Podľa riaditeľky Potravinárskej komory Jarmily Halgašovej však „druhoradí“ určite nie sme, tvrdí, že naši poľnohospodári bojujú s nízkymi eurodotáciami a vysokou DPH. Výrobcovia podľa nej prispôbujú potraviny požiadavkám obchodníkov a konzumentov.

Chýba uvedomelosť

Hovorca Slovenskej potravinárskej a poľnohospodárskej komory Stanislav Nemeč však otvorene hovorí o cenovom tlaku na dodávateľov, ktorý negatívne vplýva na kvalitu.

„Najvýraznejšie sa to prejavuje tam, kde nefunguje spotrebiteľský patriotizmus a povedomie. Teda aj na Slovensku,“ hovorí. To sa podľa neho stáva „odbytiskom mnohých menej kvalitných potravín“. Zmeniť to môže podľa odborníkov väčší tlak spotrebiteľov. „Asi prišiel čas oprášiť múdrosť starých materí a zamerať sa na nákup potravín lokálnych chovateľov a pestovateľov,“ pridáva sa Petra Vargová zo spotrebiteľského združenia SOS.

František Koarda

Obchodné reťazce na Slovákoch šetria (Hospodárske noviny)

- peniaze,
- nespravodlivosť (slovenskí zákazníci sú diskriminovaní),
- blízkosť (nakupovanie potravín je blízke každému čitateľovi).

Rozmaznaná Suri Cruise má len štyri roky a už má kreditnú kartu! In: TVnoviny, 6. 12. 2010, dostupné na: <http://tonoviny.sk/sekcia/soubiz/bulvar/rozmaznana-suri-cruise-ma-len-4-roky-a-uz-ma-kreditnu-kartu.html>

ROZMAZANÁ SURI CRUISE MÁ LEN ŠTYRI ROKY A UŽ MÁ KREDITNÚ KARTU!

Dcéra Toma Cruisa ju dostala preto, aby sa naučila hospodáriť s peniazmi.

USA, 06.12.2010 10:38 | nia

Po vysokých podpätkoch, ktoré nosí od dvoch rokov, a líčidlách (má ich viac ako jej mama Katie Holmes), si človek pomyslel, že dcéra Toma Cruisa Suri si už nič nové vymyslieť nemôže.

Opak je pravdou! Suri je zrejme jediné dieťa na svete, ktoré má v štyroch rokoch vlastnú kreditnú kartu. Samozrejme, že s povolením svojich milujúcich rodičov.

Mesačné vreckové už dávno nie je v kurze. Suri dostala kreditku preto, aby sa naučila lepšie hospodáriť s peniazmi. Dospelí však vedia, že platiť výhradne takouto kartou nie je žiadna výhoda. Človek tak skôr stratí prehľad o sume, ktorú už minul.

Malá celebrita má každý mesiac povolenú sumu, ktorú môže minúť. Určite je omnoho väčšia, akú majú na konte obyčajní pracujúci ľudia.

Aj pri návšteve Prahy, kde nedávno navštívila svojho ocka, ktorý tam nakrúcal niekoľko scén do štvrtého pokračovania Mission: Impossible, využila svoju kartičku a dokonca ňou chcela zaplatiť aj čašníčkovi.

Rozmaznaná Suri Cruise má len štyri roky a už má kreditnú kartu! (TVnoviny)

- elitnosť (známy herec a jeho rodina),
- peniaze (kreditná karta je dôkazom bohatstva, a v tomto prípade márnivosti),
- blízkosť (téma detí a výchovy je blízka každému čitateľovi).

KOČANOVÁ, Mária: *Svätý Pavol pozýval na obrátenie*. In: *Katolícke noviny*, č. 7/2009, dostupné na: www.katnoviny.sk

SVÄTÝ PAVOL POZÝVAL NA OBRÁTENIE

Jediný kostol Košickej arcidiecézy zasvätený Obráteniu sv. Pavla je v Chminianskej Novej Vsi. V rámci Roku sv. Pavla privítal okolo 500 mladých sabinovského dekanátu, ktorí sa tu stretli v sobotu 24. januára.

Spolu s košickým arcibiskupom Mons. Alojzom Tkáčom a kňazmi dekanátu slávil mládežnícku svätú omšu. Popoludní sa v kultúrnom dome navzájom predstavili jednotlivé farnosti. Biblista Jozef Leščinský sa mladým prihovril rozprávaním o Pavlovom obrátení, pričom sa podelil o osobnú skúsenosť odkázanosti na Božiu pomoc. Mladých povzbudil, aby boli vďační za každý prítomný okamih a naplno ho prežívali. Známemu prísloviu „čas sú peniaze“ dal hlbší rozmer, keď ho zmenil na zásadu „čas je milosť“. O agapé sa postaral obecný úrad. Náladu zas udržiavala skupina Kerygma. Nedeľnú odpustovú slávnosť vo farskom Kostole Obrátenia sv. Pavla slávil spolu s desiatimi kňazmi Mons. Alojz Tkáč. V homílii poukázal na to, ako je v každom veku života aktuálna výzva na obrátenie: u detí poslušnosťou a úctou, u mladých čistotou, u rodičov zodpovednou výchovou, v starobe trpezlivosťou. Nezabudol ani na biskupov a kňazov, ktorí, ako zdôraznil, tiež potrebujú neustále obrátenie. Arcibiskup povzbudil aj deti, aby „boli také dobré, ako sú pekné“. Farnosť v Chminianskej Novej Vsi sa cez prítomnosť arcibiskupa stala na dva dni centrom Košickej arcidiecézy.

Mária Kočanová
Snímka: Lubomír Šarišský

Svätý Pavol pozýval na obrátenie (Katolícke noviny)

- blízkosť (týka sa len čitateľov z Chminianske Novej Vsi, pre ktorých je téma priestorovo blízka),
- viera (obrátenie v titulku a myšlienky vnútri textu sú zaujímavé pre čitateľov, ktorí vyhľadávajú podnety na posilňovanie svojej viery),
- elitnosť (zúčastnil sa arcibiskup, téma sa týka známeho svätca Pavla z Tarzu; táto hodnota je však pomerne nevýrazná).

ZÁVER

Z klasického zoznamu spravodajských hodnôt sme sa teda v skúmanom súbore správ stretli s väčšinou:

Spravodajská hodnota	Počet výskytov
elitnosť	5
peniaze	4
blízkosť	3
násilie	2
tajuplnosť, nevyjasnenosť	2
odhalenie	1
konflikt	1
súvislosť s dôležitou udalosťou	1
sex	1

Zároveň sme doplnili niekoľko aktuálnych, ktoré sme v úvodnom výpočte neuviedli:

Spravodajská hodnota	Počet výskytov
verejný záujem	2
zmena	1
náboženstvo	1
nespravodlivosť	1
viera	1
rasový podtext	1

Samozrejme, neskúmali sme reprezentatívnu vzorku a nemali sme ambíciu vysloviť závery o frekvencii spravodajských hodnôt, ani konštruovať ich typológiu, už malá sonda do súčasného slovenského spravodajstva však naznačuje, kde možno hľadať najúčinnejšie pútače pre novinárovo i čitateľovo oko. Zaangažovanosť známej alebo kompetentnej osoby na udalosti, peniaze a s nimi spojená závisť či potreby každodenného života, priestorová blízkosť problému patria medzi zaručené vstupenky do novinového spravodajstva. K nim sa pridružuje násilie, tajuplnosť, odhalenie, konflikt, súvislosť s inou dôležitou udalosťou.

Za osobitnú zmienku stoja spravodajské hodnoty, ktoré sme v danom súbore správ pomenovali bez toho, aby mali oporu v bežne používaných kategóriách *news values*. Zdá sa, že súčasná žurnalistika je pomerne náchylná riešiť problémy verejného záujmu, čo by bol pre demokratickú spoločnosť dobrý znak. Podobne náboženstvo sa ukazuje ako téma vzbudzujúca čitateľský dopyt, zvlášť pre svoje prepojenie s oblasťou morálky – čo je tiež dobrý znak (ak tento dopyt pochopíme ako nepriame volanie po morálnosti). Veľmi špecifickou spravodajskou hodnotou je viera, pretože záujem o jej otázky je doménou istej skupiny príjemcov (veriacich, prípadne intenzívne hľadajúcich), a teda aj istej skupiny médií (náboženské médiá).

HODNOTENIE VLASTNÝCH TEXTOV PODĽA ŽÁNROVÝCH KRITÉRIÍ

NAPÍŠTE KONKRÉTNE NOVINÁRSKE PREJAVY ZADANÉHO ŽÁNRU. SPOLOČNE ICH VYHODNOŤTE.

Ako ukážku študentských pokusov o napísanie konkrétneho žánru uved'eme práce študentov prvého ročníka žurnalistiky na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku zo septembra 2010. Zadanie znelo: navštíviť výstavu návrhov loga mesta v Liptovskom múzeu a napísať o výstave recenziu. Výstava sa konala v atmosfére občianskej nespokojnosti s dvoma finálnymi návrhmi, ktoré odborná komisia posunula do občianskeho hlasovania, aby sa tak vybral definitívny víťaz. Preto sa mesto rozhodlo vystaviť všetky návrhy.

(Študentské práce sme vybrali zo súboru 28 textov ako reprezentatívnu vzorku. Ponechávame ich v pôvodnej podobe, bez pravopisných a iných úprav.)

Dva finálne návrhy posunuté do občianskeho hlasovania:

RUŽOMBEROK

Mesto Ružomberok vyhlásilo verejnú súťaž o logo mesta, do ktorej sa mohol zapojiť každý. Jej odborným garantom je Slovenské centrum dizajnu. Pre veľký záujem je výstava predĺžená do 3. októbra 2010. Finálne návrhy vyberala odborná porota, no mnohým sa nepáči. Mestské logo vyvolalo ostrú vlnu kritiky.

Autorom víťazného loga je mladý, 28-ročný architekt, Ružomberčan Karol Trnovský. Za logo mesta mohli ľudia hlasovať prostredníctvom mestskej internetovej stránky a sms hlasovania. Na výber mali dva návrhy, ktoré sa dostali do finále.

Návrh mal vyjadrovať dynamický charakter Ružomberka, pripomínať okolitú prírodu a zároveň rešpektovať polohu mesta ako cestovného, turistického a historického centra regiónu. Návrhy sú vystavené v Liptovskom múzeu v Ružomberku.

Podčiarknuté písmena OK na konci, vyjadrujú, že v Ružomberku je všetko v poriadku. Podľa môjho názoru je víťazné logo veľmi jednoduché. Na druhej strane by však mohlo mesto odlišovať od ostatných. Je moderné a dynamické. Vo všeobecnosti platí nepísané pravidlo, že v jednoduchosti je krása. Platí to však aj v tomto prípade? Podľa všetkého nie. Na adresu nového loga sa vzniesla vlna kritiky, najmä od mladých ľudí na sociálnej sieti facebook.

Klára

Ružomberok (Klára)

Klárin text má skôr charakter správy zmiešanej s úvahou, teda akéhosi nežurnalistického hybridu – nie je to recenzia. Recenzia by sa mala začínať údernejšie, hodnotením, nie spravodajsky. Spravodajský tón poznačuje väčšinu článku. Nežurnalisticky pôsobí subjektívny autorský vstup („podľa môjho názoru“), nezrozumiteľná je pre čitateľa veta o podčiarknutom ok na konci – autorka logo neopísala, neokomentovala. Základné nedostatky textu z hľadiska zadania sú však dva: 1. recenzia sa mala týkať výstavy a nie víťazného loga (takýto text je možné napísať aj bez návštevy výstavy, vzbudzuje podozrenie, že autorka na nej vôbec nebola), 2. textu chýba zásadný vlastný názor, hodnotenie (novinár sa nemá báť zaujať jasný subjektívny postoj a nie ostať pri vyslovení pochybností v štýle „Platí to však aj v tomto prípade? Podľa všetkého nie.“)

NELOGICKÉ LOGO

Mesto Ružomberok sa rozhodlo vyhlásiť súťaž na nové logo mesta. V propozíciách, ktoré radnica zverejnila pre súťažiacich, píše, že nové logo má byť dynamické, aktuálne, moderné, musí byť originálnym dielom autora, ktorý ho vytvoril. Do verejnej súťaže sa zapojilo vyše 80 návrhov, z ktorých odborná komisia vybrala dva návrhy. O víťazovi neskôr v SMS hlasovaní rozhodli ľudia. Dobrá myšlienka sa stretla s nepochopením verejnosti. A žiaľ, s rozčarovaním, ktoré prevláda, musím súhlasiť aj ja. Zverejniť dve víťazné logá a dať o nich hlasovať prostredníctvom SMS na stránke mesta je moderné, dynamické a ústretové k verejnosti, no zverejniť pod logami popis, čo ktoré logo znamená a ako to myslel autor, je rovnaké, akoby Pavol Országh Hviezdoslav písal básne s manuálom pre čitateľov.

Nech už dáme do propozícii súťaže čokoľvek, nemali by sme začať tým, že štyri strany zákazov a obmedzení "usmernia" autora natoľko, že z výsledku jeho práce je len torzo. A verte, že na niektorých návrhoch to vidieť. Otázka vôbec je do akej miery umelcov obmedzovať? Ak by platilo všetko to, čo je napísané v propozíciách, víťazné logo nespĺňa hlavné atribúty, a teda, že by malo vyjadriť mesto Ružomberok ako živé mesto obklopené horami v krásnej prírode, ako turistické a historické centrum Liptova, ako križovatku ciest.

"Víťazné logo predstavuje názov Ružomberok, s podčiarknutými poslednými dvomi písmenami v názve. Posledné dva znaky sú podčiarknuté a zdôrazňujú spojenie OK," vysvetľuje autor. K pozitívam loga iste patrí, že je jednoduché vo svojej podstate, nenáročné na grafické vyobrazenie, moderné. No podčiarknuté "OK" nie je tým, čo by rovno symbolizovalo národnú identitu. Koľkí zo starých občanov Ružomberka pochopia, čo chcel autor anglickým výrazom "OK" povedať? Popri oficiálnych heraldických symboloch bude mesto nové logo používať na klasických komunikačných prvkoch mesta, v internej komunikácii, pri väčšine kultúrno-spoločenských a marketingových podujatí organizovaných samosprávou mesta a podobne. Môžeme len dúfať, že radnica v dobrej vôli nepripojí k logu aj poznámku pod čiarou s vysvetlením, čo nové logo symbolizuje.

Martin

Nelogické logo (Martin)

Martinov text je skôr komentárom celkovej situácie okolo výberu loga, nemá charakter recenzie výstavy. Oceníť však treba autorovu cestu *ad fontes* – ako jediný zo študentov si naštudoval propozície súťaže a svoj trefný postreh o nich vhodne zakomponoval do textu. Žiadalo by sa však obsah propozícií viac ozrejmiť, neostať pri konštatovaní o „štyroch stranách príkazov a zákazov“. K silným stránkam textu patrí šikovný titulok a originálne prirovnanie „pokecov“ pod logami k vysvetlivkám pod Hviezdoslavovými básňami. Túto myšlienku autor úspešne využil aj v záverečnej pointe. Nežurnalisticky pôsobí prvá osoba singuláru („musím súhlasiť aj ja“). Celkovo však ide o dobre zvládnutý text (i keď mimo zadaného žánru) s dobrými postrehmi a hodnoteniami. Ešte vyššiu kvalitu by dosiahol, keby sa aj začínal hodnotením – a nie spravodajským úvodom do témy.

RUŽOMBEROK A JEHO NOVODOBÁ REVOLÚCIA

Ružomberok, mesto, ktoré určite patrí k tým známejším na Slovensku. A nie len to, ale je to dokonca piate najväčšie mesto Slovenska,... toto a ďalšie iné skutočnosti sú už však menej známe. Ružomberok je pre nás akési miesto, o ktorom vieme, ale jeho existencia nás viac nezaujíma, nezasahuje do našich životov, jednoducho povedané nijako špeciálne nás neoslovuje, samozrejme, pokiaľ to nie je miesto nášho bydliska. Má určite veľa krás a pamiatok, ale tým sa ešte neodlišuje od iných miest na Slovensku.

Jednou z možností ako vyniknúť a odlíšiť sa od iných bola aj možnosť výberu loga pre mesto Ružomberok. Po vzhliadnutí výstavy log z ktorých sa vyberalo si myslím, že sa to Ružomberku aj podarilo. Z obrovského množstva, z ktorého vybrala komisia zložená z celoslovenských, na slovo vzatých odborníkov dva finálne, rozhodla už svojím hlasom verejnosť. To či je víťazné logo „pekné“ je diskutabilné. Každý človek má istý vkus, istý druh pohľadu, ktorým sa na všetko pozerá. Každopádne víťazné logo má niečo do seba. Na prvý pohľad, to nebolo práve to, ktoré by som tipovala na víťaza, ale keď som sa pozrela druhýkrát už mal svoje šance aj u mňa. Ostatné návrhy možno boli...neviem či sa dá povedať krajšie, ale tradičnejšie určite. Dali by sa porovnávať z logami iných miest, a to by Ružomberok ostal tam kde bol doteraz,... ostal by nenápadným nápisom na mape.

Pobúrenie obyvateľstva novým logom je obrovské, dalo by sa povedať až prekvapivo, veď predsa v dnešnej modernej dobe by sme čakali aj modernejší pohľad a prístup obyvateľstva. Dnes keď každý chce byť iný a odlišovať sa od ostatných, sa čudujem, že niekto je proti tomu aby túto istú šancu malo aj naše mesto. Logo má predsa mesto odlíšiť a zviditeľniť, nie ho zaradiť medzi ostatných. Víťazný návrh síce vyzerá akoby bol vytvorený tromi pohybmi rúk za 2 minúty, ale svojou jednoduchosťou a modernosťou môže byť revolučný, hlavne pre Ružomberok, ktorý revolučné zviditeľnenie potrebuje. Nie nadarmo sa už od nepamäti používa spojenie, že v jednoduchosť je krása. Spojenie písmen OK, z ktorých celý svet pochopí, že Ružomberok je „v pohode“, a spojením červeno-čiernej kombinácie na bielom podklade nie je čo pokaziť.

Na záver by som mohla toto všetko zhrnúť do jednej vety. Logo je jednoduché a svojim spôsobom moderné ako mesto samé.

Katarína

Ružomberok a jeho novodobá revolúcia (Katarína)

Na Kataríninom texte treba oceniť odvahu zaujať vlastný postoj: autorka nenabehla na všeobecnú vlnu pohoršenia novým logom, ale postavila sa k nemu pozitívne. Svoj názor však podáva formou príliš voľne naštylizovanej úvahy, miestami akoby len prepísala voľný tok myšlienok – žiadal by sa väčší dôraz na vycibrenosť, hutnosť textu. S tým súvisí aj potreba text odsubjektívizovať (nenovinárska prvá osoba singuláru: „myslím si“). Kvalitu článku znižuje aj faktografický lapsus (Ružomberok nie je piate najväčšie mesto Slovenska, autorka zle reprodukovala poznámku z výstavných materiálov, kde bolo označené za piate najväčšie slovenské mesto na Váhu) a miestami pomotaná štylistika (defektná syntax vo vete „Z obrovského množstva, z ktorého vybrala komisia zložená z celoslovenských, naslovovzatých odborníkov dva finálne, rozhodla už svojím hlasom verejnosť.“). Za najväčšie negatívum tohto pokusu o recenziu však možno označiť retardujúcu všeobecnú úvodnú úvahu – namiesto úderného vstupného postrehu, hodnotenia.

NIČ LEPŠIE SA NENAŠLO?!

Ružomerská radnica už v júni vyhlásila verejnú súťaž na logo mesta. V snahe Mestského zastupiteľstva bolo vybrať charakteristický symbol, ktorý dopomôže mestu v srdci Liptova v lepšej prezentácii. Otázne je však či finálne dve logá sú natoľko charakteristické pre mesto a dostatočne vykresľujú krásu regiónu.

Z vyše 80 súťažných návrhov vzišiel nápis „Ružomberok“ s podčiarknutým písmenom „ok“ na konci, čo symbolizuje bezproblémové mesto v rovine všetkých vzťahov. Ďalším námetom bol čierny krížik s bielym písmenom „R“ v červenom kruhu, pod tým „k“ a názov mesta.

Nový reklamný štít autora Karola Trnovského, ktorý sa má objaviť na všetkých úradných tlačovinách, smerníkoch, mapách i materiáloch mestských spoločností vyvolal medzi obyvateľmi búrlivú diskusiu a veľkú kritiku.

Ružomberčanom sa však niet čo čudovať. Víťazné logo s nápisom mesta a podčiarknutým písmenom „ok“ vyvolal úsmev na tvári všetkým, ktorí ho doposiaľ pozreli na výstave v Liptovskom múzeu. Ťažko hovoriť o nejakom umeleckom zážitku pri obhliadke súťažných symbolov. Viaceré z nich boli na vlas identické. Jednoduché a nekomplikované logo pôsobí až príliš nenápadne a nereprezentatívne. Našťastie erb Ružomberka s typickou ružou sa nemení, pretože symboly budú fungovať nezávisle od seba.

Lívia

Nič lepšie sa nenašlo?! (Lívia)

Líviin text je napísaný pomerne kvalitne a kultivovane, aj keď žánrovo ide skôr o hybrid správy s úvahou než o recenziu. Na zaradenie medzi recenzie mu chýba väčší hodnotiaci vklad (žiadalo by sa podrobne zhodnotiť jednotlivé vystavované návrhy). Najslubnejší je z tohto hľadiska záverečný odsek, pôsobí však pomerne chaoticky, usporiadaniu viet akoby chýbala vnútorná logika. Z novinárskeho hľadiska treba ešte upozorniť na nepatričné zovšeobecňujúce tvrdenie v zvrate „vyvolal úsmev na tvári všetkým, ktorí ho doposiaľ zazreli“ (výrazy typu všetci, každý, nikto, väčšina treba v novinárskych textoch používať opatrne a na základe argumentov) a na bulvárny charakter titulku.

LOGO MESTA RUŽOMBEROK

V poslednej dobe, sa v meste Ružomberok rozšírila búrlivá debata. Príčinou bol výber reprezentačného loga mesta Ružomberok. Pod palbou kritiky, prijalo mesto rozhodnutie a sprístupnilo verejnosti všetky logá, ktoré boli prihlásené do súťaže. Tejto výstavy som sa zúčastnil aj ja. Nemôžem logá hodnotiť pohľadom umelca, vnímal som ich ako nestranný pozorovateľ mesta Dolný Kubín.

Prekvapil ma počet návrhov, ktoré sa zúčastnili súťaže. Bolo ich naozaj dosť a návštevník mal možnosť, vybrať si z bohatej ponuky. Pre ich početnosť, spomeniem len tie, ktoré ma oslovili a porovnáam ich z finálnymi návrhmi. Svojou jednoduchosťou, no zároveň bohatosťou ma očarili návrhy, z rúk autora Tomáša Bursu z Ružomberka. Prvý návrh je v zeleno-žltom prevedení a sú na ňom zobrazené, ružomerské kostoly s vrchmi v pozadí. Logo mi pripomínalo miestami logo Žiliny, lenže bolo jednoduché a jasné. Turista by pri prvom pohľade pochopil, že sa jedná o mesto s bohatou kultúrou, krásnou prírodou a že sa jedná o mesto Ružomberok. Jeho druhý návrh bol opäť originálny a zobrazoval ružu v modernom prevedení. Páčilo sa mi, skombinovanie starého s moderným. Medzi návrhy, ktoré sa mi páčili, patrila návrh autora Petra Kupčika. Logo vo farbách mesta, opäť poukazovalo na mesto s kultúrou a prírodou. Na boku loga bola ruža, tá je symbolom mesta. Autor Stanislav Kolečník to vystihol asi najlepšie. Úplne zmodernizoval „ružomerskú“ ružu, dal jej dynamiku, mladosť a aktuálnosť. Bol to erb mesta, v modernom prevedení. Posledný z mojich favoritov bol môj rodák, Tomáš Janek. Jeho logo bolo v tvare kvetu, plné farebnosti, života a krásy. Myslím si, že v jednoduchosti je krása a pri pohľade na toto logo, pociťujem elán a radosť. To by malo byť aj cieľom všetkých návrhov. Pri jednom pohľade, rozpovedať o meste celý príbeh. Mojm víťazom sa stalo, zeleno-žlté logo autora Tomáša Bursu.

Pri pohľade na návrhy dvoch finalistov, pociťujem sklamanie. Výstava odhalila množstvo krásnych a oveľa zaujímavejších návrhov. Logo z dielne Vojtecha Rumana, bolo podľa mňa fádne. Pôsobilo na mňa až prehnane chaoticky. Toto logo na mňa vôbec nezapôsobilo, bolo bez idey. Druhý finalista a zároveň víťaz, sa s logom moc nepohral. Časť tvorí názov mesta Ružomberok a posledné dve písmena, o a k, sú podčiarknuté. Chápem, že tým chcel vyjadriť, že v meste je všetko OK. Avšak, je to až príliš jednoduchý spôsob komunikácie s ľuďmi. Toto logo sa stalo terčom výsmechu, ľudia vymenili posledné dve písmenka a vznikla z toho koncovka KO. To v boxe znamená, priamu porážku. Rozumiem ľuďom, že pri výbere nemali veľa možností. Nerozumiem však, prečo mesto Ružomberok, neumožnilo hlasovať za všetky návrhy. Občania by mali väčší výber a mesto by nemuselo riešiť búrlivé diskusie.

Vo všeobecnosti, návrhy boli kreatívne, nové a moderné. Prekvapivo sa tejto súťaže zúčastnili samotní občania mesta. Ich návrhy boli veľmi pekné, jasné a bolo vidno, že v tomto meste žijú a fungujú. Mesto napokon budú prezentovať trička, s nadpisom „Som OK.“

Jozef

Logo mesta Ružomberok (Jozef)

Jozefova recenzia je naozaj recenziou, i keď miestami kontaminovanou prvkami komentára, a naozaj spracúva tému výstavy a neobmedzuje sa iba na komentovanie občianskeho rozhorčenia nad finálovými návrhmi – čo sú dve základné pozitíva textu. Autor sa nebál vyjadriť vlastný názor a v dvoch prostredných ťažiskových odsekoch prezentuje vlastné hodnotenie, pomenúva vlastné preferencie, predstavuje šikovné postrehy, vyjadruje sklamanie, argumentuje. Kvalitu textu však oslabuje pomerne urozprávaná štylistika (napr. vety „Prekvapil ma počet návrhov, ktoré sa zúčastnili na súťaži. Bolo ich naozaj dosť a návštevník mal možnosť vybrať si z bohatej ponuky. Pre ich početnosť spomeniem len tie, ktoré ma oslovili, a porovnám ich s finálnymi návrhmi.“ sú nadbytočné a bolo by lepšie ich vynechať), používanie prvej osoby („zúčastnil som sa aj ja“), všeobecný charakter úvodného odseku bez žurnalistickej údernosti, nenovinársky všeobecný kvantitatívny údaj („návrhov bolo naozaj dosť“), nespisovné výrazy („jedná sa o“), opakovanie slov („pôsobil“, „nezapôsobil“), nesprávne používanie/ nepoužívanie čiarok.

LOGO RUŽOMBERKA

14. júna bola vyhlásená súťaž o nové logo Ružomberka. Do súťaže sa mohla zapojiť široká verejnosť. Prihlásených bolo vyše 80 návrhov, čo pri odmene 1500 € nie je nič prekvapujúce. V konečnej fáze odborná porota vybrala dva návrhy. Víťazným logom sa stal návrh 28-ročného Ružomerského architekta. Jednoducho napísaný názov Ružomberok s podčiarknutými poslednými dvoma písmenami ok, pôsobí ako päť minútová práca v programe word. V tomto prípade sa asi obyvatelia držali starého známeho príslovia v jednoduchosti je krása pretože inak si ich výber, skutočne nedokážem vysvetliť a pravdepodobne to nedokážu ani oni samotní. Po vyhlásení víťaza sa ozvala vlna nespokojnosti, ktorej odozvou bola už spomínaná výstava, na ktorej si obyvatelia chceli pozrieť aj ostatné súťažné návrhy. Je zvláštne, že sa výstava konala až po vyhlásení víťazného loga a nie počas súťaže, kde by si mohli Ružomberčania pozrieť ich nové, potenciálne logo. Niektoré návrhy pripomínali skôr staré erby, iné výtvarnú výstavu žiakov prvého stupňa základnej školy. Výstavou sa v konečnom dôsledku nič nezmenilo. Tak nám neostáva nič iné ako dúfať, že aj s pomocou nového mestského loga bude život v Ružomberku naozaj ok.

Patrícia

Logo Ružomberka (Patrícia)

Patríciaina recenzia trpí typickou chorobou študentských recenzií: mieša správu s úvahou, resp. komentárom a prináša málo hodnotenia samotných vystavených prác. Sľubnou výnimkou je napr. veta „Niektoré návrhy pripomínali skôr staré erby, iné výtvarnú výstavu žiakov prvého stupňa základnej školy.“, ostala však osamotená. Hodnotení podobného druhu malo byť v takomto texte viac. Článok trpí aj viacerými neduhmi amatérskych textov: namiesto titulku má názov témy, veta (a to hneď prvá) sa začína číslicou, používa prvú osobu („skutočne nedokážem vysvetliť“), obsahuje faktickú chybu (vlna nespokojnosti sa nezdvihla po vyhlásení víťaza, ale už po zverejnení finálových návrhov), záver tvorí vyjadrenie dúfania, čo je neprofesionálne kliše.

VÝSTAVA RUŽOMBERSKÉ LOGO - SRDIEČKA, PRÍRODA ALEBO JEDNODUCHÝ NÁPIS

Výstava Ružomerské logo ponúka zaujímavý prierez súťažných návrhov. Ide o Mozaiku tridsiatky návrhov, ktorá vytvára obrazovú koláž, v ktorej sa nápadité grafické prevedenie strieda s abstraktným, ťažko interpretovateľným.

Ak by som mal súťažné logá kategorizovať, najväčšie zastúpenie by mali logá, ktoré zobrazovali realitu Ružomberka a jeho okolia. Prevládala príroda, jedno logo vo mne evokovalo papierenskú výrobu, lebo vyzeralo ako papierový obrúsok. Na niekoľkých logách badáme tematiku hradu či zámku a jedno logo zobrazuje ženu v kroji, pričom v pozadí sú žlté kopce. V mnohých logách sa objavuje ruža z erbu mesta - väčšinou však v iných farbách alebo v inom prevedení. Tu ma asi najviac zaujalo logo tvorené červeným štvorcem, ktorý z ľavej strany prechádza do hlavičky ruže. Písmeno o v slove Ružomberok je tvorené lístkami kvetu. V pozadí je červená panoráma a kopce.

Niektorí autori stavili na literárnu tvorbu a tak sa tu môžeme stretnúť so sloganmi ako: The town of Ružomberok, Ružomberok - centrum krás, Ružomberok - ostane ti v srdci, alebo Ružomberok - mesto života. Pozoruhodnú skupinu predstavujú logá, v ktorých sa autori pohrali s grafickou stránkou slova Ružomberok. Medzi také patrí aj nápis s červenožltými bodmi do tvaru kvetu, čierny nápis Ružomberok so srdiečkami, pričom jedno srdiečko tvorí mäčkeň písmenu ž, alebo červený nápis "Ružomberok", v ktorom z písmena ž rastie ruža a listy tvoria mäčkeň.

Niektoré logá sú na môj vkus príliš abstraktné. Spomeniem aspoň logo s ornamentmi, na ktorom sú dva bumerangy v červenožltej kombinácii s nápisom "Ružomberok - zážitok z Liptova". Logo s čiernym X a červeným kruhom vo mne tiež vyvoláva zmiešané pocity - na prvý pohľad mi vôbec nie je jasné, že x má byť vlastne + (tak, ako to vidíme na tričkách - my +RK), skôr mi to pripomína x, označujúce náhradnú dopravu. Po vzhliadnutí víťazného loga som ostal mierne zaskočený - nápis Ružomberok s podčiarknutým OK v kombinácii s erbom mesta sa mi zdá prvoplánový.

Ak sa na výstavu pozriem ako na celok, snaha priblížiť mesto a jeho okolie sa tu prelína s umením. A hoci tieto logá rozhodne nepredstavujú maximum výtvarného umenia, je z čoho vyberať. Ostáva len dúfať, že mesto neostane pri podčiarknutom OK a vyberie si reprezentatívnejšie logo.

Ondrej

Výstava Ružomerské logo - srdiečka, príroda alebo jednoduchý nápis (Ondrej)

Ondrej predložil takmer dokonalú recenziu a bezkonkurenčne predstihol ostatných autorov. Už titulok je kvalitný, recenziový; úvodný odsek je jasný, úderný, hodnotiaci. Text je žánrovo čistý a obsahovo výborný: autor používa opis jednotlivých log, nebojí sa vlastného hodnotenia, vyslovuje odvážny záver, používa kultivovaný jazyk, ponúka duchaplné postrehy (napr. prirovnanie prvku x v jednom z návrhov k označeniu náhradnej dopravy alebo konštatovanie o literárnych ambíciách niektorých súťažiacich). Vytknúť možno textu azda len použitie prvej osoby („ak by som mal logá kategorizovať“).

RUŽOMBEROK MÁ SVOJE NOVÉ LOGO

V lete 2010 orgány mesta Ružomberok vyhlásili súťaž o logo mesta. Vedenie tohto okresného mesta chcelo na svojich listinách, rôznych materiáloch (dresy futbalistov, basketbalistov...), médiách či webe používať jedinečné logo, ktoré by charakterizovalo mesto, ako také. Myšlienka bola jednoduchá. Vznikla súťaž a ktokoľvek mohol vytvoriť v akomkoľvek grafickom editore svoj návrh. Na konci prázdnin sa uskutočnilo hlasovanie bližšie nešpecifikovaných odborníkov a z toho vzišli finalistí. Internetovým hlasovaním na oficiálnom webe mesta určila víťaza hlasujúca verejnosť. Občania Ružomberka však neboli spokojní s finalistami a vybojovali si výstavu všetkých návrhov.

Ja, ako človek, ktorý nemá s Ružomberkom zatiaľ žiadny vrúcny vzťah, nepoznám jeho históriu, vedenie mesta ani zákulisné fakty, sa môžem k danej problematike vyjadriť na základe výstavy návrhov, ktorú som navštívil 30. septembra v Liptovskom múzeu v Ružomberku. Keďže som okrajovo počul o sťažnostiach na víťazné logo, to som si pozrel hneď na začiatku. Už na prvý pohľad sa mi zdal názov mesta napísaný nie príliš zvláštnym fontom s podčiarknutými poslednými dvoma písmenami veľmi jednoducho a nevyvolalo to vo mne žiaden umelecký zážitok. Ak by som nevedel, že je to oficiálne logo mesta vytvorené grafickým designerom, nedokázal by som zistiť, na čo sa vlastne pozerám. Návrh, ktorý vo finále neuspel si nezaslúžil ani pár sekúnd pohľadu. Absolútne nepochopiteľné črty konštruované do štvorcového tvaru a obrovské písmeno X ako dominanta loga pôsobili odpudivo. Meno autora som si radšej ani nesnažil zapamätať, v pamäti mi utkvelo iba to, že pochádza z Bratislavy a študuje na Vysokej škole výtvarných umení. Nečudo, že vo finále zvíťazil zlý, ale aj tak stonásobne lepší návrh.

Po dvoch nešťastných pokusoch o umenie som si postupne poprezeral takmer osemdesiat návrhov, ktoré sa do finále nedostali a snažil som sa vžiť do role „odborníkov“, ktorí spomínané návrhy posunuli do finále. Jedno musím uznať, návrhov bolo veľmi veľa a vybrať tie najlepšie, by bola ťažká úloha aj pre mňa. Nepoznám ľudí, ktorí tvorili odbornú komisiu, ani vedenie mesta, no keďže už nejaký ten čas žijem na Slovensku, nevyučoval by som tvrdenie, že s danou, údajne veľmi transparentnou a vydarenou súťažou, niečo nie je v poriadku. Na viacero skutočností by som nalepil nálepku „podozrivá“. Ako prvú by som pomenoval tú, že Karol Trnovský, čoby víťaz súťaže, pochádza z Ružomberka. To ešte samozrejme nie je nič zvláštne, približne polovicu návrhov vypracovali domáci. Druhou zvláštnou skutočnosťou je, že 28-ročný Ružomberčan je architektom a jeho vzťahy k vedeniu mesta môžu byť nadštandardné. Určite o ňom už museli zodpovední počuť. O podozrivom výbere odborníkov vraví koniec-koncov aj neúspešný finálový návrh. Ten bol taký katastrofálny, že komisia do finále posunula vlastne iba jedno logo, ktoré nemohlo prehrať. Dopredu tak určila víťaza, ktorého iba „preprala“ cez verejnú súťaž. Trnovský sa tiež môže pochváliť tučnejšou peňaženkou, keďže zinkasoval 1 500 eur. O tomto všetkom si každý môže vytvoriť svoj vlastný názor a ak by ste chceli vedieť ten väčšinový, obyvatelia Ružomberka sú konaním vedenia mesta pobúrení a cítia krivdu.

Lukáš

Ružomberok má svoje nové logo (Lukáš)

Lukáš napísal namiesto recenzie skôr kritickú úvahu blížiacu sa ku komentáru. Za ťažiskový možno označiť jeho názor, že vedenie mesta vybralo Trnovského návrh pre nejaké podozrivé netransparentné vzťahy a že k nemu zámerne pridalo neakceptovateľného spolufinalistu, aby ho tak akoby „prepralo“ cez verejnú súťaž. Tento postoj mal dostať v texte ústredné miesto, najvhodnejšie v úvode. Samozrejme, nasledovať by mala argumentácia, dôkazy (o aké vzťahy ide, čo je netransparentné, čo je podozrivé). Autor však ostáva pri vyslovení podozrenia („Určite už o ňom museli zodpovední počuť“), ponúka akúsi nelogickú narážku na prepojenosť povolania architekta s nadštandardnosťou vzťahov s vedením mesta a zvyšok textu vypĺňa veľmi subjektívnou, rozvláchnou, redundantnou úvahou. Zo stylistického hľadiska by text potreboval výrazné zásahy, škrtý: titulok je spravodajský, nie recenziový; celý úvodný odsek je retardujúci spravodajský background, nepatrí do čela textu; autor používa prvú osobu singuláru a druhú osobu plurálu („ak by ste chceli vedieť“); dištancuje sa od svojej úlohy a schopnosti vyjadriť vlastný názor („Ja, ako človek, ktorý nemá s Ružomberkom zatiaľ žiadny vrúcny vzťah, nepoznám jeho históriu, vedenie mesta ani zákulisné ťahy, sa môžem k danej problematike vyjadriť na základe výstavy návrhov, ktorú som navštívil 30. septembra v Liptovskom múzeu v Ružomberku.“ – pričom sa od neho nechce fundovaný komunálnopolitický komentár, ale recenzia výstavy); vyhýba sa profesionálnejšiemu hodnoteniu (nestačí ostať pri výrazoch „suchý“, „odpudivý“); spomaľuje tok textu redundantnými frázami typu „jedno musím uznať“; záver je nenovinársky – má formu akéhosi dovetku, namiesto pointy.

ZHRNUTIE

Analyzované študentské pokusy o recenzie ponúkli niekoľko základných poučení, ako tento žáner stvárňovať lepšie:

- vyhýbať sa spravodajským prvkom (tie v rámci jedného média ponúknu iné texty, resp. v samotnej recenzii nemajú mať ústredné postavenie),
- vyhýbať sa komentárovým a úvahovým prvkom (sústrediť sa na dielo, nie na situáciu, súvislosti, politiku...),
- posilniť názorovú stránku prejavu, nebať sa jasne vyjadriť subjektívnu mienku, hodnotenie, vyvodiť záver, odporúčanie,
- klásť dôraz na údernosť úvodu a vypointovanosť záveru,

- titulok formulovať v hodnotiacom štýle, prepojiť ho s hlavnou myšlienkou svojho textu, nebáť sa text odsubjektivizovať (nepoužívať prvú osobu singuláru a výrazy typu myslím si, podľa môjho názoru...) a prezentovať svoje myšlienky asertívnejšie (v názorových žurnalistických žánroch sa autorské postoje i tak chápu ako subjektívne, netreba to zdôrazňovať).

Nielen recenzií, ale každého novinárskeho textu, sa týka potreba vycibrenej, hutnej štylistiky (nie rozvláčnosť, redundancia, defektná syntax – ale šmrnc, spád, duchaplnosť) a faktografickej presnosti, dôslednosti, úplnosti.

REDIGOVANIE AMATÉRSKEHO PRÍSPEVKU

ZREDIGUJTE SPRAVODAJSKÝ PRÍSPEVOK ČITATEĽA DO PUBLIKOVATEĽNEJ PODOBY. SLEDUJTE PRITOM ŠTÝLOVÉ ODLIŠNOSTI JEHO A SVOJHO TEXTU A UVEDOMUJTE SI ZÁKLADNÉ POSTUPY, KTORÉ STE POUŽILI, ABY TEXT SPLNIL KRITÉRIÁ SÚČASNÉHO SPRAVODAJSTVA.

Z novobanskej Roľníckej nedele :

Srdcia pnné radosti a nádeje
=====

V poradí už po päťdesiatych rokoch o tomto čase sa veriaci Novej Bane a celého Slovenska pripravili na slávenie a vďakvyžďavanie Pánu Bohu za dary, ktoré po celý roľnícky rok na poliach i záhradách s vďakou a veľkou láskou k nám na poliach a požehnával.

Vo väčšom merítku ako keďkoľvek pred desiatkami rokov sa aj roľníci a záhradkári z Novej Bane rotrúsení vo vyše sto osadách, kam ich prapredkov zahnali z ústredia nemilosrdní Tatári a Turci, rozhodli osláviť tento svoj sviatok v poslednú septembrovú nedeľu. V tomto roku / 2005 / sa budú ponáhľať otcovia a matky z lásky a vďaky ku Stvoriteľovi odovzdať najmä ovocie a zeleninu a k tomu še doslova všetky plodiny, ktoré sa v ich vyše sedem tisíc hektárovom chatári utodia. Od šípok, črienek, hlohýň, po lieskové orechy, trnky až po mak a olejnaté plodiny, tekvice aj tie okrasné až po ľanové semiačka, mee nazbieraný včielkami a všetko, všetko čo potom zručným povedal by som umeleckým rukám mládeže, dobre zapasuje nielen de ornamentov, girland ale aj portrétov svätcov, kňazov, biskupov. Oč sv. etca pečnúc až po tých, ktorých výročie sa dotýka ich snahy zveľadiť a obetovať sa pre cirkev a dobro jej ľudí. Vlni pri päťdesiatom výročí tejto krásy rozprestretej na siedmich oltároch až po rámy a okraje lavíc, ^(spasma) ergene navštívil z príležitosti Roľníckej nedele svätým otcem vyslaný nuncius ^{Henrik} Jozef Nowacky. Aj v tomto roku prisľúbil svoju účasť na posvätske poľných plodín a vďakvyžďaním Pánu Bohu novovysvetený biskup Nitrianske diecézy Viliam Judák.

V krojpvanom alegorickom sprievode privítame m veriaci aj mnohých kňazov z okolia Novej Bane, ktorí budú spolu so správcom farnosti dekanom Mons. Petrom Mišíkom sláviť celebromú sv. omšu. V krojovanom sprievode ponesú traja nosiči veľkú zelenú zástavu Patróna roľníkov Sv. Izidora. Obetmé dary ponesú ženy a muži, ale aj mládež v krojoch, kde ich s vďakou odovzďajú Pánu Bohu. Na zábver slávnost nej sv. emže zaspievajú ženy " svoju " zloženú Roľnícku hymnu.

Novinárska správa zostavená na základe čitateľského listu by mohla vyzerat' napr. takto:

Novobančania chystajú už 51. Roľnícku nedeľu

Už po 51. raz pripravujú farníci v Novej Bani veľkolepú Roľnícku nedeľu. Požehnanie plodín sa uskutoční v poslednú septembrovú nedeľu v rámci slávnostnej omše za účasti novovysväteného nitrianskeho biskupa Viliama Judáka a kňazov z okolia. Plodiny prinesú

krojovaní veriaci ako obetné dary, na znak vďaky Bohu za úrodu. Súčasťou osláv je aj sprievod s veľkou zelenou zástavou patróna roľníkov sv. Izidora a spev vlastnej Roľníckej hymny, ktorú si miestni sami zložili.

Tradičná novobanská Roľnícka nedeľa priťahuje návštevníkov množstvom a krásou vystavených plodín. Na oltároch v miestnom kostole sú z nich zhotovené ornamenty, girlandy, ale aj portréty Svätého Otca či svätcov, ktorí v tom roku slávia výročie. Umelecké dielka zhotovuje mládež, suroviny im nosia miestni pestovatelia. Okrem ovocia a zeleniny sa využijú šípky, drienky, hlohyně, lieskové orechy, trnky, mak, olejnaté plodiny, obyčajné aj okrasné tekvice, ľanové semiačka či med.

Roľníci a záhradkári z Novej Bane sú roztrúsení po viac ako sto osadách, kam ich prapredkov zahnali Tatári a Turci. Novobanský chotár má vyše sedemtisíc hektárov. Vlnajšie okružle 50. výročie slávil s Novobančanmi aj pápežský nuncius Henryk Józef Nowacki.

-te-

POROVNANIE ROZHLASOVÉHO A PRINTOVÉHO TEXTU

POROVNAJTE ZO ŠTYLISTICKÉHO HĽADISKA PREPIS ROZHLASOVÉHO KOMENTÁRU A PRINTOVÝ KOMENTÁR. VYTVORTE V DVOCH SKUPINÁCH NA ROVNAKÚ TÉMU ROZHLASOVÉ A PRINTOVÉ KOMENTÁRE. ČÍTAJTE TEXTY OBOCH DRUHOV NAHLAS A VYSLOVTE ZÁVERY O ICH ZROZUMITELNOSTI.

Porovnajme rozhlasový a printový komentár na príbuznú tému z apríla 2009. Rozhlasový pochádza z Rádia Lumen, kde v tom čase autorka skrípt prispievala do rubriky Spoločenský komentár s týždennou periodicitou. Printový komentár je z denníka SME, autorom je Peter Schutz.

RONČÁKOVÁ, Terézia: Ficovi aj Radičovej chýba vnútorný tlak svedomia. In: Rádio Lumen, 28. 4. 2009

FICOVI AJ RADIČOVEJ CHÝBA VNÚTORNÝ TLAK SVEDOMIA

Uplynulý týždeň spojil niekoľko výrečných príkladov slovenskej politickej kultúry. Alebo lepšie, osobnej kultúry ľudí, ktorých sme si postavili na čelo.

Premiér Robert Fico zasiahol voči dvom svojim ministrom. Ministra životného prostredia Jána Chrbeta vyzval, aby zverejnil zmluvu o predaji emisných kvót. Opozícia totiž prišla s vážnymi obvineniami z netransparentného obchodu. Ministerstvo emisie predalo tajomnej firme Interblue Group, ktorá má vymyslenú adresu vo Washingtone, nefunkčnú e-mailovú adresu a utajené telefónne čísla. Firmu zaregistroval vo washingtonskom registri krátko pred kúpou človek so slovanským menom. Jej webovskú doménu zaregistrovali z Čiech a jej stránku vyrobil študent informatiky z Partizánskeho Michal Sušoliak. Jeho otec pôsobí v environmentálnych firmách, aj keď tvrdí, že predaju emisií sa nevenuje. Podstatné však je, že firma Interblue Group kúpila kvóty od Slovenska po 6 eur za tonu, pričom susedné štáty predali svoje emisie po 9 – 10 eur za tonu. To znamená, že ministerstvo životného prostredia nás obralo minimálne o tretinu možného zisku. Pri predaji 10 miliónov ton to vychádza na 30 – 40 miliónov eur. V korunách by sa nám čísla i hlavy točili okolo miliardy.

Druhý problém riešil premiér Fico na ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja. Obohratá platňa s pesničkami o nástenkovom tendri sa stále krúti. Kozmetická výmena ministra Mariana Januška za jeho pravú ruku Igora Štefanova situáciu neupokojila, prišlo vážne upozornenie z Európskej komisie, a tak dal premiér čerstvému ministrovi ultimátum: buď zruší nevýhodné zmluvy s víťazmi netransparentného tendra, alebo príde o funkciu. Má to dokonca spraviť tak, aby Slovensko nebolo poškodené, hoci zmluvy s firmami blízkymi ministrovi aj Jánovi Slotovi sú vraj nevypovedateľné.

Oba prípady spája nielen to, že ministri Chrbet aj Štefanov pochádzajú zo Slovenskej národnej strany, ale najmä spomalené premiérovo rozhodovanie. Kvôli nekonečným ťahaniciam s odvolaním ministra Januška si vtipy o Ficových „troch minútach“ robia hádam už aj školopovinné deti. Premiér svojich ministrov najprv obhajuje a zareaguje až vtedy, keď do prípadu vytrvalo bijú novinári, keď príde list z Európskej komisie, keď sa objaví hrozba priškripenia eurofondov...

Zdá sa však, že takýto postup neprekvitá iba v koalícii. Dôkazom je opozičná hviezda Iveta Radičová. V nedávnych prezidentských voľbách zažiarila s heslami o slušnosti, politickej kultúre, bezúhonnosti a charaktere. Keď však zahlasovala v parlamente za kolegyňu poslankyňu Tatianu Rosovú, padla výzva, aby sa vzdala mandátu. Nechajme teraz bokom uvažovanie, či je jej priestupok hlúposť a trest príliš tvrdý. Podstata znova leží v rozhodovacej perióde: Radičová najprv žiadala vyjadrenie Mandátového a imunitného výboru Národnej rady, naťahovala čas, a keď sa verejná mienka jej priaznivcov a médií priklonila k tomu, že by sa mandátu vzdať mala, teatrálné to urobila. Pripravila si tak pôdu na ďalšiu politickú kariéru. Aspoň tak interpretovali jej

hrdinský čin noviny, ktoré jej pred voľbami najintenzívnejšie robili kampaň a ktorých redaktori s ňou pravidelne chodia v Bratislave na obedy alebo na dovolenky.

Zo všetkých spomenutých prípadov trčí jedno: špekulácia namiesto okamžitého poslúchnutia svedomia. Premiér Robert Fico aj takmer prezidentka Iveta Radičová akoby nekonali podľa vnútorného rozlišovania dobra a zla, ale podľa špekulácií o svojej ďalšej politickej kariére. Akoby hodnotu pre nich nemal správny čin, ale úžitok, ktorý im prinesie. Potom je už len prirodzené, že pre takýchto politikov nemá zmysel urobiť nič dobré tak, aby pravá ruka nevedela, čo robí ľavá. Naopak, vytrubujú pred sebou a chcú byť videní a chválení. To je síce v politike nevyhnutné – veď čo dnes nie je v médiách, to prakticky už neexistuje –, ale aj tak ostáva vo vzduchu visieť otázka motivácie. Prečo títo ľudia robia to, čo robia? Pre seba a svoju moc – alebo pre nás voličov?

Rozpoznať to nám pomáhajú práve kauzy typu emisie, nástenkový tender alebo Radičovej mandát. Aj na ich základe sa môžeme učiť hľadať politikov, ktorí nekonajú iba pod vonkajšími tlakmi, ale majú aj vnútorný tlak zdravého svedomia a dobrej vôle.

Odvysielané na Rádiu Lumen v rubrike Spoločenský komentár 28. apríla 2009.

Rozhlasový komentár je už na prvý pohľad rozsiahlejší – tento má 615 slov, čo je mierne nad hornou hranicou tlačového komentára. Ten však býva v tomto rozsahu výrazne analytický, kým dĺžku rozhlasového komentára určujú iné podmienky.

Náročné na priestor je **vysvetľovanie** problému, čo vychádza z dvoch skutočností: rozhlasoví poslucháči nemajú na rozdiel od novinových čitateľov pred sebou súčasne správy aj komentáre a treba ich v samotnom komentári aspoň čiastočne uviesť do obrazu, v tomto prípade mal komentár týždennú periodicitu, a preto sa autorka nemohla spoľahnúť, že poslucháči si presne pamätajú potrebné fakty, resp., že sa s nimi vôbec stretli.

Rozhlasový komentár preto obsahuje aj **informačné prvky**, čím čiastočne supluje spravodajstvo.

V záujme zrozumiteľnosti je rozhlasový komentár výraznejšie **štruktúrovaný**. Text je rozčlenený do tematických odsekov, myšlienково pomerne jasne oddelených.

Špecifický rozhlasový je aj posilnený **výkladový charakter** textu. Autorka sa usiluje poslucháčovi problém objasniť, vysvetliť, postupne ho priviesť k svojmu postoju, k ťažiskovej myšlienke textu.

S tým priamo súvisí jeden z najväznejších rozdielov medzi rozhlasovým a printovým komentárom: mikroštruktúrne vnútorné usporiadanie textu. Rozhlasový komentár nezačína úderným konštatovaním ani kľúčovou myšlienkou, aby upútal a primäl príjemcu počúvať ďalej. Naopak, začína klasickým úvodom, ktorý môže byť aj zdanlivo retardačný. Jeho úlohou je uviesť poslucháča do témy. To podstatné ponúka uprostred textu, keď sa už poslucháč sústreďí. A napokon pomáha tému stráviť v závere, ktorý môže byť aj redundantný. Môžeme teda hovoriť o klasickej trojčlennej štruktúre **úvod-jadro-záver**.

S tým špecifikom, že úvod a záver sú zväčša prepojené spoločnou myšlienkou. Takže to, čo sa v tlačovom texte považuje za nedostatok, je v rozhlasovom žiaduce: zopakovať, zdôrazniť, **zrekapitulovať hlavnú myšlienku**. Aby si ju poslucháč čo najlepšie zapamätal a mohol s ňou sám pracovať. Záver je teda akýmsi zhrnutím, pripomenutím.

A zároveň preň platí, že neprináša údernú pointu, ktorá by v rozhlasovom príhovore už mohla odznieť do tak trochu sa vypínajúcej poslucháčskej pozornosti a nezožala by svoje

ovocie. Rozhlasový záver teda môžeme charakterizovať nie ako pointu, ale ako **odkaz**. V predložennom texte je ním určitá rada, odporúčanie.

Zo štylistického hľadiska sa rozhlasový komentár môže niekedy javiť ako **urozprávaný**, multiverbizovaný. Pri jeho prepise pre noviny by sa dosť škrtalo. Súvisí to však s charakterom zrakového a sluchového príjmu – poslucháčovi musí autor dožičiť viac priestoru na uchopenie myšlienky ako čitateľovi. Rovnako to funguje pri iných zvukových prejavoch: napr. voľne hovorená a čítaná prednáška sa vníma úplne ináč. Z papiera čítaná je podstatne náročnejšia na vnímanie práve preto, lebo zhustená štylistika neumožňuje poslucháčovi pristaviť sa, uchopiť, pochopiť, stráviť.

K štylistickým prvkom oživujúcim poslucháčsku pozornosť a pripravujúcim príjemcu na určitú myšlienku patria rozličné **uvádzacie a upozorňujúce zvraty**, ktoré by v printovom komentári vyzneli nadbytočne. V predložennom texte môžeme za také považovať napr.: „Alebo lepšie...“, „Podstatné však je...“, „Zdá sa však, že...“, „Oba prípady spája...“, „Zo všetkých spomenutých prípadov trčí jedno...“.

Ďalšie zvraty zasa zabezpečujú osobnejší kontakt medzi autorom a poslucháčom a dávajú textu **príhovorový** charakter. V danom komentári ide napr. o výraz „*Nechajme teraz bokom uvažovanie...*“. Printový komentár by mohol oberať o údernosť a hutnosť, tu je namieste.

Napokon do štylistiky rozhlasového komentára vstupujú niektoré prvky rečníckeho štýlu. Typické sú najmä **opakovacie figúry**. V analyzovanom texte si môžeme všimnúť napr. opakovanie podrad'ovacej spojky, keď sled podrad'ovacích viet dodáva myšlienke šmrnc: „*Premiér svojich ministrov najprv obhajuje a zareaguje až vtedy, keď do prípadu vytrvalo bijú novinári, keď príde list z Európskej komisie, keď sa objaví hrozba priškripenia eurofondov...*“ V ďalšom prípade zasa opakovanie podrad'ovacej spojky akoby pomáha rozvíť myšlienku, ba do istej miery ju gradovať: „*Premiér Robert Fico aj takmer prezidentka Iveta Radičová akoby nekonali podľa vnútorného rozlišovania dobra a zla, ale podľa špekulácií o svojej ďalšej politickej kariére. Akoby hodnotu pre nich nemal správny čin, ale úžitok, ktorý im prinesie.*“

Z hľadiska rečníckej štylistiky možno upozorniť aj na pestrejšiu **vetnú modálnosť**. V danom texte nachádzame napr. opytovacie vety s charakterom rečníckych otázok: „*Prečo títo ľudia robia to, čo robia? Pre seba a svoju moc – alebo pre nás voličov?*“

Napokon stojí za zmienku špecifikum vyplývajúce z ohľadu na **adresáta**. Keďže analyzovaný komentár bol vytvorený pre kresťanské Rádio Lumen, môžu v ňom byť prítomné nielen určité alúzie na známe výroky zo Svätého písma, ale aj celkový moralizujúci podtón textu. To síce nie je zovšeobecniteľná vlastnosť rozhlasových komentárov, o určitom posilnení náučnej a výchovnej zložky v tomto žánri aj mimo kresťanského média by sa však dalo uvažovať.

SCHUTZ, Peter: *Sama sebe sudcom*. In: SME, 23. 4. 2009, dostupné na: <http://komentare.sme.sk/c/4812133/sama-sebe-sudcom.html#ixzz1Sq4IKTnm>

SAMA SEBE SUDCOM

Porušenie zákona je vážna vec. Avšak pri jeho posudzovaní by sa nemalo zabúdať na princíp primeranosti. Aj keď Iveta Radičová pochybila, na jej politický koniec je to veľmi málo.

Rozhodnutie Ivety Radičovej zložiť mandát, keďže hlasovaním za kolegyňu porušila zákon, je rozumné a dobré, ale s chybou krásy: Mala tak urobiť hneď a nečakať na meditácie typu „aj ty,

Brutus?" „quo vadis, Iveta?", resp. „a čo slušnosť, ktorú si sľúbila?" a podobne. Umelecký dojem si zhoršila, treba veriť, že budúcnosť nie.

Najväčšie zlo - teda okrem manipulácie s cudzou kartou - si spôsobila tým, že rezignáciu najprv podmienila prípadnou výzvou mandátového výboru. Nejde ani o to, že mu prisúdila autoritu, ktorú dávno stratil (výzvu nemusí poslúchnuť), zároveň však prezradila, že vnútorné rozhodnutie nebolo, a ak sa neskôr zrodilo, tak až pod vonkajším tlakom, čím netreba rozumieť iba mediálne prijatie aféry, ale aj kupecké zvažovanie „pre a proti" z hľadiska ďalšej kariéry. Takisto obranu, že nešlo o podvod, ale o čosi menej závažné, aj keď je formálne úplne v poriadku, si mohla odložiť na časy, keď už kartou, ani vlastnou, manipulovať nemusí.

Aj keď je nesporné, že Iveta Radičová porušila zákon, a porušila ho škaredo a vedome, pretože „skratovať" je možné v panike, ale nie pri úkone takpovediac každodennej rutiny, čím hlasovanie pre každého poslanca je, i tak je trest, ktorý si napokon sama vymerala, exemplárny. To, či za tento typ zlyhania, ktoré nie je motivované osobným (straníckym, rodinným) prospechom, ako desiatky iných, a celá dramatickosť deja spočíva vo fakte, že bola chytená „s krvavými rukami", náleží sankcia najvyššia, je len a len vec názoru.

Porušenie zákona je iste vážna vec a politici nesú spoločenskú zodpovednosť nielen za správu krajiny, ale tak trochu i za mravy, avšak ani pri najväčšom morálnom vzopätí by sa nemalo zabúdať na princíp primeranosti. Kolorit, ktorého najnovšou súčasťou nie je manipulácia s kartou suseda, ale - pre zmenu - emisnými kvótami, netreba zvlášť opisovať. Radičovej súkromný problém je, že latku si zvyšovala sama.

Hoci niektorým sa tak marí, jednotné štandardy politickej kultúry neexistujú vo svete ani v Európe, a na Slovensku sa len tvoria. Do tohto nikdy sa nekončiaceho procesu Radičová teraz významne prispela. Napríklad tým, že nastolila akýsi parameter dlhodobosti, pod ktorým sa viac či menej podobná udalosť môže posudzovať. Celkové negatívne znamienko z jej hlasovacej aféry to vôbec nezmaže, avšak rôzne variácie na motívy, že toto je na koniec politickej kariéry a definitívne sa odpísala, sú mimo reality. Ak láskavo prekročíme nezmysly, ktoré produkujú morálni giganti typu Zmajkovičovej („populistické gesto"), tak protesty by mohol umlčať napríklad pohľad na Petra Mandelsona, ktorý práve sedí vo vláde Jej veličenstva už tretíkrát po tom, ktorý bol dvakrát „odídenny" za podstatne šľavnejšie škandály.

štorok 23. 4. 2009 22:04 | Peter Schutz

Printový komentár má 445 slov. Stručnejší môže byť najmä vďaka **hutnejšej** štylistike.

Tá zahŕňa aj členité **rozvité súvetia**, ktorým by sa rozhlasový poslucháč isto nepotešil – novinový čitateľ si ich vychutná. Napr. súvetie „*Nejde ani o to, že mu prisúdila autoritu, ktorú dávno stratil (výzvu nemusí poslúchnuť), zároveň však prezradila, že vnútorné rozhodnutie nebolo, a ak sa neskôr zrodilo, tak až pod vonkajším tlakom, čím netreba rozumieť iba mediálne prijatie aféry, ale aj kupecké zvažovanie „pre a proti" z hľadiska ďalšej kariéry.*“ obsahuje rovných deväť viet. Súvetie „*Aj keď je nesporné, že Iveta Radičová porušila zákon, a porušila ho škaredo a vedome, pretože „skratovať" je možné v panike, ale nie pri úkone takpovediac každodennej rutiny, čím hlasovanie pre každého poslanca je, i tak je trest, ktorý si napokon sama vymerala, exemplárny.*“ ich obsahuje sedem.

Takéto vetné konštrukcie by v rozhlase boli neprijateľné najmä preto, lebo kým autor vnútri vety vyzátvorkuje a vyjasní určité odbočky, exkurzy, digresie, poslucháč zabudne na prvú vetu a význam poslednej, ak na ňu priamo nadväzuje, mu potom môže ujsť. Takému problému by čelila napr. – inak pôvabná – veta „*To, či za tento typ zlyhania, ktoré nie je motivované osobným (straníckym, rodinným) prospechom, ako desiatky iných, a celá dramatickosť deja spočíva vo fakte, že bola chytená „s krvavými rukami", náleží sankcia najvyššia, je len a len vec názoru.*“

Príjemcovmu vnímaniu sa však prispôsobujú aj jednoduchšie vety: inak sa **dôraz** kladie v hovorenom a inak v písanom texte. Kým v hovorenom to dôležité často presúvame na začiatok výpovede – a v rozhlasovom komentári sme priam povinní tak urobiť, aby poslucháč najprv zachytil pointu a až potom jej rozvitie –, v písanom si pointu zväčša vychutnávame na konci. Príkladom môže byť Schutzova veta „... rôzne variácie na motívy, že toto je na koniec politickej kariéry a definitívne sa odpísala, sú mimo reality.“. V hovorenom texte by sa výraz „mimo reality“ buď posunul dopredu (napr. „Mimo reality sú rôzne variácie na motívy...“, alebo by sa zdôraznil intonačne („... sú (pauza) mimo reality“).

Denníkový komentár je oproti rozhlasovému mikroštruktúrne kompaktnejší, nemožno v ňom vystopovať také výrazné trichotomické členenie na **úvod, jadro a záver**. Významnú odlišnosť nachádzame aj v samotnom charaktere úvodných a záverečných častí: tlačový úvod je úderný, prichádza s originálnou myšlienkou, chce zaujať, autor už tu vyťahuje z rukáva niektoré zo svojich es. Záver zasa vonkoncom nie je redundantný, rekapitulujúci, ale môže byť výrazne vypointovaný, prípadne otvorený, ako v tomto prípade. Čitateľ môže nad ním postáť, stráviť myšlienku. Ak ide o pomerne komplikované posolstvo, ako v analyzovanom texte, môže si znova prečítať celý záverečný odsek.

Napokon tlačový charakter ponúka textu niektoré špecifické stylistické možnosti, v hovorenom prejave nepoužiteľné. V danom komentári môžeme sledovať napr. hojné využitie **úvodzoviek**; buď na vyjadrenie irónie („odídení“), alebo expresívneho charakteru slova („skratovať“), alebo intertextovej narážky („s krvavými rukami“), alebo citácie („populistické gesto“). Podobne si tlačový komentátor môže dovoliť **zátvorkové parentézy** („(výzvu nemusí poslúchnuť)“, „(straníckym, rodinným)“, „(„populistické gesto“)“) alebo narábanie s **veľkými začiatočnými písmenami**, ktoré prispievajú k tvorbe významu slov („Jej veličenstvo“).

ANALÝZA A CHARAKTERISTIKA ZAHRANIČNÝCH TEXTOV

PRELISTUTE SI CUDZOJAZYČNÉ DENNÍKY - PODĽA SVOJEJ JAZYKOVEJ ZNALOSTI - A POKÚSTE SA PUBLIKOVANÉ ÚTVARY ŽANROVO ANALYZOVAŤ A CHARAKTERIZOVAŤ.

Na ukážku vyberme niekoľko článkov z rakúskych, talianskych a britských denníkov.

„Der Rückhalt der Gläubigen ist enorm“ (Podpora veriaticich je obrovská)
In: Kurier, 2010, č. 93/3. 4. 2010, s. 17 - 18.

Kirche

„Der Rückhalt der Gläubigen ist enorm“

Licht und Schatten: Philipp, Robert und Johannes Paul (auf unserem Foto im Heiligenkreuzerhof) werden Priester der Facebook-Generation. Mit den Missbrauchsfällen in der Katholischen Kirche tragen sie ein schweres Erbe

► **Interview** Drei künftige Priester sprechen über Missbrauch und Krisenmanagement, Sex und Zölibat und das bevorstehende Osterfest.

PERSONLICH

VON CONNY BISCHOFBERGER

Der eine kommt mit dem Fahrrad, der zweite zu Fuß, der dritte mit dem Dienstwagen seines Klosters: Philipp, Robert und Johannes Paul. Drei frische, freundliche Typen, jeder in seinen Habit gehüllt. Das ungewöhnliche Trio verleiht der Wiener City und ihren Heerschaaren von Shopping-Gestresten am Gründonnerstag so etwas wie österliches Flair. Beim Edel-Wirtin „Oswald & Kalb“ kennen die drei keine Berührungängste. Mit dem intellektuellen Charme von Theologiestudenten

fung und wie sie die Herzen der Microsoft- und Apple-Generation erobern wollen.

KURIER: Wie geht es drei jungen angehenden Priestern, wenn sich in ihrer Kirche gerade Abgründe aufturn?

Johannes Paul: Also mir geht's sehr gut. Natürlich bin ich traurig und erschüttert über die Missbrauchsfälle, aber ich erlebe die Kirche ganz anders, als etwas sehr Lebendiges, Zukunftsstrahlendes, Wunderbares.

Robert: Klar, hier wurde das Urvertrauen in Priester missbraucht. Es ist aber schön zu sehen, wie dir als Junger im Alltag dieses Vertrauen weiterhin entgegengebracht wird.

Philipp: Ich bedauere

„Ich bedauere zutiefst, was geschehen ist. Wir sind Sprachrohr der Opfer.“

Frater Philipp über den Missbrauchs-Skandal

re zutiefst, was geschehen ist. Schon Jesus hat gesagt: Wer eines dieser kleinen Kinder zum Bösen verführt, für den wäre es besser, wenn er mit einem Mühlstein um den Hals ins Meer geworfen würde.

Robert: Ich arbeite in St. Stephan mit Kindern und habe Riesenspaß dabei. Einen Generalverdacht der Eltern spüre ich nicht.

Johannes Paul: Mich beeindruckt der Grad der Differenzierungsmöglichkeit. Bei uns in Heiligenkreuz sind die Gottesdienste seit dem Missbrauchsskandal sogar noch

Philipp: Der Rückhalt der Gläubigen ist ganz enorm.

Hat einer von Ihnen auch nur einen Moment gezweifelt an der Entscheidung, Priester zu werden?

Alle drei schütteln entschieden den Kopf.

Robert: Die Kirche ist letztlich gut damit umgegangen. In welchem Verein gibt es das, dass sich der Chef vorne hinstellt und sagt: Wir entschuldigen uns! Genau das hat der Kardinal gemacht.

Johannes Paul: Es gibt eine halbe Million Priester auf der Welt, die jeden Tag mit großer Freude, mit großer Strahlkraft leben, das sind meine Vorbilder. Ich würde mich auch immer dazu verpflichten, Missbrauchsfälle anzuzugehen.

Robert: Ja, das ist doch ganz selbstverständlich.

Warum schreibt es die Kirche dann nicht vor?

Johannes Paul: Das ist nicht unser Thema.

Philipp: Wir sind jedenfalls das Sprachrohr der Opfer.

Robert: Ich verstehe diese Krise vor allem als Chance zur Reinigung.

Johannes Paul: Ich habe am

Kirche in der Krise
Wie die katholische Kirche um ihre Gläubigen kämpft unter:

Beginn der Fastenzeit um Erneuerung und Reinigung der Kirche gebetet und ich glaube, ich bin erhört worden.

Wie beurteilen Sie die Reaktion des Papstes? Er hat ja bis heute über Irland hinaus Stellung genommen.

Philipp: Zunächst sind zunächst die Ortskirchen. Der Papst muss für die

Weltkirche sprechen. Ich habe volles Vertrauen in ihn.

Seine Botschaft an die Opfer wurde von vielen zynisch aufgefasst: „Wie ihr hat Christus die Wunden ungerechten Leidens getragen“.

Johannes Paul: Man kann diese Ungerechtigkeit, die zum Himmel schreit, ja auch nicht rückgängig machen.

„Ich denke, er wird dann sprechen, wenn er es für richtig hält.“

Frater Johannes Paul verteidigt den Papst

Robert: Der Papst ist kein Zyniker. Benedikt ist scharf und klar.

Philipp: Außerdem muss er für die Weltkirche sprechen. Ich habe volles Vertrauen in ihn.

Erwarten Sie, dass er zu Ostern Stellung nimmt?

Johannes Paul: Ich denke, er wird dann sprechen, wenn er es für richtig hält. Zu Ostern

Fortsetzung auf Seite 18

► Steckbriefe

„Ja, ich will“: Drei setzen alles auf eine Karte

Frater Philipp Karasch: CO, 25. Oratorium des heiligen Philipp Neri. Der gebürtige Rheinländer kommt nach einem Rom-Aufenthalt 2004 nach Wien, beginnt sein Noviziat in der Pfarre Rochus und studiert in Wien Theologie. Von Oktober 2009 bis Jänner dieses Jahres macht er ein Auslandssemester in Beirut. Zum Priester wird er in einem Jahr geweiht.

Philipp von der Pfarre St. Rochus

Robert ist Musiker und Dominikaner

Johannes Paul Der singende Mönch

Frater Robert Mehlhart: OP, 27. Dominikaner und Musiker, derzeit Diakon an St. Stephan. Mit elf Jahren geht er zu den „Regensburger Domspatzen“, der damalige Domkapellmeister und Bruder des Papstes, Georg Ratzinger, fasziniert ihn. Nach

Dominikanern. Studium der Theologie, Musikwissenschaft und Musik in Wien, ein Jahr Oxford. Gründer des „Wiener Studierendenchors“. Im Juni wird er zum Priester geweiht.

Frater Johannes Paul Chavanne: O. Cist., 27. Singender Mönch im Stift Heiligen-

organisation, einer einjährigen Reise durch Asien, wo er mit Straßenkindern gearbeitet hat, und einigen Studiensemestern an der juristischen Fakultät in Wien tritt er im August 2006 ins Zisterzienserkloster Heiligenkreuz ein. Mittlerweile hat er den ersten Abschnitt seines Theologiestudiums ab-

Interview

„Sex ist nicht das Höchste im Leben“

Fortsetzung von Seite 17

wird er das allerwichtigste verkündet. Die Auferstehung Christi.

Robert: Sie waren ja bei dem Regensburger Domstufen. Was haben Sie dort erlebt?

Robert: Keinerlei Obergrenze, nicht eine einzige schlechte Erfahrung. Ein hervorragendes katholisches Friseurinstitut.

Johannes Paul: Schüss jetzt mit diesem Thema. Was interessieren mich ein paar Sexualneurotiker? Ich will endlich über Wichtiges sprechen.

Warum wollen Sie Priester werden – trotz Krise und auch Zölibat?

Johannes Paul: Ich mag das Wörtchen „zita“ ich wollte immer helfen, dass die Botschaft der Freude, des Evangeliums, wieder steht. Ich sehe, dass viele Menschen einen riesengroßen Hunger und Durst haben. Demen begegne ich, auch über die Musik, auch über die Kunst, auch über die Philosophie.

Philipp: Für mich war Priesteramt – und damit verbunden auch Ehelosigkeit – immer das Höchste. Diese tiefe Liebe zu Gott kann man nicht erklären. Das ist einfach eine Berufung.

Robert: Die Menschen haben eine tiefe Sehnsucht nach Gottes Segen und Schutz. Wenn ich zu ihnen traue kann, dann ist das die größte Güte.

Wie schwer ist der Zölibat?

Krisengipfel: Die kürftigen Priester (distanzieren sich von „Missbrauchsstimmung“ und „Sexualneurotikern“ (v. l. Robert, Johannes Paul, Philipp)

Johannes Paul: Es verleiht ein besonderes Charisma zu sagen: Der, der letztlich meine Einsamkeit stillen kann, ist Gott. Dieses Freisein für Gott ist etwas Wunderbares.

Robert: Ich bin gefragt worden: Wenn jetzt der Zölibat fällt, wie da heiliger Für mich war das fast eine Beleidigung. Ich mach das ja freiwillig. Natürlich vermisse ich den Sex jeder, der das abstreift, hat einen Vogel. Aber ich verzichte eben darauf, in Gottes Namen.

Philipp: Der Sex ist eben nicht

das Höchste im Leben. Als Priester, der ständig für die Menschen verfügbar sein muss, grade mit dem Handy ist das immer verfügbar, das wäre mit einer Ehefrau schwierig. Ist jetzt vielleicht mehr ein praktischer Grund.

Ihre Osterbotschaft?

„Geht ins Internet und sucht euch eine schöne Kirche. Und dann feiert das Osterfest.“

Frater Robert zum morgigen Sonntag

Johannes Paul: Zu Ostern feiern wir die zentralen Geheimnisse unseres Glaubens: den Tod und die Auferstehung. Das scheint neues Leben, Freiheit und Freude. Kommt in die Kirche, kommt zu Gott.

Robert: Geht ins Internet, sucht eine schöne Kirche, und dann feiert dieses Fest. Selbst wenn bewusst, dass vor dem Altar etwas Wesentliches passiert. Lasst euch drauf ein.

Schenken Sie uns eine Vision: Wie wird die Kirche in zehn Jahren aussehen?

Philipp: Ich wünsche mir, dass die Gemeinschaft der Gläubigen noch mehr Strahlkraft haben wird. Johannes Paul: Die Kirche wird in Europa zahlenmäßig kleiner sein, aber das ist auch etwas Wertvolles, denn was sie tragen wird, ist dann wirklich eine Überzeugung.

Robert: Ich hoffe, dass sie wirklich ein Leuchtturm ist.

INTERNET: www.oralium.at www.domstufen.org www.sfb-heiligerkreuz.org www.youth.com/bcst/33

Missbraucht, misshandelt, missachtet

Private Plattform – Schon 150 Hilfesuchende in den ersten acht Tagen

Klaus Fluch ist Missbrauchsoffer. „Ich war der Segehilfe des Paters. Er hat mich mehrfach auf die von ihm gepachtete Alm in St. Gallen gelockt, und mich dann durch wilde Ohrfeigen, die fast zur Ohnmacht führten, zu sexuellen Handlungen gezwungen“, erinnert er sich. Er ist traumatisiert. „Ich musste ihm mehrere Male bei der Selbstbefriedigung helfen, und wurde dabei auch öfters geohrfeigt, da er mir vorwarf, dass ich kein guter Gefährte sei.“

150 Opfer Vor acht Tagen wurde die unabhängige Plattform-Hotline (0969/10 569 569) eingerichtet. Mehr als 150 Opfer haben sich seither schon gemeldet. Der Verein wird bis dato aus Spenden finanziert, und er wird auch staatliche Unterstützung beantragen.

Physiotherapeut und Mit-Initiator der Plattform Manfred Deiser: „Opfer sind Rubin wie Mädchen. Auch die Täter sind bedauerlich Ge-schlechts. Die älteste Anruferin war 90 Jahre alt.“ Den meisten Opfern geht es nicht um eine Entschädigung, sondern um die Chance, erstmals in ihrem Leben als Opfer gesehen zu werden. Wie etwa Klaus Fluch. Er will über seine traumatischen Erfahrungen reden.

Opfer Klaus Fluch wurde geohrfeigt

Therapeut Deiser: „Klassen-untersagt“

„Lernen & Lehren mit NLP“ NLP Kongress mit Vorträgen und Workshops Samstag, 10. April 2010, ab 9:00 Uhr Volkshochschule Alkaiding 52-54, 1230 Wien

Aktion Künstlerprotest mit Kreuzigung

Protest gegen den Missbrauch in der Kirche – zeigte sich der Künstler Emmerich Weisenberger Freitagvormittag über dem Eingang des Domes als gekreuzigter Flankier von „Tontüchern“ hing er mit Seilen gesichert an dem mit Planen bedeckten Baugerüst. Die kurze Aktion rief Feuerwehr und Polizei auf den Plan und erregte viel Aufsehen. Der Künstler und ein Begleiter wurden vorübergehend festgenommen und wegen schwerer Sachbeschädigung (an den Planen) angezeigt.

Schozial: „Die Mitverantwortung des Papstes wird geprüft.“ Die von der Kirche eingesetzte Opferanwältin Waltraud Klancic wird von der Plattform rigoros abgelehnt. Sie ist von Klerikalbeauftragten, bezahlt und gelenkt“, so die Organisatorin Klancic. Sie ist mit amerikanischen Anwälten ehrenamtlich zu führen.

„Täter-Beauftragte“ Trotzdem spürt Sepy Rothwang, Leiter der Betroffenengruppe, nicht mit Kritik. „Klancic ist Täter-Beauftragte, nicht Opfer-Beauftragte. Auch muss die Kirche die Sexualmoral an das 21. Jahrhundert anpassen. Frauen, Zölibat Aufkündigung sind Verbot.“

„Ich war eine Bittstellerin, die um Gnade gefleht hat“

Missbrauch – Eine Lehrerin bricht ihr Schweigen. Was ihr als Mädchen vor Jahrzehnten passiert ist, belastet die 50 Jahre alte Steinerin heute noch. In einer südsteirischen Volksschule hat der Pfarrer und Religionslehrer Mädchen mitten im Unterricht missbraucht. Schöll sitzen am Katheder nannte der Priester das verbrecherische Spiel ...

Der Priester wurde damals nur versetzt, bis er weitermachte und strafrechtlich verurteilt wurde. Inzwischen ist er gestorben. Ehemalige Mitschülerinnen treffen Mutter einer Mitschülerin machte Dampf. Schließlich war auch dieses Kind defloriert worden.

Dem KURIER berichtet das Opfer von unangenehmen Erfahrungen 2002 mit der diözesanen Ombudsstelle. „Ich bekam nur zehn Therapiestunden genehmigt.“ Ein Wechsel der Therapeutin wegen mangelnder Vertrauensbasis sei schwer gewesen. Sie hatte das Gefühl, man schaffte es nicht, vertraulichen Daten der von der Diözese zugewiesenen „Therapeutin.“

„Mehr Frauen werden sich zu Missbrauch in ihrer Kindheit öffnen.“ Steirische Opfer Lebens

Opfer nochmals im Therapie. Katschka: „Antwort: Für alle ihre Probleme könne sie nicht die Kirche verantwortlich machen. „Ich war eine Bittstellerin, die um Gnade gefleht hat.“ Dabei ist die Steirerin skeptisch, wenn Missbrauchsfälle nicht staatsicherheits untersucht werden. „Frau Klancic würde nicht mein Vertrauen

Dvojstranový materiál predstavuje tému čísla. Začína sa už na prvej strane denníka titulnou fotografiou s nápisom Warum wir trotzdem Priester werden (Prečo sa predsalen staneme kňazmi) s podpisom. Vnútri čísla je ťažiskový rozhovor umiestnený do rubriky Chronik (Kronika), začína sa uvedeným titulkom a na druhej strane pokračuje pod novým titulkom „Sex ist nicht das Höchste im Leben“ (Sex nie je to najdôležitejšie v živote). Dopĺňajú ho ďalšie texty:

- stručnými portrétmi troch respondentov s titulkom „Ja, ich will“: Drei setzen alles auf eine Karte („Áno, chcem: Všetko stavajú na jednu kartu),
- rozšírenou správou o vystupovaní katolíkov z cirkvi s titulkom Mancher Christ sucht nach Alternativen (Niektorí kresťania hľadajú alternatívy) a s nadtitulkom Kircheng Austritte (Vystúpenia z cirkvi),
- rozšírenou správou o prípade jednej konkrétnej obete zneužívania s titulkom „Ich war eine Bittstellerin, die um Gnade gefleht hat“ (Bola som prosebníčkou, ktorá modlíkala o milosť),
- krátkou správou o umeleckom počine súvisiacom s cirkevnými aférami s titulkom Künstlerprotest mit Kreuzigung (Umelecký protest s ukrižovaním) a s nadtitulkom Aktion (Akcia),

- rozšírenou správou o terapeutickéj pomoci obetiam s titulkom **Missbraucht, misshandelt, missachtet (Zneužití, týraní, znevážení)** a s podtitulkom **Schon 150 Hilfesuchende in den ersten acht Tagen (Za prvých osem dní vyhládalo pomoc už 150 ľudí)**.

Samotný ťažiskový rozhovor s troma budúcimi kňazmi (jedným 25-ročným bohoslovcom a dvoma 27-ročnými rehoľníkmi) má publicistický charakter. Týka sa najmä ich postojov k aktuálnym cirkevným aféram a ich osobného povolania, viery, vzťahu k cirkvi. Podľa slovenského žánrového delenia by sme mohli hovoriť o rozboře, od neho sa však materiál líši prevažne spravidajským spracovaním – zo všetkých textov analyticko-publicistický je iba rozhovor. Vzhľadom na slovenské zvyklosti možno za netypické označiť aj jeho zaradenie do zborníka, keďže komplexné rozboře tohto druhu sa u nás využívajú skôr v týždenníkoch. Ak nájdeme tematické skladačky v denníkoch, zriedka im je venovaný takýto priestor (dve strany, titulná fotografia, ďalšie dve veľké fotografie a šesť malých, spolu šesť textov).

Takýto žaner by mohol byť pre slovenskú žurnalistiku inšpiratívny, lebo predstavuje snahu o profesionálne uchopenie spoločensky výsostne aktuálnej a dôležitej témy: rozsiahly priestor, pohľad z rôznych strán, originálny prístup (oslovenie netradičných respondentov, ktorí téme dávajú osobitný šarm). Žiaduce by azda ešte bolo doplnenie o publicistický komentárový text.

*Rebellion der Rektoren (Vzbura rektorov)
In: Kurier, 2010, č. 93/3. 4. 2010, s. 22.*

22 KARRIEREN

KURIER
SAMSTAG, 3. APRIL 2010

Universitäten

Rebellion der Rektoren

Die Unis ächzen, die Rektoren erhöhen jetzt den Druck: Sie wollen mehr Geld oder weniger Studierende.

VON NICOLE THURN

Die Hörsäle platzten an Österreichs Universitäten aus allen Nähten, die Wartelisten für Seminarplätze werden immer länger. Die Rektoren schä-

gen Alarm (siehe unten). Zwischen Universitäten und Wissenschaftsministerin Beate Klarmann herrscht in Sachen konstruktiver Diskussion Flaute. Der von Vorgänger Johannes Hahn eingesetzte Hochschuldialog ist so gut wie platzt. Die Univeritätenkonferenz (UNI-KO) unter Rektorenschef Hans Sünkel ist aus dem Dialog ausgestiegen, die FPO ebenfalls. Auch die Österreichische Hochschüler-schaft überlegt den Ausstieg. In der Regierung bleiben die Fronten verbärt: Wissenschaftsministerin Klarmann

den Zugang flächendeckend beschränken, die SPÖ pocht auf den freien Hochschulzugang. **Netfall** Heiß diskutiert wird derzeit der im Wintersemester 2009 eingeführte Notfallparagraf 124b: Er soll den Zugang bei besonderem Anstrang von ausländischen (respektive deutschen) Numerus-Clausura-Fächlingen regeln. Momentan sind drei Anträge in Begutachtung. Die Wiener Unis

will die Anwendung des Paragrafen für die Bachelor-Fächer Wirtschaftsrecht und Sozialwissenschaften, je für Publizistik und Architektur gibt es gemeinsame Anträge der österreichischen Unis. **Jetzt** hängt alles vom Regierungsbeschluss ab – die SPÖ blockiert allerdings bei WU und Architektur. Der Kritikpunkt bei der WU Wien: Sie will die Zahl der derzeit 7000 Studienanfänger auf 2000 reduzieren. Die Uni Wien be-

flachtet dadurch Verdichtungs-effekte auf ihre Studen-tischer. WU-Rektor Christoph Baden hält das für unwahrscheinlich. „Wir haben nach dem ersten Studienjahr eine hohe Drop-out-Rate.“ **Aufnahme** Der Zugang wurde bereits 2002 in acht Fächern beschränkt, teilweise aber wieder geöffnet. Derzeit gibt es bei Human-, Zahn- und Tiermedizin Aufnahmeposten, in Psychologie entscheiden auch die Eingangsprüfungen. An FHs, Kunst- und Sport-unis sind Aufnahmeposten längst aus.

Für die Regierung gibt es viel zu tun. Die Abstem-kerquote ist im Internati-onalen Vergleich mit 22 Prozent niedrig. Und: Bis 2020 soll das Bud-get für den tertiären Sektor zwei Prozent betragen – derzeit liegt es bei 1,2 Prozent.

Christoph Baden: WU Wien

Sein Problem Wir sind überlastet. Die Kapazitäten an der WU sind für 1500 Studierende pro Jahr ausgerichtet, derzeit haben wir 7000. Ein Professor muss 200 Studierende betreu-en. Andererseits haben wir in der Studienregistrierung eine Drop-out-Rate von 70 Prozent.

Seine Lösung Wir brauchen den Notfallparagrafen für die Bachelorstudien. Wirtschaftsrecht und Wirtschafts- und Sozialwissenschaften. Damit können wir die Drop-out-Rate an den Studienbeginn verringern. So würde transparent, wer studieren darf. Ohne An müssten noch mehr Studierende aus dem Studium „ausgegriffelt“ werden – schon jetzt sind es 80 Prozent.

So gesehen haben wir bereits Zugangsbeschränkungen. Wissenschaftsministerin Klarmann eine bessere Finanzierung durchsetzen – auch für die Fächer.

Fortgang

Georg Winkler: Uni Wien

Sein Problem Das Hauptproblem an der Uni Wien ist die Finanzierung. In den letzten fünf Jahren haben wir um 27 Prozent, aber 18.000 Studierende mehr. Wir sind zwar effizienter geworden – die Anzahl der Wissenschaftler steigt um 20 Prozent. Das Budget stieg mit aber nur um 5–10 Prozent. Das reicht nicht aus, um den Akademien abzuliegen. In den Sozialwissenschaften oder der Biologie muss die Uni jeweils ihrer Kapazitäten anpassen.

Hannes Haas: Publizistik Wien

Sein Problem Das Verhältnis Studierende/Professoren an der Publizistik ist katastrophal. Auf fünf Professoren und drei Gast-professoren kommen 6000 Studierende. Die Zahl der Studienanfänger hat sich seit der Abschaffung des Notfallparagrafen 2009 von 1000 auf 1500 erhöht. Der Anstieg dürfte künftig noch stärker sein. Demnach gibt es insgesamt Maßnahmen, die in Deutschland bereits 40 Prozent der Studienanfänger an der Publizistik sind

Hans Sünkel: Rektorenschef

Sein Problem Die großen Brocken sind der Hochschulzugang und die Finanzierung der Univeritäten. Ganze Studenten-strome fließen in Studienbe-schneidungen mit geringen Arbeits-märkten. Clancur: Meine Sorge ist, dass die Politik gerade in solche Massenschneidungen investiert. Deutschland, die USA und China geben Volles. Österreich da-gegen befindet das Brevierkollis.

Sein Problem Der Notfallpa-ragraff ist nicht im Gesetz aber

Minutenschriften und Ge-sprächen mit Wissenschaftlern. Außerdem gibt es geeignete

Entweder es gibt mehr Budget oder aber Zugangsregelungen. Der Notfallparagraff ist wichtig.

lationalist für den Herbst, da brauchen wir Planungssicherheit. Seit Jahren heißt es, man müsse

Minutenschriften und Ge-sprächen mit Wissenschaftlern. Außerdem gibt es geeignete

Minutenschriften und Ge-sprächen mit Wissenschaftlern. Außerdem gibt es geeignete

Trištvrtestranový materiál v rubrike Karriery (Kariéra) sa skladá z autorskej analýzy redaktorky Nicole Thurn a z ankety medzi kompetentnými rektormi. Analýza približuje situáciu rakúskych univerzít, pre ktorú rektori otvorili s ministerkou školstva diskusiu o zvyšovaní rozpočtu alebo znižovaní počtu študentov.

Druhú polovicu materiálu tvoria štyri anketové výpovede jednotlivých rektorov: každý odpovedá na otázku, v čom vidí hlavný problém a aké riešenie by navrhol.

Z hľadiska slovenskej žánrológie ide o pomerne netradičnú skladačku analýzy (ktorú v našom klasickom delení žánrov ani nemáme) a ankety medzi odborníkmi (u nás by ju redaktor použil skôr iba ako zdroj a jednotlivé výroky autorít by spracoval do vlastného obsiahlejšieho textu). Takto poňatý materiál je inšpiratívny svojou prehľadnosťou a zrozumiteľnosťou. Zdá sa, že podobné vnútorné členenie materiálov spracúvajúcich závažné spoločenské témy prospieva lepšiemu prijatiu a pochopeniu na strane čitateľa. Je typické pre denníky (týždenníky uprednostňujú skôr jednoliatejšie materiály v štýle obsiahlej analýzy, prípadne kombinovanej s reportážou).

La Giornata (Deň)

In: Il Foglio, 2008, roč. XIII, č. 89, s. 1

La Giornata

In Italia

"NO AL RINVIO DEL VOTO", DICONO IL CAV. E DC. PROBLEMI ALL'ESTERO. Il segretario della Democrazia cristiana, Giuseppe Pizza, escluso e poi riammesso alle elezioni ha incontrato il leader del Pdl Silvio Berlusconi: "Problemi superabili, sono convinto che si voterà il 13 aprile". Ma gli italiani all'estero hanno già votato con le schede senza il partito di Pizza. Gli elettori italiani temporaneamente all'estero hanno votato o stanno votando in queste ore per corrispondenza. Il loro voto, a differenza del 2006, è valido per le circoscrizioni italiane non per quelle estere. La Cassazione valuterà l'8 aprile se accogliere i tre ricorsi presentati dall'Avvocatura dello stato contro la riammissione della Dc di Pizza.

"Gli italiani dovrebbero votare per Walter Veltroni". Così l'Economist conclude il suo editoriale dedicato alle elezioni italiane, in cui si nota che Silvio Berlusconi "è ancora inadatto a governare l'Italia".

Prove di distensione con Air France. Il premier Prodi ha detto: "Serve buon senso, il governo non si sta attivando ma è attento agli sviluppi della situazione. Riprenda il dialogo". I sindacati si sono rivolti alla compagnia francese: "Sulla nostra proposta si può trattare". Il leader del Pdl Berlusconi: "Mi appello all'orgoglio degli imprenditori italiani". Ma da Bruxelles la Commissione europea avverte: "Nessun aiuto di stato". Aristide Police è il nuovo Ad di Alitalia.

Giuliano Ferrara a Pesaro. Nella cittadina marchigiana il direttore del Foglio ha tenuto un comizio in un teatro gremito di simpatizzanti. Un gruppo di giovani ha tentato una contestazione urlando slogan, tra i quali: "Sei un assassino!". Gli schiamazzi sono durati circa un quarto d'ora, durante il quale il leader della lista "Aborto? No grazie" è rimasto al proprio posto sul palcoscenico.

Dopo le contestazioni di Bologna. Solidale il leader della Sinistra Fausto Bertinotti. Achille Occhetto, fondatore del Pds: "Quella di Giuliano è una violenza insopportabile nei confronti delle donne". Manuela Palermi, Pds: "Hanno fatto bene a contestarlo. Dovrebbero farlo in tutte le piazze". Piero Fassino: "Ferrara usa i temi della morte e della vita come una clava per colpire l'avversario politico". Antonio Di Pietro: "È un errore contestare violentemente Ferrara, è un uomo che gioca con i diritti e i sentimenti femminili, è meglio lasciarlo parlare al muro".

Cesare Battisti sarà estradato dal Brasile. "Ma la pena non deve superare i 30 anni", così le autorità di Brasilia. Il terrorista dei Proletari Armati, catturato a Rio nel marzo dell'anno scorso, verrà rimandato in Italia.

"Non voterò più per le coppie gay". Così la senatrice del Pd, la teodora Paola Binetti, intervistata da EcoTv sul riconoscimento delle coppie omosessuali.

Borsa di Milano. S&P/Mib -0,11 per cento. Leuro chiude stabile a 1,56 sul dollaro.

Nel mondo

UNA BRECCIA NEL MURO DI NICOSIA, CIPRO SPERA NELL'UNIFICAZIONE. Dopo 45 anni, un nuovo varco è stato aperto a Ledra Street, nel cuore della capitale cipriota. La cerimonia ha segnato una tappa simbolica negli sforzi di riunificazione dell'isola, ripresi dopo l'incontro fra il leader turco cipriota, Mehmet Ali Talat, il neopresidente, Demetris Christofias. "Sappiamo che la riapertura di Ledra Street non è la soluzione di tutti i problemi - ha detto Elizabeth Spehar, capo della missione Onu a Cipro - C'è ancora molto lavoro da compiere, ma questa apertura ci fornisce un barlume di quanto è possibile fare". Il varco è stato temporaneamente chiuso dieci ore dopo dai greco-ciprioti per protestare contro la presenza di poliziotti turco-ciprioti.

Hu Jia condannato a tre anni e mezzo di reclusione. Il noto dissidente cinese, difensore delle libertà individuali, dovrà scontare la pena in carcere: il regime comunista lo accusa di "incitamento alla sovversione del potere dello stato". Hu Jia, 34 anni, è uno dei dissidenti più conosciuti in Cina, noto per le prese di posizione sull'ambiente, sull'Aids e sull'atteggiamento di Pechino sulla questione tibetana. Il segretario di stato americano, Condoleezza Rice, ha definito "molto preoccupante" la condanna.

Oltre mille partecipanti alle proteste antichinesi a Lhasa saranno processati entro la fine del mese, ha detto il numero due del Partito comunista in Tibet, Wang Xiangming, al quotidiano Xizang Shangbao.

La polizia dello Zimbabwe ha arrestato almeno quattro giornalisti, fra di loro anche un reporter del New York Times ad Harare per seguire le elezioni presidenziali.

Articolo a pagina Tre

Accuse reciproche tra Hezbollah e Riad. Il principe Saud al Faisal, ministro degli Esteri saudita, nel giorno dell'apertura del summit della Lega araba boicottato dal suo paese, ha accusato la Siria d'ostacolare la soluzione della crisi presidenziale in Libano. La risposta al saudita non è arrivata da Damasco, bensì da Beirut. Il gruppo scita Hezbollah, alleato di Siria e Iran, ha accusato Riad di appoggiare la maggioranza libanese del premier Fouad Siniora, quindi ha accusato Riad di essere troppo vicina a Washington. I commenti di al Faisal avrebbero messo il regno, secondo il Partito di Dio, in "una posizione di parte, incapace di svolgere un ruolo positivo nella soluzione" della crisi libanese.

Assolto a l'Aia l'ex premier del Kosovo. Il Tribunale penale internazionale ha scagionato Ramush Haradinaj. L'accusa aveva chiesto una pena di venticinque anni per crimini contro l'umanità commessi sulla popolazione serba quando era a capo dell'esercito di liberazione del Kosovo. La notizia ha suscitato l'"indignazione" del governo di Belgrado.

Questo numero è stato chiuso in redazione alle 21

Prehľad udalostí dňa do redakčnej uzávierky o 21:00, rozdelený na stĺpec domácich a zahraničných krátkych správ. Publikovaný na prvej strane, na mieste, kde sa v našich

denníkoch uverejňuje titulná fotografia a začína článok, ktorému redakcia prisúdila privilegované postavenie témy dňa. Jednotlivé textíky možno označiť za krátke správy, a to vo všetkých troch slovenských typoch (noticky, fleše, jednostĺpce), niektoré sú len zaujímavým citátom známej osoby, niektoré len heslovitým odkazom napr. na burzovú informáciu. Viaceré jednostĺpce sú doplnené odsadeným odeskom v kurzíve, ktorý k informácii prináša nejaký výrok osobnosti či tlače, čím ju komentuje. Osobitne významná informácia je doplnená odkazom na vnútornú stranu novín, kde sa téma spracúva podrobnejšie.

Z hľadiska talianskej žánrológie možno hovoriť o zápisníku (agenda), prípadne o prehľade (pastone). V oboch prípadoch ide o prehľad udalostí dňa, avšak prvý je stručnejší a môže obsahovať aj flešovité informácie o počasí, o situácii na cestách a pod., druhý je obsiahlejší a v modernej talianskej žurnalistike už viac-menej vymretý. V súčasnom slovenskom novinárstve denníky podobný žánrer nevyužívajú a na slovenského čitateľa pôsobi pomerne zvláštne.

Uova Strapazzate (Nadmerne využívané vajcia)
In: Il Foglio, 2008, roč. XIII, č. 89/4. 4. 2008, s. 1

Uova strapazzate
 Piero Manzoni le marcava e le vendeva come opere d'arte, gli Skiantos le tiravano al pubblico

Prima della merda d'artista in scatola, Piero Manzoni pensò all'uovo. Una fotografia del giugno 1960 lo ritrae mentre ingoia il soddisfatto un uovo sodo. Per lui, frequentatore imperterrito di bar, era un gesto familiare. Allora l'uovo sodo si trovava ancora sul bancone di certe osterie milanesi. Servivano da zavorra, per preparare lo stomaco a reggere più alcol. A Milano le uova sode più apprezzate si trovavano in un bar scalagnato chiamato Moccacell. Provenivano, secondo un cartellino scritto con calligrafia incerta, direttamente dal pollaio della famiglia Roncalli a Sotto il Monte.

Come il borghese gentiluomo di Molière che parlava in prosa senza saperlo, molti ingoiavano il loro ovetto senza avere il sospetto di compiere un gesto artistico. Non così Piero Manzoni che, abitato da un demone simile a quello di Mida, aveva il dono di trasformare in arte tutto quello che toccava. Fu così che quel 21 giugno del 1960, in un evento (allora l'uso di performance non era ancora di moda in Italia) intitolato "Consumazione dell'arte dinamica del pubblico divorare l'arte", offrì agli intervenuti centocinquanta uova sode trasformate dal suo tocco in opere d'arte.

Felici di partecipare alla comunione artistica gli entusiasti non hanno pensato di conservare le uova. Più presidente dei suoi comunicanti, e perfino del suo profeta Marcel Duchamp, che solo le ristrettezze della vecchiaia convinsero a firmare molti anni dopo alcuni multipli del celebre pisciatoio, Piero Manzoni ne conservò un certo numero. Protette dalla bambagia in scatolette di legno, marcate da una impronta digitale dell'artista, fanno ora mostra di sé nelle primarie collezioni pubbliche e private. A sfidare nella storia dell'arte l'uovo sospeso con un filo sulla testa della "Madonna col Bambino e Santi" di Piero della Francesca e le innumerevoli uova da cui spuntano mostri di Hieronymus Bosch e di Pieter Bruegel.

Le Serate dei futuristi

Le avanguardie del Novecento non hanno trascurato neppure l'artisticità balistica delle uova. Nelle loro Serate i futuristi facevano quanto potevano per scandalizzare i borghesi, provocare il pubblico. Ma una Serata non era perfetta se finiva semplicemente in urli, applausi, risse tra avversari e sostenitori. Una serata perfetta prevedeva il lancio di proiettili organici. Il pubblico, complice, imparò a presentarsi in teatro munito di proiettili per partecipare all'evento. Per la loro qualità esplosiva, dirompente, le uova facevano concorrenza ai pomodori.

In arte nulla va perduto. Prima o poi c'è sempre un ritorno, una citazione. Fu così che proprio a Bologna, alla vigilia del Settantesette, gli Skiantos, il primo gruppo di rock demenziale, non contento di bombardare il pubblico con i loro accordi si misero a lanciare ortaggi. Al solito Bonomia docet.

A un passo dalla Nato c'è Nicolas Elvís Sarkozy ma pure Rudd e Israele

"La più recente incarnazione di Presley", come l'ha definito Bush, rilancia Parigi a Kabul e nel Patto. Australiani in azione

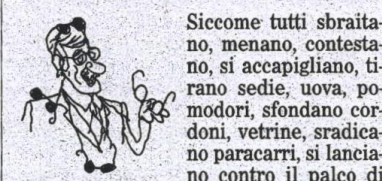
Rinvio per Ucraina e Georgia

Un completamento dell'Alleanza. Nicolas Sarkozy è "la più recente incarnazione di Elvis Presley", ha detto ieri George W. Bush, durante il vertice della Nato a Bucarest, per elogiare il ritorno a pieno titolo della Francia nell'Alleanza. In una conferenza stampa con Angela Merkel, il presidente francese ha confermato l'invio di 700 soldati nell'est dell'Afghanistan per combattere al fianco degli americani contro i talebani e salvare la missione della Nato dalla minaccia di defezione di Canada e Olanda a causa della mancanza di rinforzi occidentali. Il "surge" francese in Afghanistan "permette agli americani di andare a sostenere i canadisti al sud", ha spiegato Sarkozy, che si prepara a reintegrare nel 2009 il comando militare integrato della Nato. "Alla fine della presidenza francese (dell'Unione europea), sarà venuto il momento di concludere questo processo e di prendere le decisioni necessarie affinché la Francia riprenda tutto il suo posto nelle strutture della Nato". La condiz-

ne, oltre a una ridistribuzione degli incarichi più favorevole a Parigi, è il rafforzamento dell'Europa della Difesa, cui ieri Bush ha dato la sua benedizione: "È un completamento dell'Alleanza". Secondo Merkel, il ritorno della Francia nella Nato "dimostra quante cose sono cambiate dalla fine della Guerra fredda". Sarkozy ha rinsaldato i rapporti con la cancelliera tedesca, proponendo che il prossimo vertice per il 60° anniversario sia organizzato insieme tra Strasburgo e Berlino. Anche sull'allargamento l'intesa franco-tedesca è stata "perfetta". Parigi e Berlino si sono opposti al Membership action plan per l'Ucraina e Georgia, ma Washington ha ottenuto che la pre-adesione sia ridiscussa in dicembre, prima della fine della presidenza Bush. "Non è questione di sì o no" - ha detto il premier spagnolo, José Luis Rodríguez Zapatero - il percorso non è in discussione. Siamo per l'avvio del cammino, ma quando si sarà pronti a percorrerlo". Se ieri la Nato ha accolto Croazia e Albania, la delegazione della Macedonia ha lasciato Bucarest in anticipo per protestare contro il vertice della Grecia al suo ingresso.

Un Tony Blair australie. Kevin Rudd, il primo premier australiano a partecipare a un vertice della Nato, si è fatto sentire sull'Afghanistan. Pur non facendo parte dell'Alleanza (c'è un accordo bilaterale di cooperazione firmato nel 2006), l'Australia combatte nel sud del paese, là dove i membri europei della Nato non vogliono andare, perché è parecchio pericoloso. Rudd - che è un laburista ed è stato dipinto dalla stampa come il nuovo leader della brigata mondiale anti Bush - non soltanto ha ribadito di non voler affrettare ridurre il suo contingente di 1.300 soldati, ma ha anche chiesto agli europei di combattere la guerra contro i talebani, e di farlo sul serio, perché il conflitto sarà lungo: la strategia, secondo Rudd, va rivista in quest'ottica e, dopo aver incontrato i principali leader a Bucarest, ha ottenuto che tutti sottoscrivessero "un rinnovato impegno di lungo periodo" in Afghanistan. Per il Wall Street Journal è nato un nuovo Tony Blair: Rudd ha ritirato le truppe combat dall'Iraq ma ha inviato un contingente di esperti per aiutare la ricostruzione; Rudd ha detto che "il vero problema" è l'Iran, c'è poco tempo da perdere, ha aggiunto, criticando i balletti diplomatici europei. Rudd è un simulacro e è presto di essere tirato.

Andrea's Version

Siccome tutti sbraitano, menano, contestano, si accapigliano, tirano sedie, uova, pomodori, sfondano cordoni, vetrine, sradicano paracarri, si lanciano contro il palco di Ferrara, si scontrano, lo occupano, non lo fanno parlare, fischiano, organizzano pariglia e cori da stadio. Siccome, intorno alla lista pazza, da Livorno, a Firenze, a Torino e a Bologna, è tutto un crescere di ebollizione, un dilagare di irrequietezza, una spumeggiare di effervescenza, è tutta un'agitazione, una concitazione, un sopravvenire di calore, di infiammabilità, un rinfocamento nemmeno soltanto giovanile, perché i più giovani certo si scatenano, ma anche non pochi di mezza età stanno esplodendo come non capitava più loro da tempo. Siccome la tensione monta, monta la passione, la frenesia, il fuoco che si ha dentro, e si stanno facendo spazio l'impeto, il trasporto, la frenesia, l'affanno, il furore, la febbre, la foia, e insomma, c'è in giro tutto un eccitamento. E' bellissimo avere la sensazione di essere diventati i protagonisti assoluti delle erezioni politiche.

Stĺpec zaberajúci celú výšku novinovej strany, rozdelený na dve časti: prvé štyri pätiny možno označiť ako kurzívu (corsivo), zvyšnú pätinu najskôr ako fejtón (fogliettone). Text nie je podpísaný, iba druhá časť nesie názov **Andrea's Version (Andreova verzia)**, zverejňuje teda autorovo krstné meno. Redakcia článku pripisuje veľký význam, lebo v súvislosti s jeho témou vyšlo dané číslo denníka s názvom ozvláštneným zámenou písmena o (F-o-glio) za obrázok rozbitého vajca.

Oba texty sú veľmi ironické, britké – autor predkladá paralelu medzi kváziumelcom, ktorý dokázal premeniť na kváziumenie aj natvrdo uvarené vajcia, a rockovou skupinou, ktorá sa rozhodla bombardovať publikum nielen svojimi akordmi, ale aj vajcami a zeleninou. Pripojený kratučký fejtónik je akousi štylistickou hrou, keď autor veľmi svojsky, až básnicky celú tému výrazne ironizuje a pointuje.

Text je umiestnený na prvej strane, čo je na slovenské pomery pre takýto žáner už samo osebe nezvyklé. Nezvyklá je však najmä jeho subjektívnosť a odvážny štýl. Dokazuje to, že talianska tlač je uvoľnenejšia, jej tvoriví zamestnanci požívajú silnú autonómiu a môžu si dovoliť „uletieť“ v štýle aj v názore – pričom texty stále pôsobia kultivovane a seriózne. Svedčí to o autorskej zrelosti a vysokej miere talentu a schopností.

*L'importante per la Cina non è vincere, ma eliminare i dissidenti
(Pre Čínu nie je dôležité vyhrať, ale zničiť disidentov)
In: Il Foglio, 2008, roč. XIII, č. 89/4. 4. 2008, s. 2*

LE OLIMPIADI ACCELERANO LA REPRESSIONE DI PECHINO

L'importante per la Cina non è vincere, ma eliminare i dissidenti

In teoria le Olimpiadi avrebbero dovuto aprire un po' di più la Cina alla democrazia. In pratica succede il contrario. Pechino ha aumentato la repressione, per sbarazzarsi in fretta dei dissidenti prima che possano mettere in imbarazzo il governo davanti alle telecamere del mondo. Invece che essere un periodo di relativa indulgenza, questo prima dei Giochi si è trasformato nell'ultima occasione utile per polizia e forze armate. L'ordine è: assestare i colpi più duri, nascondere la polvere sotto il tappeto, in pieno sprezzo della promessa – "dando i Giochi a Pechino, favorirete lo sviluppo dei diritti umani", aveva detto Liu Jimin, promotore cinese – fatta nel 2001 al comitato olimpico. Hu Jia, 34 anni, uno degli attivisti per i diritti umani più famosi del paese, è stato appena condannato a tre anni e mezzo di prigione. "Se non fosse stato per le Olimpiadi, sarebbe libero – dice Nicholas Bequelin, di Human Right Watch – puniscono lui per dare un avvertimento a tutti gli altri". Un mese prima di Hu Jia, che ha cominciato lottando contro l'Aids di stato nelle zone di campagna – dove i contadini sono infettati per mancanza di igiene negli ambulatori – e che poi è diventato difensore di libertà religiosa e indipenden-

za tibetana, è stato condannato anche Yung Chunlin, un altro portabandiera della battaglia pacifica contro le autorità. Aveva soltanto detto: "I diritti umani dovrebbero avere la precedenza sui Giochi olimpici". Lo sbaglio di Hu Jia? Ha concesso interviste a giornalisti stranieri. "E' una congiura del silenzio", per Amnesty International. Intanto quasi mezzo milione di persone, per i lavori olimpici, è stato cacciato di casa senza risarcimento. Ma non c'è soltanto la stretta sui dissidenti interni, che la paranoia governativa tratta appena meglio dei gatti: i felini sono considerati inestetici e radio e televisioni consigliano alla popolazione di ucciderli o chiuderli in gabbie prima dell'arrivo delle truppe straniere. C'è anche la repressione sui fronti della turbolenza anti Pechino, il Tibet e lo Xinjiang, patria della minoranza islamica. A Lhasa, secondo la denuncia di Asia news, centinaia di poliziotti si sono travestiti da monaci e hanno inscenato violenze per giustificare la reazione senza pietà dell'esercito e delle forze antisommossa. Dopo i buddhisti sediziosi, è arrivato anche l'allarme sui tibetani kamikaze, confezionato dal governo centrale per far scattare in occidente il riflesso antiterrorismo. "Vogliono lanciare at-

tentati violenti su ordine del Dalai Lama. Proclamano che non hanno paura né del sangue né del sacrificio", dice il portavoce del ministero per la Pubblica sicurezza cinese, Wu Heping. Per bloccare l'attacco delle fantomatiche squadre suicide buddhiste pronte a sacrificarsi, Pechino ha colpito du-

no il paese, impongono il coprifuoco, hanno chiuso in quarantena politica tutti i monasteri. La propaganda si occupa di sterilizzare tutte le informazioni in uscita.

Il ministero della Pubblica sicurezza sta facendo scattare lo stesso meccanismo anche contro gli uiguri, i musulmani cinesi. Dieci giorni fa, ma la notizia è uscita soltanto ora, l'esercito ha soffocato manifestazioni di protesta nello Xinjiang con un arresto di massa: 400 persone. Secondo il Monde, i militari hanno anche incarcerato 70 persone in un rastrellamento a Kasghar, dove a giugno dovrebbe passare il tedoforo della torcia olimpica. La regione è ricchissima di petrolio ed è d'importanza strategica, per i confini con Afghanistan e Russia. Con il pretesto di spazzare dagli ostacoli il percorso del tedoforo, Pechino fa arrivare truppe e mezzi e neutralizza gli oppositori. Intanto in Sudan di cui la Cina è il grande sponsor in soldi e politica, l'anno dei Giochi porta fortuna. Invece che fermare la strage nel Darfur – la questione che ha costretto anche il regista Steven Spielberg a dimettersi dall'organizzazione della coreografia – Khartoum festeggia impunemente il boom economico made in China: "Altro che tigris asiatiche, il mondo sta per conoscere il leone africano".

PICCOLA POSTA di Adriano Sofri

L'anarchia è una grande idea
Vuole la pace e la fratellanza
Vuole che siamo tutti fratelli
Vuole il riscatto de' sti ribelli.
Ma a Fabriano l'han fatta grossa
Se la son presa con Pietro Gori.
Gli hanno tirato tanti bicchieri
Gli hanno tirato i pomodori.
Ma i pomodori fanno la spia
sono il puntello della borghesia.

ro: secondo il governo tibetano in esilio, i soldati hanno ammazzato 140 dimostranti e ne hanno incarcerati altri mille. I Giochi sono nati come tregua e gara cerimoniale tra popoli in guerra; in Tibet hanno portato lo stato d'assedio. Le divisioni cinesi occupa-

Text možno označiť za typický komentár (commento). Typický taliansky je jeho väčší rozsah a štýl – autor sa môže naplno prezentovať a hrať so slovom i myšlienkou, má na to dostatočný priestor. Text je napriek svojmu rozsahu nečlenený, až v záverečnej časti autor oddelil druhý odsek. To tiež svedčí o „talianskom“ prúde myšlienok a slov, keď ku kráse textu prispieva práve jeho vnútorná jednoliatosť a schopnosť harmonicky prepájať použité prvky.

Komentár má nadtitulok **Le olimpiadi accelerano la repressione di Pechino (Olympijské hry urýchľujú pekínske represie)** a nie je podpísaný, avšak jeho doplnok v rámečku nesie názov **Piccola posta di Adriano Sofri (Malá pošta Adriana Sofriho)**, čo vedie k domnienke, že Adriano Sofri je aj autorom komentára. Doplnok je typickým prvkom komentárov

denníka Il Foglio, ktorý využíva v tejto role rozličné textové miniatúry, anekdoty, karikatúry a pod. Soffriho piccola posta je akousi anekdotickou básňou o anarchii.

V porovnaní so slovenskými žánrami tohto druhu vystupuje do popredia spomínaný rozsah a štýl komentára a ozvláštnujúci textový doplnok s kresleným portrétom autora.

*Nel mondo ancora troppi bambini costretti a fare i soldati
(Vo svete je ešte veľa detí nútených robiť vojakov)
In: L'Observatore Romano, 2008, roč. CXLVIII, č. 118/21. 5. 2008, s. 3*

Nel mondo ancora troppi bambini costretti a fare i soldati

Sono decine di migliaia arruolati in eserciti e gruppi armati di 24 Paesi o territori

ROMA, 20. Sono ancora decine di migliaia i bambini soldato utilizzati dai gruppi armati non governativi di ventiquattro Stati e territori, ma anche di nove eserciti regolari, secondo il rapporto 2008 della campagna internazionale «Stop all'uso dei bambini soldato», presentato oggi in contemporanea in numerose capitali del mondo.

Con oltre quattrocento pagine su leggi, politiche e prassi in materia di arruolamento di minori, il rapporto è la rassegna più ampia e completa sulla dimensione del fenomeno su scala mondiale. La campagna, alla quale aderiscono associazioni e organizzazioni non governative di tutto il mondo, compie anche un'opera di monitoraggio e di promozione del trattato internazionale firmato il 12 febbraio 2002, ufficialmente un protocollo addizionale alla Convenzione dei Diritti del Fanciullo, nel quale si stabilisce che gli Stati aderenti non possono impiegare nei conflitti armati i minori di 18 anni.

Il rapporto, giunto a quattro anni da quello precedente, documenta che in tale periodo sono stati registrati anche dei progressi e dei miglioramenti. Ad esempio, il numero dei conflitti che vede impiegati bambini soldato è passato dai ventisette in atto alla fine del 2004 ai diciassette della fine del 2007. Inoltre, migliaia di bambini soldato sono stati rilasciati da eserciti e gruppi armati via via che i conflitti cessavano, in particolare nell'Africa subsahariana. Tuttavia, come detto, il rapporto documenta che decine di migliaia di minori restano nelle file di gruppi armati non governativi in almeno 24 Paesi e territori, mentre per quanto riguarda gli eserciti regolari il miglioramento è minimo. Sono infatti ancora nove i Paesi che impiegano minorenni in azioni di guerra, a fronte dei dieci documenti dal rapporto del 2004.

Inoltre, in almeno quattordici Paesi bambini sono stati reclutati in truppe di supporto all'esercito regolare o in gruppi di civili costituiti su base locale per sostenere operazioni antisommossa o ancora in milizie illegali o

gruppi armati fiancheggiatori degli eserciti regolari. Va aggiunto che alcuni Governi hanno arrestato arbitrariamente, torturato e ucciso bambini sospettati di far parte dei gruppi di opposizione armata.

Non è poi infrequente il ricorso da parte di eserciti governativi all'impiego di bambini come spie o informatori. La coalizione denuncia questo fatto come una palese violazione dell'obbligo di protezione dei minori. Ancora più grave è la sorte dei bambini associati a gruppi armati e che in caso di cattura vengono imprigionati e trattati come nemici belligeranti dagli eserciti governativi, anziché ricevere l'assistenza loro dovuta in base al diritto internazionale, in quanto vittime prima che autori, comunque non responsabili, di violenze.

Ne consegue che i miglioramenti registrati siano da attribuire solo al contesto generale, cioè alla fine di diversi conflitti. Secondo le associazioni che aderiscono alla campagna, le opportunità per fare passi avanti, come la

creazione di un trattato delle Nazioni Unite, il crescente sostegno a tale proposta, l'avvio di programmi di smobilitazione in alcuni Paesi e i procedimenti giudiziari nei confronti dei reclutatori, sono attivamente compromesse dall'operato dei Governi, che vengono meno agli impegni assunti e mostrano assenza di leadership politica.

In ogni caso, sono i gruppi armati non governativi a rappresentare il problema maggiore e la maggiore sfida per la comunità internazionale. Dal rapporto, infatti, emerge che le leggi internazionali hanno avuto un impatto assai limitato nel dissuadere tali gruppi dall'impiegare bambini.

Anche quando i conflitti sono terminati, la maggioranza dei bambini soldato non riesce ad usufruire dei programmi di disarmo, smobilitazione e reinserimento (Dsr), inizialmente pensati solo per gli adulti e che nel 1997 vennero formalmente estesi anche ai bambini.

Particolarmente penalizzate risultano le bambine, la cui presenza in eserciti e gruppi armati è nota fin dagli anni Novanta, sia con ruoli da combattenti sia in condizioni di vera e propria schiavitù sessuale e sottoposte a violenze e ad abusi sistematici. Il rapporto diffuso oggi da «Stop all'uso dei bambini soldato» rileva che la maggior parte di queste bambine non viene identificata e registrata nei programmi ufficiali di smobilitazione. Secondo le stime del rapporto, a tali programmi riescono ad accedere appena tra l'8 e il 15 per cento di queste bambine.

Nelle conclusioni del rapporto, la coalizione chiede ai Governi di bandire ogni forma di reclutamento di persone al di sotto di 18 anni nelle forze armate — come accade ancora in 63 Paesi — e di dare piena attuazione al trattato delle Nazioni Unite sui bambi-

Nonostante il «rally» inarrestabile delle quotazioni dell'oro nero, che ha superato la quota di 127 dollari a barile, al momento sembra del tutto esclusa l'ipotesi di una riunione straordinaria dell'Opec prima di quella già in agenda e prevista per il prossimo settembre. Scritti sulla linea saudita anche gli analisti, tutti concordi nell'asserire che una revisione all'insù delle quote non avrebbe grandi effetti sul fronte dei prezzi.

Oggi, il segretario dell'Opec, Abdullah Salem Al Badri, è giunto in Venezuela, a Caracas. Durante la sua prima tappa venezuelana, ha indicato l'emittente televisiva in lingua spagnola «Telesur». El Badri vedrà il presidente l'Ugo Chávez e esponenti del suo Governo, e raccoglierà

Nonostante il «rally» inarrestabile delle quotazioni dell'oro nero, che ha superato la quota di 127 dollari a barile, al momento sembra del tutto esclusa l'ipotesi di una riunione straordinaria dell'Opec prima di quella già in agenda e prevista per il prossimo settembre. Scritti sulla linea saudita anche gli analisti, tutti concordi nell'asserire che una revisione all'insù delle quote non avrebbe grandi effetti sul fronte dei prezzi.

Oggi, il segretario dell'Opec, Abdullah Salem Al Badri, è giunto in Venezuela, a Caracas. Durante la sua prima tappa venezuelana, ha indicato l'emittente televisiva in lingua spagnola «Telesur». El Badri vedrà il presidente l'Ugo Chávez e esponenti del suo Governo, e raccoglierà

Critiche dell'Opec all'Arabia Saudita per l'aumento della produzione petrolifera

RIAD, 20. In una giornata in cui il prezzo del petrolio è tornato a toccare massimi storici, i ministri dei principali paesi dell'Opec (l'organizzazione che raccoglie i maggiori esportatori di greggio del mondo) hanno mostrato di non gradire l'aumento della produzione di trecentomila barili al giorno deciso dall'Arabia Saudita e annunciato venerdì scorso. A cominciare dal presidente del cartello, Chakib Khelil, che ieri ha ribadito quello che anche gli altri ministri dei Paesi Opec vanno dicendo da tempo. E cioè che «gli indicatori mostrano che non c'è carenza di forniture», che «il mercato è ben approvvigionato» e che «le riserve sono adeguate». «Il mercato non ha bisogno di più petro-

Nonostante il «rally» inarrestabile delle quotazioni dell'oro nero, che ha superato la quota di 127 dollari a barile, al momento sembra del tutto esclusa l'ipotesi di una riunione straordinaria dell'Opec prima di quella già in agenda e prevista per il prossimo settembre. Scritti sulla linea saudita anche gli analisti, tutti concordi nell'asserire che una revisione all'insù delle quote non avrebbe grandi effetti sul fronte dei prezzi.

Oggi, il segretario dell'Opec, Abdullah Salem Al Badri, è giunto in Venezuela, a Caracas. Durante la sua prima tappa venezuelana, ha indicato l'emittente televisiva in lingua spagnola «Telesur». El Badri vedrà il presidente l'Ugo Chávez e esponenti del suo Governo, e raccoglierà

Text má podtitulok **Sono decine di migliaia arruolati in eserciti e gruppi armati di 24 Paesi o territori (Desaťtisíce sú ich vo vojskách a ozbrojených skupinách 24 krajín a teritórií)** a zaoberá sa správou medzinárodnej kampane s názvom Stop zneužívaniu detských vojakov! na rok 2008. Je to pomerne ťažiskový materiál publikovaný na výsadnom mieste s veľkou ilustračnou fotografiou. Žánrovo by sa dalo hovoriť o rozšírenej správe (servizio), avšak text nesie aj prvky referátu (resoconto), keďže pomerne podrobne približuje obsah správy, pričom zachováva jej jednotlivé časti – až po záver a výzvu kampane. Zároveň by

sme mohli uvažovať o čiastočne analytickom charaktere, pretože ten má samotná správa a text naviazaný na ňu ho automaticky kopíruje.

Možno povedať, že ide o žáner blízky slovenským zvyklostiam, i keď slovenský denník by pravdepodobne venoval téme tohto druhu menší priestor. To však už súvisí aj s typom periodika – L'Osservatore Romano je vatikánsky denník s osobitným zameraním na upozorňovanie na porušovanie prirodzeného zákona vo vzťahu k človeku aj v odľahlých kútoch sveta.

Sei milioni di voti in fuga da Pd e Pdl (Z Pd a Pdl uniká šesť miliónov hlasov)
In: La Stampa, 2009, roč. 143, č. 157/9. 6. 2009, s.

Retrospectiva Effetto Veronica-Noemi: l'esodo dei cattolici

Una buona quota diserta le urne o sceglie l'Udc

Non c'è passaggio da una coalizione all'altra 800 mila voti persi da Franceschini, all'Idv

ALLARME LEGA
L'Osservatore Romano ricorda «i provvedimenti in materia di immigrazione e sicurezza»

Frecciate dei vescovi
La Cei ha richiamato il premier a «sobrietà e senso di responsabilità»

Il voto
Analisi dei flussi (Hlasovanie. Analýza prúdov) a podtitulok I democratici perdono il 30 % dell'elettorato. Ude a Lega contano su una fedeltà del 90 % (Demokrati strácajú 30 % voličov. Ude a Lega rátajú s vernosťou 90%).

Viac než polstranový text má nadtitulok **Il voto. Analisi dei flussi (Hlasovanie. Analýza prúdov)** a podtitulok **I democratici perdono il 30 % dell'elettorato. Ude a Lega contano su una fedeltà del 90 % (Demokrati strácajú 30 % voličov. Ude a Lega rátajú s vernosťou 90%)**. Ťažiskový analytický text je doplnený názorným grafom a graficky vyčleneným rámčekom o konkrétnych zaujímavých číslach v Aquile. Článok sa venuje voľbám z predchádzajúceho dňa a má charakter ťažiskového materiálu. Je podpísaný plným menom redaktora (Marco Castelnovo, Torino) a žánrovo predstavuje typickú názorovú analýzu. Autor rozoberá presuny voličov najväčších strán inam a hľadá zdôvodnenia. Nevyhýba sa

prítom expresívnejším prvkom, napr. opytovacím vetám alebo krátkemu úvodnému konštatovaniu „Bipartismo addio“ (Dovidenia, vláda dvoch strán).

Takýto žánr možno označiť za porovnateľný so slovenskými, azda s tým rozdielom, že v slovenskom denníku by pravdepodobne ťažiskový materiál nemal názorový, ale spravodajský charakter, čiže analýza by kopírovala skôr anglosaský model „analytickej správy“.

Bimba si perde nell'hotel e precipita (Dievčatko sa stratilo v hoteli a zrútilo sa)
In: La Stampa, 2009, roč. 143, č. 157/9. 6. 2009, s. 25

Bimba si perde nell'hotel e precipita

Sola in un corridoio buio apre una porta di sicurezza e cade da venti metri: aveva 4 anni

MONICA CERAVOLO
PALERMO

Una bambina di quattro anni è morta cadendo da una finestra di un albergo a Palermo dove stava partecipando, con i propri genitori, al festeggiamento della prima comunione di un amichetto. La piccola si chiamava Sofia Chiovetta, ed è precipitata dal quarto piano dell'hotel, dove poco prima si era smarrita. La piccola era nella sala ristorante al quattordicesimo piano, quando è sfuggita al controllo dei genitori e si è infilata nell'ascensore, che era aperto. Sofia era da sola. Non stava giocando con altri bimbi. Appena entrata nel-

Era con i genitori alla festa per la prima comunione di un amichetto

L'ascensore le porte si sono chiuse e la cabina è scesa, fermandosi al quarto piano.

Il terrore

Qui le porte si sono aperte e Sofia è uscita. Ma aveva perso il senso dell'orientamento, non sapeva dove fosse. Era impaurita. Nel frattempo i genitori si erano accorti dell'assenza della bimba e avevano iniziato a cercarla. La mamma è scesa al piano terra, dove ha continuato a chiamarla a squarciagola...

1 IL MOMENTO DELLA FUGA
SOFIA RIESCE A INFILARSI NELL'ASCENSORE AL 14° PIANO DELL'ALBERGO

2 SMARRITA E IMPAURITA
L'ASCENSORE SI FERMA AL 4° PIANO: SOFIA ESCE E NON TROVA PIÙ LA STRADA

3 IL RICHIAMO «TRAPPOLA»
LA MAMMA URLA IL SUO NOME, SOFIA LO SENTE E SI RITROVA SUL BALLATOIO

Il parapetto da cui è precipitata la bimba, morta dopo un volo di venti metri

Uscendo dall'albergo, la donna si è fermata nel cortile urlando il nome di Sofia, finché la bimba ha sentito la sua voce. La piccola era in alto, sentiva la madre, ma non sapeva come arrivare da lei. Poi ha imboccato un corridoio che portava su un ballatoio, all'esterno, e qui, la piccola si è affacciata per vedere dove fosse la mamma, ma si è abilanciata ed è precipitata da un'altezza di venti metri. La donna ha assistito, impotente. Poi si è gettata sul corpo della bimba, l'ha abbracciata, stretta al petto e sollevata, ma Sofia era morta.

La registrazione

Gli ultimi minuti di vita della bimba sono stati impressi dalle telecamere a circuito chiuso dell'albergo. Le immagini sono state acquisite dalla polizia, e la procura ha aperto un fascicolo indagando i genitori - atto dovuto - per incauto controllo. Chi ha visto le immagini, descrive il terrore di

Sofia, sola tra i corridoi bui e non sa dove andare. Piange, grida, chiede aiuto. E poi imbocca la strada sbagliata, che la porta sul piccolo ballatoio da cui è precipitata. Le terribili immagini la inquadrano mentre chiede aiuto. Terrorizzata, la bimba rovescia a terra un pesante portacenere e comincia a vagare tra i corridoi. Ne imbocca uno, torna indietro. Si avvicina di nuovo all'ascensore che si apre, ma non fa in tempo a salire. Qualcuno lo chiama dall'alto e la porta si richiude. Sofia, disperata, piangendo, entra in un piccolo ripostiglio. Ne esce e si avvia lungo un altro corridoio. Ai lati le stanze, in fondo

Le telecamere a circuito chiuso l'hanno ripresa mentre piangeva disperata

una porta. Sopra c'è scritto «Uscita di sicurezza», ma la bimba non sa leggere.

Le sarebbe bastato spingere l'uscio che dà sulle scale. E invece Sofia si è diretta, spedita, verso la porta antipanico, l'ha aperta e si è ritrovata sul ballatoio. Uno spazio piccolo, appena tre metri quadrati, circondato da un muretto alto un metro e venti. Sofia si è arrampicata con la forza della disperazione per vedere la mamma che la stava chiamando. Poi, la tragica caduta.

Polstranový text má nadtitulok **A Palermo, scappa durante un pranzo e muore davanti alla mamma (V Palerme, ušla počas obeda a zomrela pred mamou)** a podtitulok **Sola in un corridoio buio apre una porta di sicurezza e cade da venti metri: aveva 4 anni (Sama v tmavej chodbe otvorila únikový východ a spadla z 20 metrov: mala 4 roky)**. Text dopĺňa fotografia miesta činu a infografika s popisom jednotlivých etáp príbehu. Autorka Monica Ceravolová typickým emotívnym bulvárnym štýlom opisuje tragickú udalosť, pričom zachádza do najmenších podrobností a necháva čitateľa presne sa dozvedieť, ako malé dievčatko blúdilo, kričalo, zúfalo...

V serióznom denníku ide na slovenské pomery o pomerne netradičnú ostro bulvárnu vsuvku, keď sa významný priestor venuje súkromnej rodinnej tragédii. V talianskej žánrológii by sme mohli text zaradiť najskôr ako riport (articolo di colore), aj keď téma nie je odľahčená, ani vtipná. V slovenskom kontexte by sme text umiestnili medzi rozšírené správy postavené na emfatickom dynamickom postupe.

Senti chi piange. Ecco il dizionario dei neonati
(Počúvaj, kto plače. Slovník novorodencov)
In: La Stampa, 2009, roč. 143, č. 157/9. 6. 2009, s. 27.

Intermittente: noia
Se il pianto è ad intermittenza spesso il neonato piange per noia, mentre il pianto per un malessere è molto forte e vigoroso, dovuto spesso a piccole coliche, molto frequenti nei neonati.

Forte e continuo: dolore
I pianti di dolore sono spesso molto chiari anche per genitori inesperti: il bambino urla a squarciagola se il biberon o l'acqua del bagnetto sono troppo caldi.

Singhiozzante: fame
Il pianto da fame invece è fatto di piccoli singhiozzi, simili a versetti o sospiri, accompagnati da un movimento delle labbra come per voler succhiare.

Crescente: stanchezza
Nel pianto per stanchezza il bambino inizia a piagnucolare piano per poi intensificare il timbro, fino ad un pianto più intenso di forte spossatezza.

La storia
LAURA SECCI
AOSTA

Una ricerca interpreta i vagiti

Senti chi piange Ecco il dizionario dei neonati

Dall'ira al sonno: ogni urlo ha un senso

Unico
Ogni singolo neonato piange in modo unico, utilizzando in modo privilegiato una combinazione personale dei parametri acustici. Le ricerche condotte dall'università di Aosta hanno dimostrato che è possibile discriminare il pianto dei neonati a livello individuale utilizzando una procedura statistica sui dati numerici misurati su ogni singolo vagito. «Prestando attenzione al ritmo, all'intensità e alle pause si può arrivare a distinguere rapidamente un pianto di fame, da uno di dolore, di stanchezza o di richiamo» assicura la docente che aggiunge: «Ad esempio nel pianto per stanchezza il bambino inizia a piagnucolare piano per poi intensificare il timbro, fino ad un pianto di forte spossatezza. Il pianto da fame invece è fatto di piccoli singhiozzi, simili a versetti o sospiri, accompagnati da un

17
anni
di ricerca

La ricerca sul pianto dei neonati è iniziata nel 1992 all'ospedale «San Paolo» di Milano. L'archivio comprende cento vagiti registrati in varie situazioni della giornata del neonato

movimento delle labbra come per voler succhiare».

Si sa ancora molto poco su come le caratteristiche del pianto si modificano a mano a mano che i bimbi crescono. «I risultati dimostrano comunque che non è affatto vero che i piccoli presi in braccio ogni volta che piangono crescano viziosi e lamentosi» conclude la ricercatrice - anzi. Se nei primi tre mesi di vita si tiene spesso il neonato tra le braccia, lo si culla oppure lo si appoggia al petto dentro al marciapiede, i pianti man mano diminuiranno di intensità e di durata; non diminuiranno, invece, se lo si lascerà piangere a lungo senza inter-

del neonato umano e di pianti neonatali ne ha ascoltati e studiati a centinaia. «La mia ricerca è iniziata nel '92, all'ospedale S. Paolo di Milano - spiega - con un archivio di circa cento vagiti registrati in varie situazioni della giornata del neonato. In Valle d'Aosta abbiamo registrato il pianto e le lallazioni di dieci neonati nel loro ambiente, a casa. Il progetto è stato realizzato con finanziamenti del Fse (fondo sociale europeo) e del Prin (progetti a rilevanza nazionale)».

Disarmonia
Nelle prime settimane, con il pianto, il bambino esprime tutti gli stati d'animo. A due settimane di età il pianto rappresenta circa il 97 per cento dei suoni emessi. «Dal momento che il pianto del neonato possiede caratteristiche di tipo ritmico, melodico e timbrico, se ne possono considerare le caratteristiche anche da un punto di vista proto musicale. Con l'aiuto di 40 musicisti dell'Istituto musicale di Aosta abbiamo analizzato in via preliminare gli aspetti ritmici, definiti come unità sonore nel tempo, melodici e frequen-

primi quattro giorni di vita in tre diversi contesti di stimolazione: il dolore in seguito ad un prelievo ematico di routine, il movimento improvviso generato nel corso di un esame neurologico, e la fame, 30 minuti prima della poppata».

Risultato: il pianto del neonato è un suono non gradevole, che il perché il pianto rappresenta l'elemento acusticamente dell'abuso sui minori, in genere da parte della madre - aggiunge Lenti Boerio - da un questionario somministrato ad alcune madri in Belgio è emerso che molte di loro avevano cercato di far smettere di piangere il loro bambino

Text zaberá dve tretiny strany a je začlenený do rubriky La storia (Príbeh). Dva podtitulky znejú **Dall'ira al sonno: ogni urlo ha un senso (Od hnevu k spánku: každý krik má svoj význam)** a **Una ricerca interpreta i vagiti (Výskum interpretuje detský plač)**. Článok je doplnený veľkou ilustračnou fotografiou a infografikou, ktorá sa pokúša zjednodušene zobrazit' a charakterizovať niektoré hlavné typy detského plaču. Štýl textu je spravodajský, referujúci - informuje o výsledkoch 17-ročného výskumu tímu lekárov a hudobníkov

a útržkovo prezentuje niektoré zaujímavé výsledky. Môžeme teda hovoriť o rozšírenej správe s prvkami referátu.

V slovenských podmienkach by text tohto druhu dostal pravdepodobne miesto skôr v týždenníku alebo v špecializovanej denníkovej prílohe než priamo v denníku. Ide o ďalší príklad talianskej veľkorysosti: značný priestor sa venuje referátu o zaujímavom dokumente, ktorý môže byť na prvý pohľad príliš vzdialený záujmu bežného čitateľa. Redaktor ho však spracuje príťažlivo a zrozumiteľne.

Daily Star Says.. (Star Daily hovorí..)
Stop Euro meddlers (Stop európskemu zasahovaniu)
Bed-lam in hospital (Posteľový presun v nemocnici)
Oz couple (Oz pár)
In: Daily Star, 8. 11. 2010, s. 6.

DAILY STAR
Says..

Stop Euro meddlers

DAVID Cameron's pledge to tackle immigration is about to suffer a humiliating setback – thanks to the meddling EU.
Brussels looks set to impose new rules forcing Britain to offer around 20,000 extra visas to Indian IT workers.
India argues its computer technicians are among the world's best and should be able to work abroad.
We have no problem with that, especially if their expertise helps British businesses to grow.
But the issue is the grossly unfair way the EU work permits are being dished out.
The UK will end up taking in a massive 40% of the entire quota for Europe – far more than France or Germany.
With unemployment at 2.5million here and half a million public workers facing the chop, it's outrageous.
This country has for years fought to shut down routes migrants exploit to get into the UK.
Openly inviting thousands of extra people in just makes a mockery of Mr Cameron's promises.
He needs to stand up to Brussels and tell them exactly what they can do with their quota...

Bed-lam in hospital

IT'S enough to make you sick.
We report today how NHS patients are being put up in £275-a-night HOTELS to free up hospital beds.
Astoundingly, the bean counters say it is a cheaper option than housing them on wards.
Just how bloated and costly has our NHS got when that can be the case?
Patients deserve the best care, and comfortable, secure surroundings.
If the NHS can't provide the basics for a reasonable price, those in charge need to be replaced.
It may well be a bitter pill, but it needs to be swallowed.

Oz couple

SO Ant and Dec think Aussie fellas are vest-wearing gamblers.
We asked the Oz locals what they thought of the tiny, perma-tanned, prematurely balding, whingeing Geordies...
But they were too polite to reply.

Zaujímavý bulvárny žáner typický nielen pre tento britský denník: stĺpček s postojmi denníka k niektorým kľúčovým či zaujímavým udalostiam čísla. Pripomína stručné subjektívne komentáriky k správam známe u nás z niektorých rozhlasových staníc. Usilujú sa byť expresívne, vtipné, duchaplné. Napriek malému rozsahu sú textíky v denníku bohato členené: obsahujú výrazný titulok, perex, viacero stručných odsekov, kľúčovú myšlienku či názor autori zvyčajne kurzívovým písmom, záverečné odporúčanie riešenia situácie je vytlačené tučne.

Zo žánrového hľadiska ide o miniatúrne glosy, avšak bez britkosti a vycibrenosti štýlu, ten je veľmi priamočiary a jednoduchý.

*Family pay tribute to son who died on day he became uncle for first time
(Rodina vzdáva hold synovi, ktorý zomrel v deň, keď sa prvýkrát stal strýkom)
In: Slough Express, 2010, roč. 199, č. 10.064/30. 7. 2010, s. 9.*

www.sloughexpress.co.uk www.windsorexpress.co.uk

Slough news

Family pay tribute to son who died on day he became uncle for first time

A GRIEVING family have told how an adventure-loving Crippenham man died on the day his sister's first child was born.

At 4.20pm on Tuesday last week, two motorcycles were travelling on the A40, in Lewknor, Oxfordshire.

One of the riders, who was on a silver Yamaha R1, was in collision with a Mercedes Sprinter van travelling in the opposite direction and was pronounced dead at the scene.

He has been named as David Caudell, 29, from Fotheringay Gardens.

The middle son of Bob and Christine Caudell, between two sisters, Debbie and Sarah, his parents said 'he always loved

life and would try all kinds of adventures'. These included bungee jumping, parachute jumps, white water rafting, snowboarding, flying lessons and track days at Thruxton.

He seldom missed an F1 Grand Prix and often went to Silverstone to see it.

Bob said: "He loved his bike, having just bought the Yamaha R1, trading in his Yamaha R6 after owning it for two years.

"In May this year he and a friend toured Europe on their bikes riding the Nurburgring."

David worked at terminal 5 at Heathrow where he met his soulmate Melanie, who he loved dearly.

On the day of the accident his sister, Sarah, gave birth to her first child and David planned to visit the next day when he heard.

Bob said: "Life will never quite be the same without him. Happiness and sadness on the same day."

The funeral was due to be held yesterday (Thursday) at Staines Congregation Church.

Oxfordshire coroners opened the inquest on Thursday last week.

Police are appealing for witnesses who may have seen the crash or the two motorcycles or van prior to the incident. Call Sgt Pete Jell on 08458 505505 or Crimestoppers on 0800 555111.

ADVENTUROUS SPIRIT: David Caudell.

Stredne dlhý text v čiernom ráme, s fotografiou mladého muža možno označiť za typický britský nekrológ (obituary). Podrobne opisuje smrť 29-ročného Davida Caudella, ktorý havaroval na motorke vinou kamiónu idúceho v protismere. Nepodpísaný redakčný text prináša detaily z jeho života, mená rodičov a súrodencov, výpovede otca, informáciu o pohrebe a policajnom vyšetrovaní, ako aj kontakt na políciu, kde majú prípadní svedkovia odovzdať informácie o nehode.

Slovenská žánrová teória ani prax podobný typ textu nepoznajú. Ide o typický materiál lokálneho denníka. U nás túto úlohu plnia v regionálnych novinách čierne kroniky, ktoré majú charakter strohých policajných správ, bez osobného rozmeru.

Where to now? (Kam teraz?)
In: Financial Times Weekend, 15. - 16. 5. 2010, s. 5.

Where to now?

UK government Despite the shared pragmatism behind the outbreak of harmony brokered by former rivals David Cameron and Nick Clegg, sceptics ask whether their coalition can go the distance, writes **James Blitz**

David Cameron, Britain's new prime minister, sat in the cabinet room in 10 Downing Street on Thursday morning, his ministerial team assembled around him for the first time, and looked across the table at Nick Clegg, his deputy. "Someone said to me yesterday, Nick, that you and I are the new Tony Blair and Gordon Brown of British politics," he laughed, harking back to the duo that once ran the mighty Labour government. "I have to say, I thought that was setting the bar rather low."

At the end of a most remarkable week in British politics, Mr Cameron can be forgiven his moment of hubris. For Britain is reunited by the past the 43-year-old Conservative leader has forged with Mr Clegg, leader of the Liberal Democrats and his once bitter rival.

The deal gives Britain its youngest prime minister in almost two centuries. It returns the Conservatives to power for the first time in 13 years. Britain has its first coalition government since 1945, the year that Winston Churchill's wartime alliance against Hitler ended. The Lib Dems, Britain's third and often forgotten party, have entered government for the first time since the death of David Lloyd George, their formidable leader, 86 years ago.

In the past four days, the public has watched with wonderment – and not a little bewilderment – the birth of this coalition. Mr Cameron and Mr Clegg have welcomed the dawn of a "new politics", a break with Britain's adversarial political culture, a reworking of the parliamentary landscape. After a year in which the public has become chronically disillusioned with politicians, above all because of the way many MPs wrongly claimed taxpayer-funded allowances, both have called the pact a " seismic shift". In one of many remarkable announcements this week, they have vowed to keep this coalition government alive for a five-year parliamentary term.

Some, however, survey this outburst of harmony with scepticism. Mr

'The Lib Dems are pavement politicians who will run for cover at the first A&E department we close'

Cameron and Mr Clegg are after all politicians who, before the inconclusive outcome of last week's general election, barely knew each other. In the live television debates that dominated the campaign, they were at each other's throats. Out in the country, many Conservative and Lib Dem activists are sworn enemies, fighting pitched battles in local and national elections.

In the meantime, mocks the decision by the Lib Dems, historically a member of the centrist family, to team up with the Tories. "The Liberal Democrats are a party of the radical left, disgraced by the fact that its MPs are such reasonable-looking people," says Lord Adonis, a former Labour cabinet minister. "This coalition brings together Britain's biggest spender and its biggest cutters, its most ardent eurosophes and eurosophes. If this government lasts five years, it will have defied every conceivable law of political gravity."

At the birth of this coalition, one thing can be stated with certainty: few predicted it. So how did it happen? We must start with the personality of the party leaders. Mr Cameron and Mr Clegg have much in common. Mr Clegg is only a few months younger than the prime minister. Both were educated at leading private

There are good reasons to give its founders the benefit of the doubt. First, this government must undertake a painful programme of fiscal consolidation, cutting billions in state spending programmes and almost certainly increasing what added tax this year to raise cash for Treasury coffers. It would therefore be political suicide for Mr Cameron and Mr Clegg to descend into an election any time soon. In addition, following Mr Brown's departure – perhaps to be replaced by David Miliband, the talented former foreign secretary – both know they will soon face a resurgent Labour party.

"Labour did better than many thought at the election and will be in a stronger position to win the next one," insists one Conservative MP. "Cameron and Clegg must therefore establish a good track record, going to the next election when Britain is in an economic upturn."

Y et there are risks. One of the biggest is that Lib Dem MPs and activists will feel distanced by the compromises Mr Clegg has made with the Conservatives this week, ditching cherished party policies – such as an amnesty for long-staying illegal immigrants – in order to seal the deal.

"It's good to find ourselves in government and show we can be responsible," says one Lib Dem activist. "But many people think we're trapped in a Conservative bear hug. We'll have to bear the burden for the big spending cuts coming down the road. And, as the smaller members of the coalition, we risk losing our identity as a party the longer this goes on."

On the Conservative side, too, there are fears about what the alliance means. The euro-sceptic ideologues on the right of the party will be horrified at the way Mr Cameron has joined forces with the europhile Mr Clegg, a man who speaks five continental languages and whose formative political years were spent in Brussels.

Others are worried that the Lib

'We're trapped in a Conservative bear hug ... We risk losing our identity as a party the longer this goes on'

schools and have a penchant for tennis. As they walked in lock step through the Downing Street rose garden this week for their first joint press conference, their tall, handsome demeanour left the press converging on a single thought: they might have been a newly engaged couple making their vows at a civil partnership ceremony.

Personality, however, goes only so far to explain this alliance. After all, the two politicians have shown no liking for each other in the past. Shortly after taking over the leadership of the Lib Dems in December 2007, Mr Clegg rebuffed a dinner invitation from Mr Cameron, saying such a thing would be inappropriate. In the years since, they have directed plenty of barbed comments at each other. Mr Clegg once described Mr Cameron as "a cuddly symbol, perhaps, but fundamentally irrelevant". Mr Cameron, for his part, was embarrassed to be reminded by a reporter this week that he had once described Mr Clegg as "a joke".

Instead, the drivers for the creation of this coalition are to be found elsewhere. First and foremost, there is the economic state in which Britain finds itself. The country is in the throes of an unprecedented budgetary crisis, with a deficit of about 12 per cent of

gross domestic product. Both leaders have known for a long time that financial markets look to the UK to reduce the current budget deficit of £15bn with aggression. Failure to do so could lead to a run on sterling assets.

Given this grim economic backdrop, the election that resulted in the first "hung parliament" in 88 years gave Mr Cameron and Mr Clegg few choices. The Lib Dem leader could have forged a coalition with Labour, his more natural ally on the centre-left. But a Lib-Lab pact would not have provided a Commons majority and would probably have disintegrated rapidly.

Mr Cameron could have tried to run a minority government, grubbing for votes from Lib Dem MPs on an issue-by-issue basis. But this, too, would have been an unstable arrangement, almost certainly triggering a second general election within a year.

Both men quickly realised the benefits of being seen to forge a more durable agreement "in the national interest".

Into this situation, however, comes a third factor that unites the two: both men are pragmatists at heart, more interested in getting things done

than in being in politics for its own sake.

"Cameron is more pragmatic than ideologues," says Peter Snowdon, an author who has studied the Tory leader close up. "In contrast to Margaret Thatcher, most things are up for debate, for framing and forging positions on. At the events of this week show, a canny ability to adapt to changing circumstances may well characterise his premiership."

Some would go further in analysing Mr Cameron's motives. They believe that his alliance with the Lib Dems clinches his personal ambition to shift the Conservatives to the centre-ground of politics, marginalising his party's right-wing extremists – "denying the Tory brand", as some of his supporters put it.

Whatever his motives may be, the crucial point is that a similar pragmatism is found in Mr Clegg. A former European Union trade negotiator, he is well versed in the kind of deal-making in which European political parties engage to form coalitions. Like Mr Cameron, he has tried to recruit this party. Mr Clegg has made the Lib Dems more realistic on economic policy.

In spite of the coalition's 14-seat majority, the question on many minds this weekend is whether it can last.

COALITION ONLINE
To read more on the new government, visit www.ft.com/coalition

length from government, are scarcely professional. "They are pavement politicians who will run for cover at the first accident and emergency department we have to close," says one Tory MP.

The fear of yet others is that an unexpected event could destabilise the coalition. An escalation of the crisis over Iran's nuclear programme, for example, might result in a big break between the Conservatives, based on the issue, and the Lib Dems, who reject military action outright.

For now, however, the focus is on the two authors of the coalition. In their first days in power, they have cast their project in the most ambitious of terms. "Of course there will be sceptics and doubters," Mr Cameron said this week, "but I believe we can make this work. I wouldn't be doing it if I didn't." Mr Clegg, likewise, has declared that, while there will be "bumps and scrapes" along the way, "this is a government that will

But sceptical voices will not be calmed quickly. Ultimately, these are the leaders of two separate parties, both with long traditions, that will be tested when they face a general election. Today they are brothers. At some point they will be rivals once more. The question is when.

Rozsiahly názorový text zaberá viac než tri štvrtiny rozmernej strany Financial Times. Priestorovo štedrá grafika mu dožičila výrazný titulok a perex, veľkú koláž, dve zvýraznené citácie pretínajúce text. Samotný text je rozdelený na tri časti, nie však medzititulkami, ale štvorriadkovými iniciálovými písmenami. Text je publikovaný v rubrike Analysis (Analýzy), čo jednoznačne vystihuje jeho žáner.

Ide však nie o spravodajskú analýzu, akú nájdeme napr. v klasifikácii Tatiany Repkovej, ktorá na Slovensku aplikovala anglosaské žánrové modely, ale o názorovú analýzu, čiže rozsiahly odborný komentár. Autor podrobne rozoberá novú koalíciu zloženú z konzervatívov a liberálnych demokratov na čele s premiérom Davidom Cameronom a jeho novou pravou rukou, nedávnym ostrým kritikom, Nickom Cleggom. Jeho štýl však nie je únavne odborný, ale čisto žurnalistický, svieži, zrozumiteľný. Svedčí o tom aj takmer

reportážny úvod, keď opisuje mikropříbeh z prvého stretnutia Camerona so svojim novým ministerským tímom vo vládnej zasadačke na Downing Street 10.

Podobné povolebné analýzy nie sú nevlastné ani slovenským denníkom, za odpozorovanie však azda stojí priestorová veľkorysosť, novinársky živý štýl, podrobnosť a dôslednosť.

Letters (Listy)

In: *Financial Times Weekend*, 15. – 16. 5. 2010, s. 6.

FINANCIAL TIMES MAY 15/MAY 16 2010

Letters

Pirates ran to ground as Britain ruled the waves

From Mr Francis Ghies
Sir, in his interesting review of books devoted to "The Pirate Sector" (May 9), Ludovic Hunter-Tilley quotes Adrian Tinninwood, author of the recent book *Pirates of Barbary*, to the effect that "north African corsairs wreaked havoc in the Mediterranean until the 18th century". The truth is that by the early 18th century the north African fleets had ceased to be a serious menace to European shipping. Britain secured Gibraltar in the early years of the century and its Royal Navy, with vessels far more technically advanced than anything the corsairs used, imposed a de facto Pax Britannica on the Mediterranean. This is well documented by the historian Nabil

Matar in a series of studies on relations between Britain and north Africa between the late Elizabethan age and the early 19th century. The most remarkable of these, *Turks, Moors and Englishmen in the Age of Discovery*, was published by Columbia University Press in 1999. The balance of power and British attitudes both changed during the course of the 17th century. In 1603 the Sultan of Morocco, Ahmad al-Mansur, proposed to Queen Elizabeth I that "Moroccan and English troops, using English ships should together attack the Spanish colonies in the West Indies and then 'possess' the land". At the time, the greatest threat Britain faced came from Spain. Attitudes changed after 1650 as the growing wealth of Britain and

the superiority of its navy offered evidence of "cultural superiority and religious certitude".

Finally to call the countries of the Barbary coast "slave societies" is simply wrong. Such stereotyping in no way helps us to appreciate that British society discovered the non-Christian "Other" in the late Tudor and Stuart period through its complex relations with Morocco, Algeria and Tunisia – as any number of plays from that period amply demonstrate.

Matar suggests that in the middle of the 17th century more Englishmen were living in north Africa than in the American colonies.

Francis Ghies,
Barcelona, Spain

Roar of approval for this ill-starred modern quartet

From Mr Jeff Wagland
Sir, Nigel Andrews is a wise and reliable film critic, but I have to take issue with his assessment of Chris Morris' new film, *Four Lions* (May 9).

Far from trivialising the conflict between Islamic terrorism and the west, Morris deals deftly with the universal human problem of foolish and ignorant young men led to do horrible things.

His four would-be terrorists are deeply immersed in western culture and reject the outdated platitudes of their religion.

Yet they see no contradiction between this and the extreme requirements and justifications of their "holy war", raising the whole question of how modern liberal culture can have failed so comprehensively to shape their morality.

And if that were not enough, the film is also, in a terrible and awful way, very funny.

This has to be worth more than one moan star in anyone's book.

Jeff Wagland,
Marlow, Bucks, UK

Smoke, relax and refrain from jogging

From Mr Jane Cryer
Sir, I note the comments from your correspondent Edward Brady who mourns the passing of Michael Grade's cigar smoking habit (Letters, May 9).

I was similarly saddened by the demise of this pastime. In the last coalition government, my father, the late Bob Cryer MP, sought medical advice from the then doctor to the houses of parliament, having felt "somewhat below par" for several days.

Different relaxation methods were discussed; the doctor advised against

"jogging", but proposed regular cigar smoking and was particularly keen that they should be "good Havanna, none of the cheap imitations". This was, perhaps, the only advice that my father ever took and he enjoyed many years of contented Cuban Havanna cigar smoking.

Getting politicians to relax is a real achievement and the Havanna did it. Perhaps David Cameron should be petitioned to take it up?

And be cautioned against jogging.

Jane Cryer,
Shipley, West Yorkshire, UK

Smoking out of puff: Cameron ought to follow doctor's orders

From Mr Paul Streez
Sir, Peter Dore-Smith, the author of the book *Smoking: The*

Smoke, relax and refrain from jogging

From Mr Jane Cryer
Sir, I note the comments from your correspondent Edward Brady who mourns the passing of Michael Grade's cigar smoking habit (Letters, May 9).

I was similarly saddened by the demise of this pastime. In the last coalition government, my father, the late Bob Cryer MP, sought medical advice from the then doctor to the houses of parliament, having felt "somewhat below par" for several days.

Different relaxation methods were discussed; the doctor advised against

"jogging", but proposed regular cigar smoking and was particularly keen that they should be "good Havanna, none of the cheap imitations". This was, perhaps, the only advice that my father ever took and he enjoyed many years of contented Cuban Havanna cigar smoking.

Getting politicians to relax is a real achievement and the Havanna did it. Perhaps David Cameron should be petitioned to take it up?

And be cautioned against jogging.

Jane Cryer,
Shipley, West Yorkshire, UK

New coffee buzz is a load of old froth

From Mr Paul Streez
Sir, Peter Dore-Smith, the author of the book *Smoking: The*

Giving a pedant licence to moan

From Mr Paul Gambaccini
Sir, I do hate to be a pedant, but it is what I do for both Jon Lee Anderson ("Rapturous in Rio", May 9) and correspondent Dwayne Grant (Letters, May 9) are wrong. Barry Manilow's song "Copacabana" was situated in another Rio – not Havana.

The nightclub was in fact a famous New York establishment during Manilow's youth. It was famously operated by Julius Poppell from 1950 to 1973 and is immortalised by a long tracking shot in Martin Scorsese's film *Goodfellas*.

"The hottest spot north of Havana" was a line Manilow simply chose to rhyme, albeit imperfectly, with "at the Copa, Copacabana". It is strictly accurate because New York is north of Havana – a long way north.

Paul Gambaccini,
London SE1, UK

Mind reader with a nasty headache

From Mr Terence Sullivan
Sir, Tyler Brule's column, entitled "What's on my mind, readers?" (May 9), has driven me to rife on his suggestively labelled article by proposing that his column "The Fast Lane" be renamed "The Megramine".

Hopefully, this modest change offers your readers a reminder of the column's uniquely self-observed content while also providing a suitable heads-up for those who might later consider gazing through Mr Brule's mind.

We are all the inheritors of a better nature

From Prof Jauch Kessler
Sir, It might entertain FT readers to have it recalled that William Golding published *The Inheritors*, his second, and apparently his favourite novel, in 1955.

In it Golding lamented the extinction of Homo neanderthalensis. The dangerous tribe of Homo sapiens is watched suspiciously by these nameless, fearful, gentle ones, as they dance and drum and sacrifice around bonfires, carrying on madly and cruelly before heading out to raid and hunt, cannibals that they are. It is reassuring then to be informed ("Neanderthals live on in modern man", May 9) that a residue of genes live on today – perhaps those offering our special, critical cognitive, empathic, intellectual, and even philosophical talents?

Golding's fondness for his "primitivist" narrator may have been an intuition of something valuable to keep in mind. Or at the least, it expresses his pessimism concerning our dark future, which also looms in daily headlines from around the

Rubrika venovaná listom čitateľov obsahuje v danom čísle sedem krátkych listov (alebo úryvkov z nich), jednu väčšiu politickú karikatúru a jednu menšiu fotografiu. Celkovo rubrika zaberá približne polovicu strany. Každý textík má vlastný titulok a samotný list je „obložený“ dvojnásobným uvedením mena autora: na začiatku sa kurzívou vždy uvádza *Od pána/panej XY...* a pod textom je tučným písmom vysádzané meno autora, mesto a štát (dva z príspevkov sú mimobritské – jeden zo Španielska a jeden z Kanady). Každý text sa začína

oslovením Sir (pán), čím sa zdôrazňuje listová forma a šéfredaktor ako adresát. Listy majú subjektívny charakter, sú napísané v prvej osobe, zachováva sa ich prípadný expresívny tón.

Podobná rubrika je v britských denníkoch bežná (i keď v danom prípade ide víkendové vydanie denníka) – na Slovensku listy čitateľov v dennej tlači nenájdeme vôbec, šancu majú iba v niektorých týždenníkoch. Akoby sa u nás považovali za mrhanie priestorom, za neužitočné, prípadne príliš subjektívne, až unikajúce z reality. Možno preto stojí za úvahu ich význam a prínos pre významné britské periodiká. Z pohľadu čitateľa je to žáner zaujímavý a príťažlivý.

LITERATÚRA

- ARISTOTELÉS: *Rétorika. Poetika*. Praha : Rezek, 1999, 560 s.
- FINDRA, Ján: *Štylistika slovenčiny*. Martin : Osveta, 2004, 232 s.
- MISTRÍK, Jozef: *Štylistika* (3. vyd.). Bratislava : SPN, 1997, 600 s.
- MISTRÍK, Jozef: *Žánre vecnej literatúry*. Bratislava : SPN, 1975, 215 s.
- REPKOVÁ, Tatiana: *Ako robiť profesionálne noviny*. Bratislava : OSF, LOGOS, 2004, 420 s.
- RONČÁKOVÁ, Terézia: *Žurnalistické žánre. Učebnica pre poslucháčov vysokoškolského štúdia*. Ružomberok : Verbum, 2011, 148 s. ISBN 978-80-8084-649-7
- SERAFÍNOVÁ, Danuša: Žurnalistické žánre vo Francúzsku I. In: *Otázky žurnalistiky*, roč. 39, 1996, č. 2, s. 131 – 140.
- SERAFÍNOVÁ, Danuša: Žurnalistické žánre vo Francúzsku II. In: *Otázky žurnalistiky*, roč. 40, 1997, č. 1, s. 57 – 64.
- SERAFÍNOVÁ, Danuša: Žurnalistické žánre vo Francúzsku III. In: *Otázky žurnalistiky*, roč. 40, 1997, č. 2, s. 149 – 156.
- SLANČOVÁ, Dana: *Praktická štylistika* (2. vyd.). Prešov : Slovacontact, 1996, 180 s.
- SZÉHEROVÁ, Eva – SERDULOVÁ, Magda: *Deutsch für Journalistikstudenten*, Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 1992, 276 s.
- TUŠER, Andrej: *Ako sa robia noviny*. Bratislava : SOFA, 1999, 219 s.
- TUŠER, Andrej - FOLLRICHOVÁ, Mária.: *Teória a prax novinárskych žánrov I*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2001, 108 s.
- VELAS, Štefan: *Teória a prax novinárskych žánrov II*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2000, 66 s.
- WOJTAK, Maria: *Gatunki prasowe*. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004, 327 s.